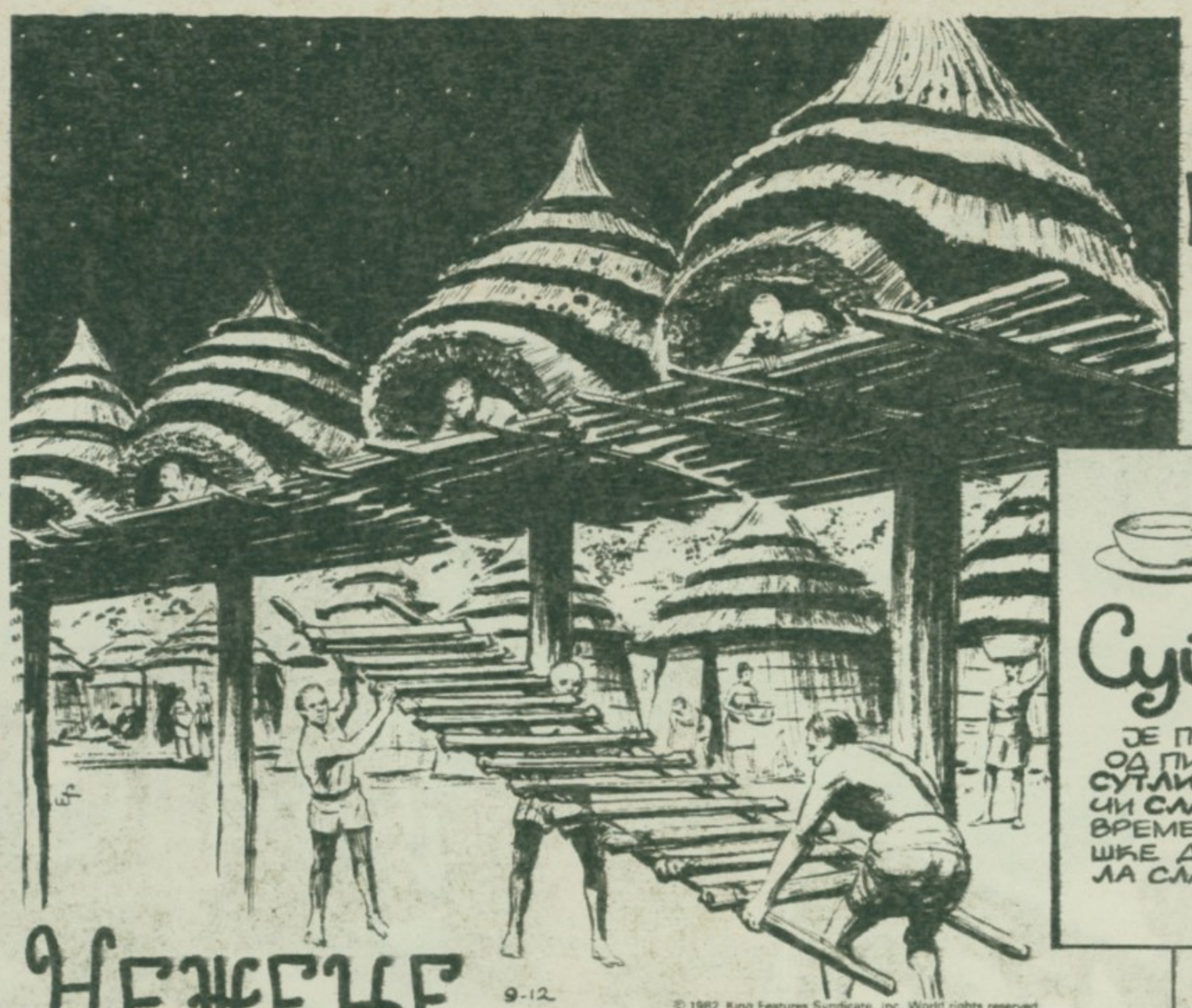
ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
3. 12. 1982 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIII • 20 ДИН.
БРОЈ 1614

Веровали или не!

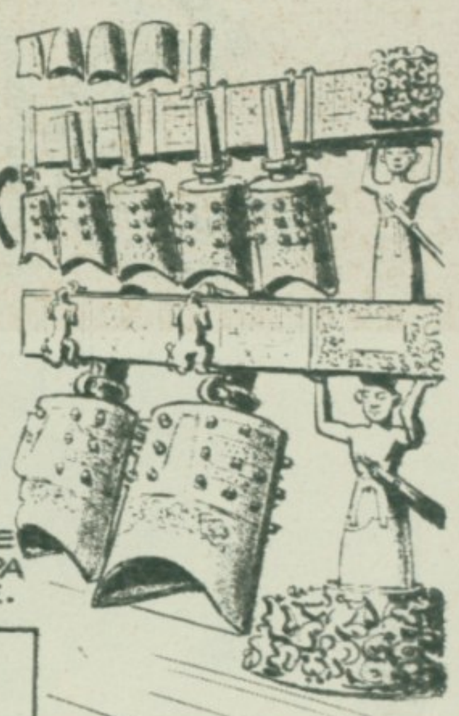
Неженье

9-12

© 1982 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ИЗ ПЛЕМЕНА БАКЕДИ, ИЗ УГАНДЕ, ПОЧЕТКОМ 20. ВЕКА МОРАЛИ СУ ДА ПРОВОДЕ НОКИ У КОЛИБАМА НА ВИСОКИМ СТУБОВИМА ДА БИ СВИ САПЛЕМЕНИЦИ БИЛИ СИГУРНИ У ЊИХОВО ДОБРО ВЛАДАЊЕ. ЧИМ БИ СЕ ПОПЕЛИ, МЕРДЕВИНЕ СУ УКЛАЊАНЕ.

65 БРОНЗАНИХ ЗВОНА

ИСКОПАНИХ У КИНИ 1978. У ГРОБНИЦИ ВЛАДАРА ЈИ, ИЗ ДИНАСТИЈЕ ЗЕНГ, КОЈИ ЈЕ УМРО ОКО 433. ПРЕ НАШЕ ЕРЕ, ИАКО СУ СТАРА 24 ВЕКА - ЗВОНЕ.

Сутлијаш

ЈЕ ПРВОБИТНО БИО СУПА ОД ПИРИНЧА (И САМА РЕЧ **СУТЛИЈАШ** НА ТУРСКОМ ЗНАЧИ **СЛАТКА ЧОРБА**) КОЈА СЕ ВРЕМЕНОМ КУВАЛА СВЕ РУШКЕ ДА БИ У 19. ВЕКУ ПОСТАЛА СЛАТКИШ КАКАВ И ДАНАС ЈЕДЕМО.

ДЕЈВИД ТРИС

ЈЕ 1981. У 16. ГОДИНИ ПОСТАО НАЈМЛАЂИ ИГРАЧ ГОЛФА КОЈИ ЈЕ ПОБЕДИО НА ШАМПИОНАТУ У ХОЛИДЕЈСБЕРГУ (САД) ТАКО ШТО ЈЕ У ФИНАЛУ ПОРАЗИО СВОГ ОЦА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

●●● ако сте нерасположени и чини вам се да вам је све кренуло наопачке, угледајте се на животиње, каже социолог Шарлота Татро са Интернационалног универзитета у Флориди. Животиње се инстинктивно окупљају и лутају у гомили кад

им запрети опасност или остану без хране. Тако би и људи, кад осете да их нерви издају, требало да потраже подршку и утеху међу људима, код пријатеља и рођака.

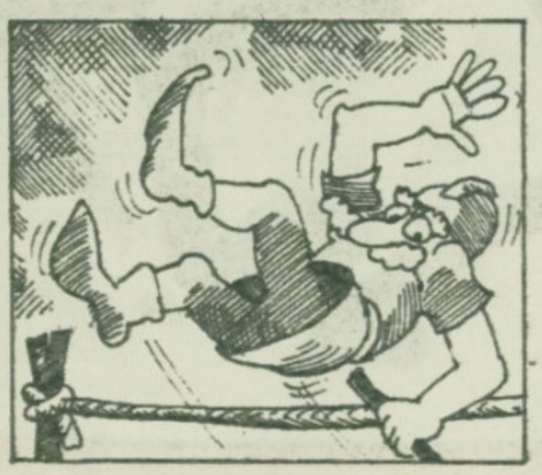
●●● од 1945. у САД је забрањено жвакање дувана у владиним зградама.

●●● све доскора се сматрало да Енглези заузимају прво место у количини попијеног чаја. Они га, заиста, много и пију: 1650 шоља годишње по човеку или 4,5 шоље дневно. Међутим, према подацима објављеним у Лондону Ирци су избили испред Енглеза: на сваког Ирца долази по 1724 чаше годишње.

●●● најстарије дрво у Италији, а можда и у целој Европи, расте на Сицилији у близини вулкана Етне. То је кестен који називају „Код сто коња". Према мишљењу професора Тасија, директора Центра за проучавање екологије Апенина, дрво је старо између две и четири хиљада година. Значи, није искључено да је постојало још пре оснивања Рима. Према легенди, краљица Јоана Арагонска одмарала се једном у његовој сенци са својом пратњом која се састојала од сто коњаника.

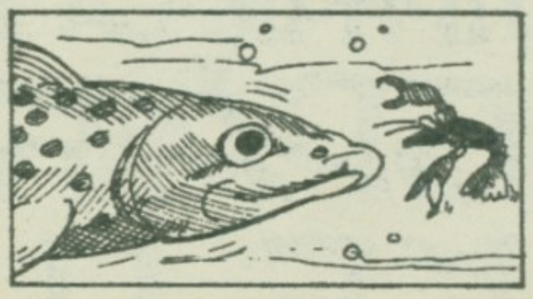

●●● прва такмичења у скоку с мотком одржана су у средњем веку за време народних празника и на витешким турнирима. Какви су резултати постизани, није нам познато. Најстарији веродостојан податак потиче из 1789. године када је неки Немац по имену Буш прескочио 183 центиметра.

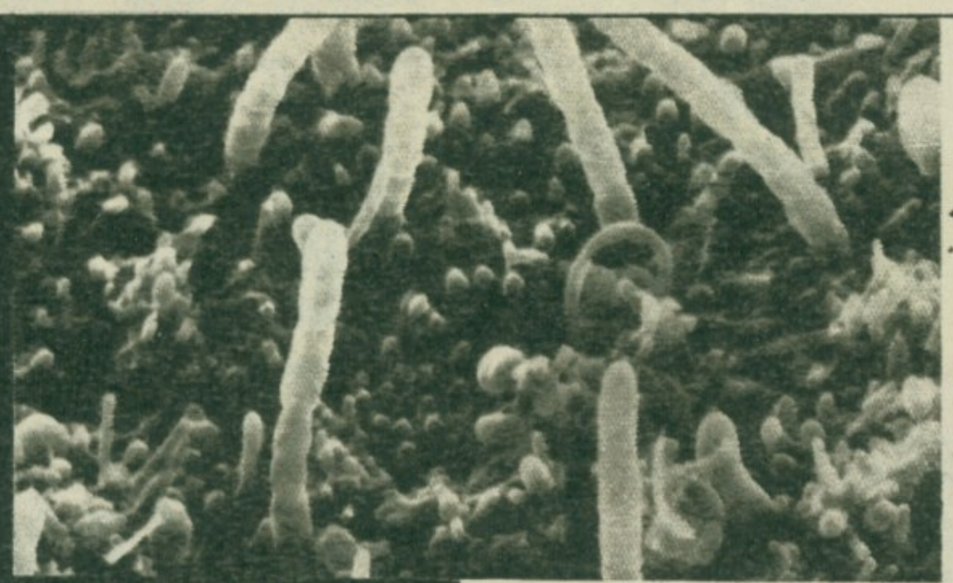
●●● у западнонемачком граду Бедкези налази се вероватно једини у свету споменик подигнут домаћици која је представљена с корпом за пијац на левој руци.

●●● француски ихтиолози успели су да одгаје циновску пастрмку чији су поједини примерци тешки од четири до шест килограма. Пастрмка обично живи у слаткој води и не премаша тежину од једног килограма. Научници су једногодишње рибице држали у рибњаку с морском водом и хранили их искључиво ситним рачићима. Месо нове врсте пастрмки готово се не разликује од меса обичних.

ЖИВЕ ОД ВЕТРА

Оаза на океанском дну: ово су бактерије које прождиру отровни водоник-сулфид, увећане више од пет хиљада пута!

КАД БИ СУНЦЕ ПРЕСТАЛО ДА СИЈА, СВЕ ЖИВОТИЊЕ И ЗЕЛЕНЕ БИЉКЕ НА ЗЕМЉИ БИ ИЗУМРЛЕ, АЛИ ЈЕДНА ОАЗА ДУБОКО У ПАЦИФИКУ ЈОШ БИ ВИШЕ НАБУЈАЛА!

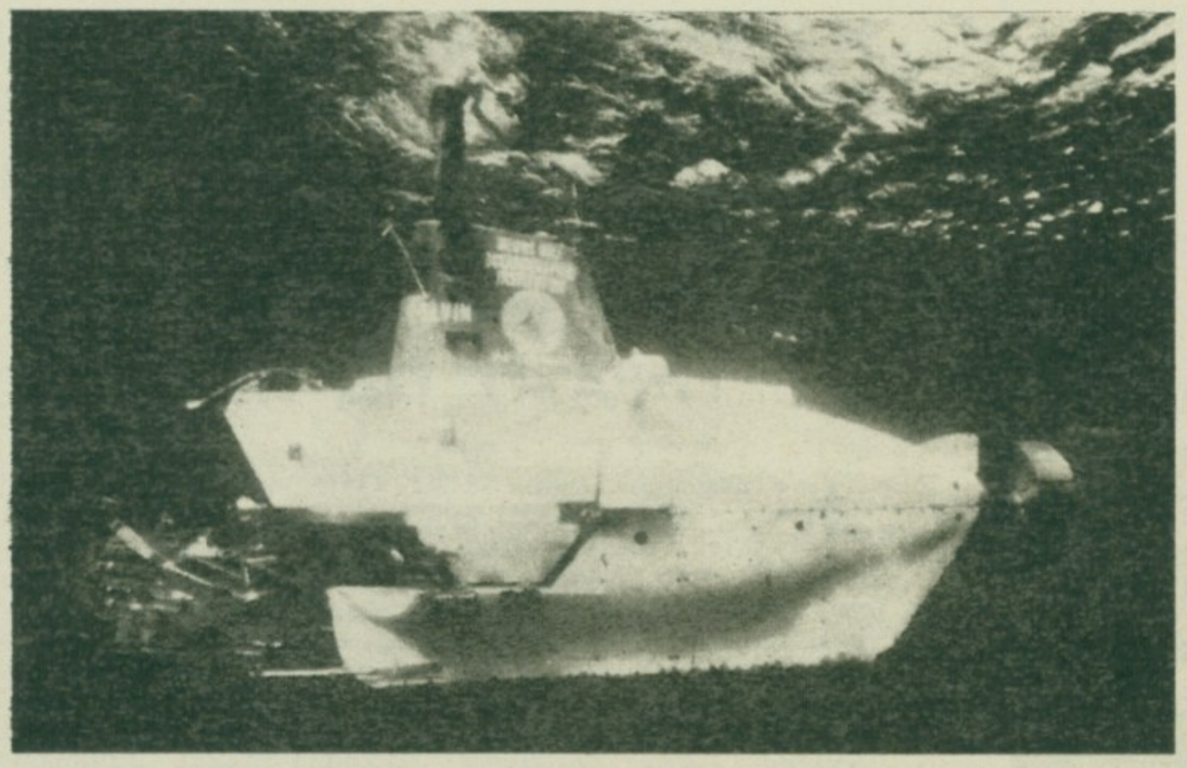
Острва Галапагос већ су вековима чувена по џиновским корњачама који живе само на њима. Међутим, вулканско подручје у океану око њих постало је у најновије време поново једно од најзанимљивијих места за научнике. Истраживање које води тим Океанографског института у Вудс Холу (Масачусетс) а финансира морнарица САД траје већ пет година и то откако је подморница „Алвин" испитујући топле гејзире вулканског порекла — набасала на оазу у којој живот буја на сасвим супротним принципима него наш, на површини!

Било је то 1977. године Подморница „Алвин" спустила се са три научника и крстарила на дубини од 2.500 метара, кроз подручје океанских ветрова.На тој дубини влада мркли мрак и требало би да нема живота. Зато су научници били запрепашћени када су изненада, под светлошћу „Алвинових" рефлектора, угледали џиновске зевалице, бледожуте дагње и беле крабе!

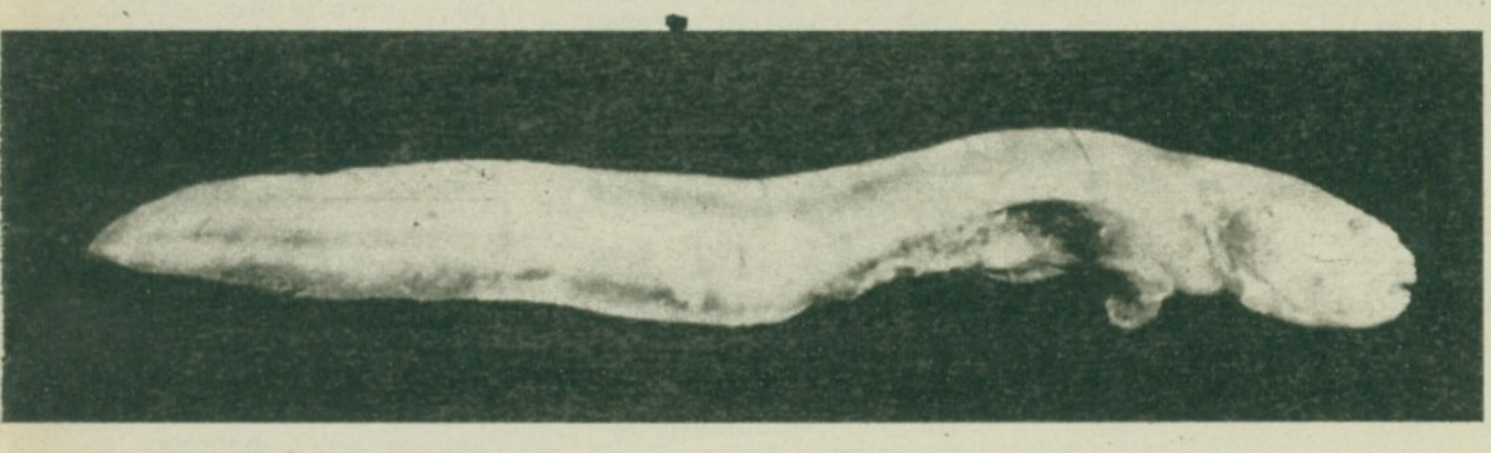
Риба која нема име

Сва та бића — а касније су откривена и нека потпуно непозната и до сада некласификована у биологији — за разлику од највеће већине осталих на Земљи, живе без Сунчеве светлости! Сунчеву енергију не примају чак ни кроз храну, јер у овој „оази" и биљке живе на други начин. Сав тај живи свет користи искључиво енергију од топлоте коју зрачи сама Земљина утроба!

Одмах после овог открића организована је експедиција названа „Оаза" и упутила се на једно друго место, по свему слично оном око Галапагоса. То је подручје вулканских ветрова дубоко у мору Калифорнијског залива. На том месту чести су покрети тла, па из пукотина на морском дну кulја лава. Поново је у експедицију кренуо „Алвин" овога пута на дубину од око 2.800 метара.

Подморница „Алвин" спустила се на дубину од 2.800 метара и набасала на величанствено и сасвим неочекивано царство природе бледих боја.

Ово је непозната бела риба налик на јегуљу. Дугачка је око 25 cm.

Ново изненађење! Овде је живот био и бујнији него око Галапагоса. Непознате врсте заокупљају посебну пажњу биолога. На пример, чудновата риба налик на јегуљу, беле боје, ухваћена је док је врлудала кроз вулкански ветар. Показало се да ни она нигде није класификована, а као сав остали свет на овом месту не користи енергију Сунца. За сада та риба, свакако јединствени представник кичмењака који за свој метаболизам троши само топлоту Земље, нема име. Њен „радни" назив је „риба ветра 21. степена северне географске ширине..."

Ко ће решити тајну?

Како опстаје сав овај свет животиња и биљака које не врше фото-синтезу и на који начин не зависе од Сунца? Одговор на то питање представља изазов за научнике и још није у целини нађен. Али, кључ те природне тајне лежи у ветровима. Како морска вода струји и кроз земљотресне напрслине океанског дна, њу топлота Земљине утробе загрева и до 500 степени Целзијусових. Та вода садржи минерале из стена и засићена је сумпоровим једињењима. Под дејством топлоте и притиска та једињења претварају се у водоник-сулфид, отровно и смрдљиво једињење које за бактерије представља праву гозбу.

Бактерија у вулканским гејзирима на дну мора има напретек, а оне чине главну храну осталим живим бићима у оази. Тако морски црви, на пример, садрже милионске бактерије у својим дугачким телима. У њима се одвија необичан процес: из крви црва бактерије добијају сулфиде, а они се једине са угљен-диоксидом и кисеоником из воде и при том ослобађају енергију. Та хемијска енергија има ону исту улогу коју има Сунце на Земљиној површини!

Овим још није завршен списак чудних појава у оази на мрачном океанском дну. Рецимо, већ поменуте бледожуте дагње ни по величину нису као оне нама познате, црне. Велике су бар као људска нога, а расту невероватном брзином. Разлог за то могло би бити кратко трајање топлих вулканских ветрова који се не задржавају дуже од десетак дана. То је таман довољно да организми нарасту и произведу ларве пре него што наиђе нови хладни талас. Из тих ларви развиће се нове јединке — кад поново дуне топао ветар!

Највећа тајна која остаје јесте како жива бића опстају са толиком количином отровног водоник-сулфида?

Одговор на то питање, када га неко буде пронашао, представљаће мало је рећи задовољење радозналости биолога; то ће можда бити путоказ како да се боље него данас искоришћавају материје попут овог отровног једињења. Таквим материјама би могле да се узгајају бактерије и добија основа за аквакултуру о којој се у последње време толико говори (то је подизање подморских база са фармама које би повећале производњу хране за све веће потребе становништва Земље).

У Институту у Вудс Холу већ су почели експерименти ове врсте. Неко од тамошњих научника се нашалио:

— Ето, још ћемо од тих „бедних и бледих" створова са океанског дна научити нешто врло корисно и за наш, земаљски живот!

М. К.

ЧЕТИРИ ЧАРОБНА КУЋИЦЕ

ПОКЛОН ЧИТАОЦИМА

ПРЕ 70 ГОДИНА ИЗМИШЉЕНА ЈЕ ЈЕДНА ОД НАЈЧУВЕНИЈИХ ДРУШТВЕНИХ ИГАРА НА СВЕТУ — »ЧОВЕЧЕ, НЕ ЉУТИ СЕ!« И ДАНАС, У ЕРИ ЕЛЕКТРОНСКИХ ИГАРА, ТАБЛА СА ЧЕТИРИ »КУЋИЦЕ«, 16 ФИГУРИЦА И КОЦКИЦОМ ПРОДАЈЕ СЕ У ГОДИШЊЕМ ТИРАЖУ ОД МИЛИОН КОМАДА.

КАКО КО КАЖЕ

HOMBRE, NO TE ENFADES! (шпански)

MAN, DON'T GET ANGRY! (енглески)

MENSCH, ARGER DICH NICHT! (немачки)

NON T' ARRABBIARE! (италијански)

ЧОВЕКУ, НЕ ЛУТИ СЕ! (македонски)

ČLOVEK, NE JEZI SE! (словеначки)

ČLOVEČE, NE ZLOB SE! (чешки)

НЬЕ АГАРЧАЈСА! (руски)

NJERI MOS U IDHRO! (албански)

Кладимо се да сте се и ви бар једном у животу наљутили бацајући коцку мада нисте коцкар? А на кутији лепо пише: „Човече, не љути се!“ Међутим, како вам звучи ова парола кад вас „поједу“ испред саме „кућице“. Али, не треба много да се секирате: то је мучило још и наше баке и деке. Јер, сада, у јесен 1982. године, ова општесветска симпатична љутња прославља 70. рођендан...

Да није било деце, кише и шешира...

Ко зна како би све, иначе, наша љутња знала да се испољи, да далеке 1912. године није владало грозно јесење време — бар је тако било у Немачкој. Дакле, пошто је киша лила као из кабла, Јозеф Фридрих Шмит, државни службеник из Минхена, лупао је главу како да измисли нешто што ће разбити неиздржљиву досаду његова три сина.

Одједном му је синуло биће то једноставна игра за више играча са бацањем коцкице. Шмит је извадио картон из поставе свог старог цилиндра и од њега саставио таблу за играње и фигурице. Али, како су се његови јуниори толико посвађали већ у првој игри, отац је ускоро пронашао назив за њу: „Човече, не љути се!“

Убрзо је ова игра освојила читаву радничку четврт Гизинг, у Минхену, где су Шмитови живели. Кад је схватио да се људи интересују за његов „проналазак“, Шмит је напустио сигурну државну службу и отворио радионицу за израду свог изума. Посао је ишао све боље...

Сиасли ја рањеници

Али, дошао је први светски рат, људима није било до играња и Шмит би остао на цедилу са својим картонским таблама да га опет није спасла досетљивост: послао је 3000 комплета своје игре војним болницама широм Европе, без обзира с које су зараћене стране. Рањеници и болничко особље били су одушевљени игром којом су „убијали време“. Чак је организован и међународни турнир „Човече, не љути се!“

После рата потражња за Шмитовом игром достигла је невиђене размере — није је било довољно на тржишту тако да су се људи озбиљно љутили због несташице „Човече, не љути се!“

Јозеф Фридрих Шмит, случајни фабрикант, ускоро је морао да прошири фирму. У северном делу Минхена — где се и данас налази фабрика играчака и реквизита за забаву »Schmidt Spiel Freizeit GmbH« — изградио је нову фабрику измишљајући стално нове игре за разбибригу човечанства: „Халма“, „Дама“. „Млин“ и друге. Ипак, игра над играма остала је „Човече, не љути се!“

Наследници Јозефа Фридриха Шмита, који је умро 1948. нису ни у ком случају имали разлог за љутњу: до сада је широм наше планете продато 500 милиона комплета ове игре! И данас, у ери свакојаких електронских игара, годишње се прода око милион кутија на којима пише „Човече, не љути се!“...

М. Ш.

Најправите сами

Читајући овај текст сигурно сте и сами добили жељу да заиграте стару, добру игру „Човече, не љути се“. Без много труда, са таблом коју вам поклањамо, можете то себи приуштити, и то одмах! Ево шта треба да урадите.

Пажљиво исеците таблу и залепите је на картон или неку другу чврсту подлогу која вам се нађе при руци (шпер-плоча, стиропор . . .). Остаје још да направите по четири фигурице за сваког играча, а то вам уопште неће бити тешко: могу вам послужити дугмета, зрна пасуља, каменчићи, затварачи од пасте за зубе или било шта слично. Једина стварчица коју морате да купите, ако је већ немате у кући, јесте коцкица.

Да се не бисте посвађали већ на почетку, упамтите ова правила:

1) У игри могу учествовати два, три или четири играча.

2) Свако по једном баци коцкицу да би се одредио редослед играња: онај ко добије највећи број креће први и тако редом до најмањег броја који креће последњи.

3) Играчи одаберу сваки своју боју и ставе фигурице у кућице.

4) У првом кругу играчи бацају коцкицу по три пута, а доцније само по једном, осим ако падне шестица која даје право на још једно бацање.

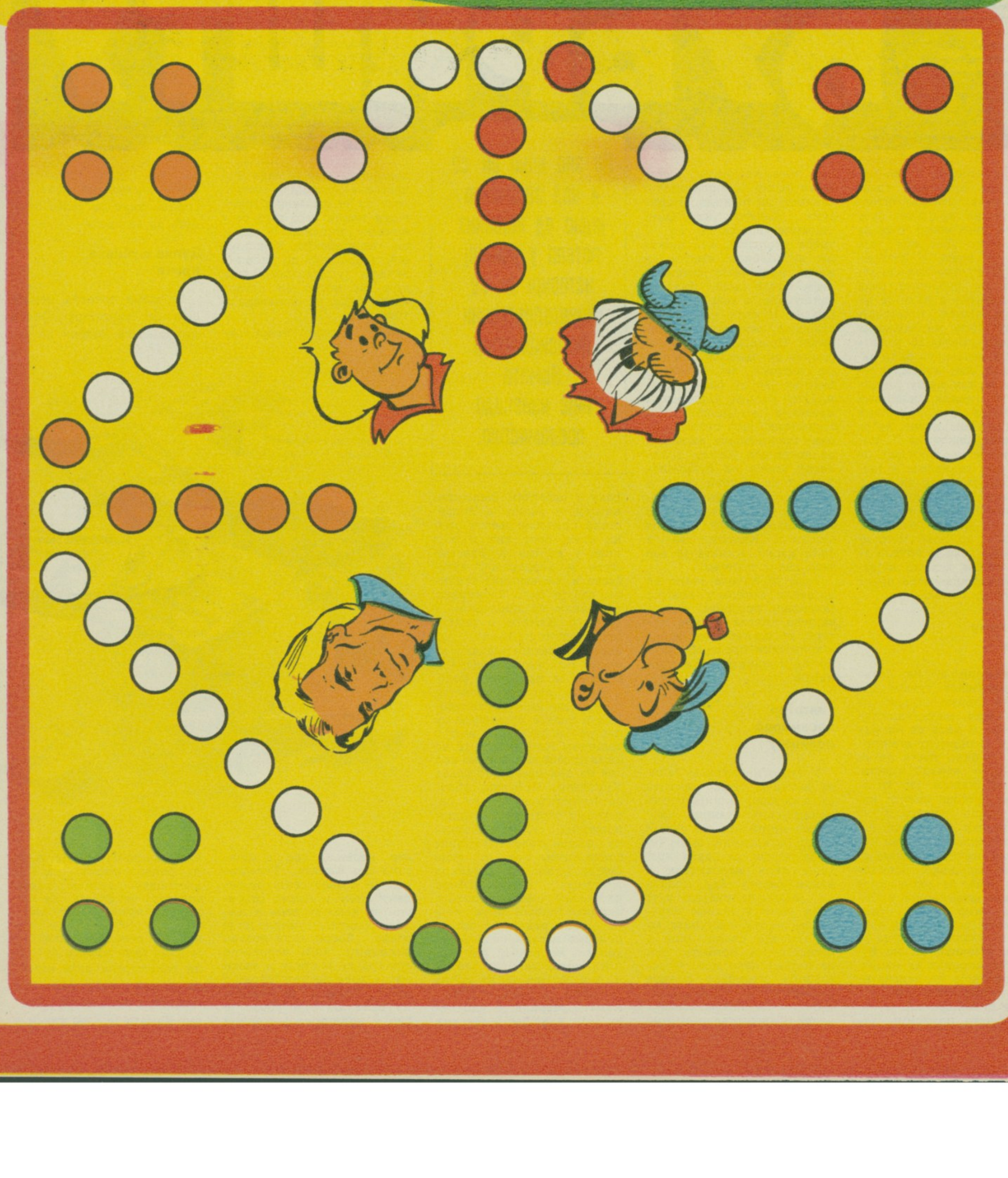
5) Играч истерује фигуру из кућице тек када добије шестицу, а после је помера напред за оноликo поља колики је број добио бацањем коцкице.

6) Ако се на пољу на коме заустављa своју фигурицу после бацања коцке нађе фигура супарника, играч ту фигуру „једе“, што значи враћа је у њену кућицу.

7) Такмичар који први доведе све четири своје фигуре у кућице на циљ — победник је!

8) Поражени стиче право да у следећој игри први баца коцку.

HOBAU HA

ТОКИО: СПЕЦИЈАЛНО ЗА »ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК«

БУБРИШТУ

Главни „јунак“ афере петохиљадарки: Норијуки Камата. Уметник или криминалац?

Ко зна како би се и кад завршила једна од највећих потера у новијој историји да се суперталентовани фалсификатор Камата није изненада предомислио.

Августовско јутро: чувар ђубришта града Оита, центра читаве области на крајњем југу Јапана, није могао чуду да се начуди. Дан пре тога човек и жена у комбију платили су две хиљаде јена да на ђубриште баце неке отпатке а када је он у уобичајеном шпартању између брда нагомиланих отпадака стигао до угла у коме су непознати били зауставили свој комби, угледао је на том месту гомилу потпуно нових новцатих џакова од јуте. „Каквих људи све има данас, ђубре у оаквим џаковима...“, помислио је и покушао да види шта се налази у њима. Када је успео да покида конац на једној добро зашивеној врећи, из ње је почео да испада новац (!), све потпуно нове петохиљадарке. Тако је почело да се одмотава клупко највеће фалсификаторске приче у историји Јапана.

Анонимни позив

Полицајци су на позив запрепашћеног чувара ђубришта убрзо стигли на лице места, избројали чак 34 вреће, и када су их однели у полицијску станицу, једва је било места да се сав тај „новац“ смести. „Новац“, кажем, јер ти огромни листови папира који су још мирисали на штампарску боју и са којих петохиљадарке још нису биле исечене, изашле су не из државне ковнице новца, већ из једне мале локалне штампарије у Оити, а само ситне, једва приметне разлике од оригинала указивале су да је аутор, бацивши их на ђубре, био спреман да направи нове које ће вероватно бити готово савршене.

Име штампара већ је било познато полицији: дан пре тога анонимни достављач јавио је полицијској станици да штампар Норијуки Камата из Оите „штампа новац“ и да га треба ухапсити, али њихови аутомобили стигли су касно пред малу штампарију. Врата радње била су закључана, а такође је био празан и стан у коме је становао осумњичени Камата. Полицајци су били склони да локалне новинаре оптуже за помоћ у бекству јер су они, захваљујући својим раширеним мрежама у полицијским станицама, већ целом Јапану преко малих екрана и радио-таласа јавили о наласку новца на ђубришту. И, док су џакови од јуте стигли у полицијску станицу и донета одлука да се пошаље екипа која ће ухапсити Камату, све је било касно. Камата је већ знао све и побегао.

Тако је почела једна од највећих потера у новијој јапанској историји, можда највећа после велике потере за пљачкашем новца у токијском предграђу Фуњу који никада није пронађен.

Гангстер насамарио полицију

У густо насељеном Јапану веома је тешко сакрити се, а безброј минијатурних полицијских станица, „кобана“, којих има на свакој већој раскрсници, омогућују полицији да прати кретање свих непознатих у неком кварту. Јер, пракса да један полицајац дуго ради само у једном одређеном рејону омогућава му да познаје свако лице у суседству и примети чим се појави неко нов. Фотографије штампара Камате подељене су свим полицијским станицама, емисије вести обавештавале су грађане о одбеглом фалсификатору, а радио је непрестано преносио његов лични опис, број, тип и боју кола у којима се одвезао Луке и аеродроми, аутобуске и железничке станице, све је било блокирано, али дани су пролазили а трага о Камати и једном осамнаестогодишњаку, за кога се претпостављало да му је помогао у „раду“ и побегао са њим, није било.

Трећег дана од почетка потере све емисије телевизије и радија прекинуле су програм да би јавиле вест о хапшењу Камате који је колима пробио полицијски кордон на два места код града Кумамото. Међутим, убрзо се испоставило да су репортери овога пута сувише пожурили. Уместо Камате из велике браон лимузине полицајцима се у лице смејао један од локалних гангстера Рјуичи Обата, четрдесет шестогодишњак хапшен безброј пута, који је одмах рекао да их је намерно насамарио и да га уопште не питају где Камата може да буде јер то не зна. Чињеница да моћна јапанска мафија помаже Камати утерала је још већу језу у кости јапанских полицајаца јер је сада једноставно постојала могућност да је штампано много више новца него што се у почетку мислило и да је он гангстерским каналима већ нашао пут до околних земаља југоисточне Азије, што би могло да створи прави хаос на монетарном тржишту.

Али, после отприлике две недеље, све је објаснио сам Камата. Телефоном је позвао своју разведену жену и пошто се распитао како су деца и његови родитељи, уморној јој је рекао: „Добро, сада позови полицајца који вероватно дежура ту у стану и кажи му да хоћу да разговарам с њим“. Камата је говорио из саме Оите и убрзо је био у полицијској станици да, пре него што му ставе лисице на руке, исприча како је успео тако дуго да се крије.

Дупла љубавна прича

Од самог почетка, изузев што је гангстеру Обати дао кола са молбом да за

вара полицију, све је, како је рекао, радио сам по инстинкту. Једном давно помогао је Обати да се сакрије после неког гангстерског обрачуна и чувао му револвер. Овај му је сада само вратио дуг, али гангстерске везе изгледа уопште није било. Са младићем који му је помогао Камата је узео такси у

коме срећом возач није, као остали јапански таксисти, имао стално упаљен радио. Отишли су на аеродром у не тако далеком Кумамоту и док су полицијски обручи стезали део аеродрома за путнички саобраћај, изнајмили приватан авион под лажним именима и одлетели у Осаку.

Сада долази романтична епизода ове приче која ће вероватно бити богато употребљена у будућим филмским причама о „афери петохиљадарки". Камата и његов помоћник у Осаки упознали су две девојке које су изнајмиле собе у мотелу под својим именима и, иако су већ знале да ову двојицу тражи полиција, провеле ту са њима више од недељу дана, купујући им храну и штитећи их од свих потера. Али, крај дупле љубавне приче дошао је брзо јер су бегунци били нервозни и једног јутра девојке су нашле празне кревете. Камата и његов помоћник изашли су у рано јутро на ауто-пут, увукли се непримећени у камион који је ишао на југ и касније фериботом и аутобусом стигли до Оите — Камата забринут за породицу, а младић већ уморан од бекства. Како их нико није препознао на фериботу и у аутобусу, никоме није јасно, али Камата сам каже да му је много помогла љубазност људи који су пристајали да им купе карте не питајући их зашто то сами неураде.

Може то много боље

Онда је дошло време да полицајци одахну а, кажу одахнуо је и Камата. Иако је често био у додиру са гангстерима, Камата није прави криминалац.

Пошто није завршио средњу школу, још као четрнаестогодишњак почео да ради у сервису за оправку аутомобила и сам се издржава, а себе је нашао тек када је 1974. у Оити отворио малу штампарију посетница. Никада се можда неће сазнати да ли је Камата по природи уметник, али љубав којом је прилазио послу није била уобичајена за ту врсту заната. Још у то време из забаве је покушавао да одштампа старинске плакате и графике, а његова бивша жена сећа се како ју је једног дана изненадио доневши јој прилично успелу копију новчанице од хиљаду јена. „Само то немој, то ће те упропастити" рекла му је али он се само смејао, срећан као мало дете. Чак је новчаницу показивао пријатељима у кафани.

Касније се показало да су бизнис и љубав ипак различита ствар и Каматина штампарија убрзо је пала под стечај. Иако је нашао посао у једној компанији за продају слаткиша, нешто му није дало мира и убрзо је затражио велики кредит којим је отворио нову штампарију с упадљиво скупом опремом и најсавршенијом машином. У то време већ је био разведен и живео је сам, а суседи су могли да га виде како ради до дубоко у ноћ сам или само са једним човеком.

Полицајцима је признао да је операцију са фалсификовањем предузео првенствено да би вратио милионски дуг после првог банкротства, а и да му је посао у другој штампарији такође био лоше кренуо пошто је само велика количина новца могла да га извуче. Прве пробне новчанице које једва да су се разликовале од оригинала дао је једном познанику гангстеру који је покушао да их протури на кладионици хиподрома у Осаки и успео у томе. Али, пошто су новчанице убрзо откривене — иако се није знало ко их је дао благајнику кладионице — гангстер се уплашио и одустао од помоћи у протурању.

Џакови нађени на ђубришту у Оити садржавали су део новчаница у којима је било много оних са приметним грешкама, али од укупно милијарду јена већи део је био скоро савршено урађен. Зашто их је све заједно Камата бацио на ђубриште још није јасно, али се мисли да га је после свега ипак ухватила паника. То што се појавио анонимни достављач указује да је локална мафија можда предложила Камати да она преузме растурање новца, па га пријавила кад је одбио да „сарађује". Камата се о томе још не изјашњава, а полицајци који су га испитивали тврде да је то један од најчуднијих фалсификатора кога су икада видели. Са толико љубави је Камата на лицу места, у својој штампарији, објашњавао како је дошао до поступка за прављење боја које одговарају онима на новчаницима и ушао у свет тајне штампања новца за које је потребно много више времена да се освоје чак и кад их преноси лице које их одлично познаје

Ненадмашан рекордер

Кажу да је до првих фалсификовања новца у Јапану дошло још у ери Вадо, на самом почетку осмог века наше ере, само годину-две после ковања првог правог јапанског новца, али да никада нико није направио толику количину као што је то учинио тридесет једногодишњи Камата. Он је чак, тврде јапански новинари, урадио нешто што до сада није успело другим фалсификаторима. Сви други до сада су били ухваћени пре него што би успели да направе више новца него што утроше пара за производњу фалсификата, а Камата је имао довољно „пара" да врати све дугове и после тога још буде богат. Сада се овај млади човек, иако у затвору, налази у још већим финансијским невољама. Док чека пресуду, у затвор пристижу рачуни за скупи папир који је употребљавао, а кредите банци за скупу офсет машину нема ко да враћа. И тако, и кад једног дана буде изашао на слободу, Камати не предстоје баш ружичасти дани.

Драган Миленковић

У полицијској станици једва се нашло простора да се сместе 34 вреће пуне потпуно нових новчаница. Готово савршених.

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

ЖИВА ЛЕДЕНИЦА

НИЈЕ МОГАО УНУТРА, ВРАТА СУ БИЛА ЗАЛЕЂЕНА, А НИЈЕ СМЕО НИ ДА СКОЧИ ПОРЕД ПРУГЕ ЈЕР ВОЗ ЈЕ КРОЗ ХЛАДНУ КАНАДСКУ НОЋ ЈУРИО БРЗИНОМ ОД ПРЕКО 140 КИЛОМЕТАРА НА ЧАС. ЏОН ТАСКЕН КОЈИ ЈЕ ГОТОВО ВИСИО РАЗАПЕТ НА ВАГОНУ, МИСЛИО ЈЕ: ТО ЈЕ КРАЈ.

Престало му је или да се препусти судбини или да пусти држаче и прекине са мукама. Чинило му се да би у тсм тренутку све било боље него да се свако полако смрзава осећајући да се сваки траг живота у њему леди и нестаје. Лице више није осећао, као да се претворило у велику ледену кору. Тело му је било потпуно укрућено, све га је болело. Кроз главу му је пролазила само једна мисао: „Више нема помоћи". Ипак, није отпуштао руке са држача, а и да је хтео чинило му се да не би могао — шаке су му биле потпуно укочене.

Руке педесет осмогодишњег Џона Таскера почеле су оног тренутка кад је само у кошуљи и лаксј јакни на тренутак изашао из воза не размишљајући да може било шта непредвиђено да му се деси. Радио је већ годинама као службеник канадске железнице. Дужност му је била да се брине око утовара и истовара пртљага. На свакој станици изашао би из службеног вагона да провери има ли што да се утовари и, ако има, да то радници што преураде. И те јануарске ноћи прошле године Џон је сишао са воза само на тренутак. Воз је стајао на станици индустријског града Ошаве удаљеног од Торонта око педесетак километара. Знао је да нема никаквог утовара, али је сишао по навици. Када је намеравао да се врати, зачуо је пиштаљку, врата су се затворила и — воз је кренуо.

„Мисле да сам се већ укрцао у воз" — помислио је Џон — „сигурно не би кренули без мене. Али, ухватићу се ја за спољашње држаче на вагону, па ћу већ успети да отворим врата и ући у кабину."

Како је воз све више добијао убрзање, Џон је морао да потрчи да би се ухватио за држач. Ногом је крочио на спољашњу степеницу, а затим се и другом руком ухватио за држач (држачи су с обе стране врата). Али када је покушао да отвори врата, на сав ужас схватио је да су се заледила и да не могу ни да се макну. Ипак, није хтео тако лако да одустане — готово висећи разапет на вагону опет је још јаче гурнуо браву, али врата се нису ни за милиметар померила. Почела је да га хвата паника — ноћ је била страховито хладна, а воз је већ јурио пуном брзином од преко 140 километара на час ивицом језера Онтарио у јужном делу Канаде.

Оштар ветар шибао је Џона по лицу и ледио му тело. Болови су постајали све несноснији. За само неколико минута оно што је било његово лице претворило се у маску неке снежне лутке укочсног израза. Џон је имао утисак да му ваздух, као растопљен лед, улази кроз нос у плућа и пуни их смесом тешком као гвожђе. Уза све то морао је да балансира на уској папучици укочених ногу једва успевајући да држи широко раширене руке за оба држача. А да се пусти и обема рукама ухвати за један држач није смео — плашио се да не изгуби равнотежу. Ветар би га зачас бацио на леђа, крај пруге.

Није више осећао ниједан део тела. Да све буде још много горе, био је само у кошуљи и јакни: како је мислио да излази само на тренутак, није обукао дебели капут. Лака тканина нимало га није штитила од ужасних налета ветра. Мада је имао утисак да му је сваки дашак живота замро, Џон никако није могао да се одлучи да оконча муке. А толико је било лако да то уради (бар је тако мислио): требало је само да отпусти руке и — крај. Међутим, није било лако ни прекинути мучење. У тренутку кад је ипак решио да пусти руке са држача, схватио је да је разапет на том сулудом возу, — руке су му се залепиле за метал који га је пржио као усијан.

Постала је то права борба за живот, мозак му је грозничаво радио: Како да преживим? Како да преживим? Не, никаквог излаза није било. Почео је да „враћа филм" на лепе дане, на своју породицу. Мислио је о својој жени Вернис, о њихово петоро деце. Док се борио са ужасом који га је снашао, није успевао ни да их се сети. А онда га је помисао на њих потпуно сбузела. Није било више ни хладноће, ни те мрачне, језиво сабласне ноћи, ни помахниталог воза. Покушавао је да се осмехује, знао је да мора да преживи. И баш у том тренутку у даљини су се зажутела светла следеће станице. Воз је почео да шкрипи и успорава. Још није ни стао кад је Џон, као из неке велике даљине, зачуо успаничене гласове људи који су га приметили и потрчали да му укажу помоћ.

Није било нимало лако одлепити га од воза. Док је неколицина људи настојала да му бар мало отвори шаке и ослободи га загрљаја смрти, остали су нестрпљиво ишчекивали да се појаве кола хитне помоћи која су одмах позвали телефоном. Екипе лекара стигле су за неколико минута и Џона, који је био права леденица, одвезле у болницу. А он је покушавао да им се осмехне, да им каже колико им је бескрајно захвалан што су га спасли. Међутим, лицем није могао да управља, само му се још лево око помало померало.

Џон Таскер био је у критичном стању две недеље. Лекари су веровали да ће преживети, али нису били сасвим сигурни. Имао је тешке промрзлине по читавом телу, па су горњи слојеви коже, потпуно уништени, морали да буду скинути хируршким путем. Срећом, ниједан део тела није био толико промрзао да је морао да му се одстрани сем једног дела леве ушне шкољке. Плашили су се и за десно око, али срећом, Џон је на њега прогледао после осам дана. Полако је почео и да говори. Наравно, уз њега је све време била његова породица. Кад год би отворио очи, угледао би лице Вернис или једно од своје деце како му се смеши и говори речи охрабрења.

Џон Таскер провео је ужасних 29 минута „разапет" на вагону полуделог воза. Имао је ту несрећу да му се све то догодило у једној од најхладнијих ноћи које се памте прошле године у Канади — температура је пала до —50° Ц! Да је остао само још неколико минута, кажу лекари, не би преживео.

Б. С.

ПРВА ПЉАЧКА ВОЗА У САД

ЈЕСЕН БРАЋА РИНО БЕ

ТЕ ДЕЦЕМБАРСКЕ НОЋИ ГРУПА СЕ ЂУТКЕ ИСКРЦАЛА НЕДАЛЕКО ОД ПУСТЕ ЖЕЛЕЗНИЧКЕ СТАНИЦЕ У ЊУ АЛБАНИЈУ. НАДА СУ СТИГЛИ ПРЕД ЗАТВОР, СВИ СУ ВЕЋ ПРЕКО ЛИЦА ИМАЛИ МАСКЕ, А ПОРЕД РЕВОЛВЕРА СВАКИ ЈЕ НОСИО ПО ТОЉАГУ...

Шестог октобра 1866. године путнички воз „Охајо Мисисипи“ кренуо је из Сент Луиса за Синсинати. На неколико километара од града Сејмора у Индијани, у 18,20, са платформе на крају композиције искочила су два мушкарца с картонским маскама на лицима и потрчала према поштанском вагону.

У том тренутку курир компаније „Адамс експрес“ Елем Милер мирно је попуњавао неке формуларе. У вагону су се налазила два сефа: „локални“, који је служио за превоз пара између успутних станица и други, запечаћени, који су службеници компаније отварали тек по доласку у Синсинати.

Незнанци су повукли тешка клизајућа врата поштанског вагона и у неколико корака се нашли пред запрепашћеним куриром. Зурио је право у цеви њихових револвера. Није имао избора: послушно им је предао кључеве локалног сефа који су ови на брзину испразнили. Када су то обавили, одвукли су запечаћени сеф до отворених врата вагона и, пошто је један од њих повукао конопац, знак машиновођи да заустави воз, гурнули тешки сандук преко ивице. Док је воз брекћући успоравао, човек с маском поново је повукао конопац дајући сигнал да воз крене, а онда су обојица искочили у ноћ.

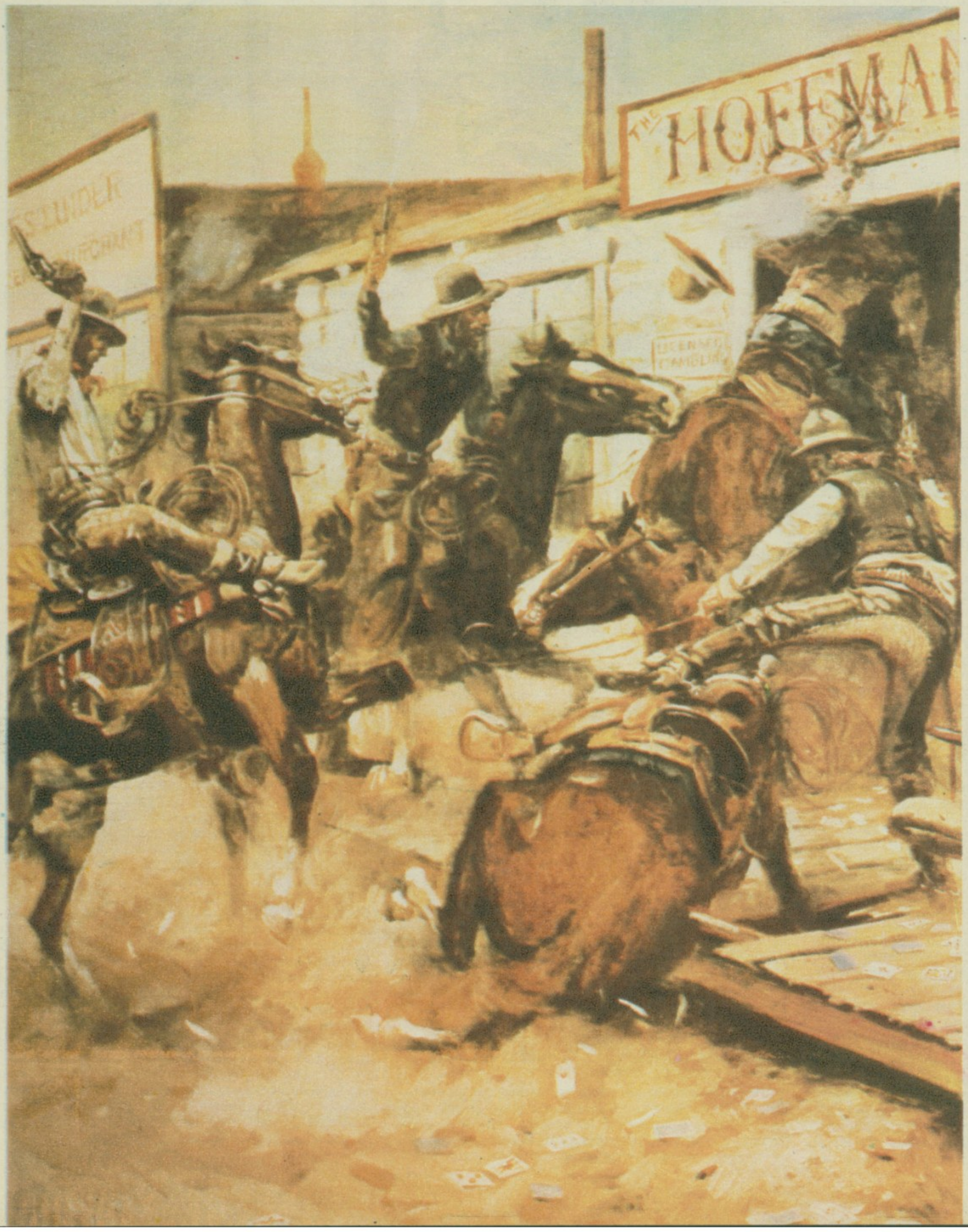
Све је било готово за мање од петнаест минута. Била је то прва пљачка воза у САД.

Компанија „Адамс експреса“ позвала је у помоћ Алена Пинкертона. Сат после пљачке славни детектив већ се налазио на путу за Сејмор.

Не спавајте сами!

Странац је још и могао да помисли како од Сејмора нема погоднијег места да се човек у њему настани с породицом. Тако је било некада.

Почело је у хотелима и јевтиним преноћиштима крај пруге: опљачкана соба, гост кога би неко млатнуо по глави, а онда опељешио... Криминал се проширио на улице, а онда и на читав град. Са пребијања и пљачкања

прешло се на убиства: уколико би се у близини случајно затекао нежељени сведок и он је плаћао главом.

Чак је и власник, издавач и главни уредник локалних новина, коме је добар глас Сејмора сигурно био на срцу, јула 1865. нашао за сходно да упозори безазлене странце: „...немојте да пијете, идете на спавање или да се крећете улицама осим у групама довољно великим да се супротставе лопужама и убицама од којих овај град врви...“

Одједном, у јесен 1866. криминалци више нису представљали никакав

ПЛАТИТИ!

проблем! Град је снашло далеко веће зло — банда четири брата Рино. Браћи нико ништа није смео. Најстарији, Френк, ухапшен је због пљачке поште, а Џон осумњичен за убиство једног члана банде. Ниједан ни други никада нису изведени пред суд...

Мало ко је сумњао да су пљачку „Адамс експреса" извела браћа и њихова банда. Џон и Симеон виђени су на сејморској железничкој станици на дан препада.

Ма колико се сигурно осећали у Сејмору, браћи ипак нимало није пријало присуство Пинкертона и његових детектива. Једнога дана банда је у пуном саставу изјахала из града и запутила се на запад. Недељу-две касније из Гелетина у Мисурију стигла је вест: опљачкан је трезор окружне канцеларије...

Грађани Сејмора су одахнули. Коначно су се ослободили зла, понадали су се. Само је Ален Пинкертон сумњичаво одмахивао главом: банда ће се вратити, а када се то догоди, он ће их чекати. У међувремену је скован план...

Изгледи да браћа буду ухапшена у Индијани били су равни нули: ниједан представник закона није био спреман да се изложи таквом ризику...

Састанак у Синсинатију

У Мисурију су ствари друкчије стајале. Нашли су се сведоци који су потврдили да је један од пљачкаша трезора у Гелетину Џон Рино. Пинкертон је одмах послао телеграм шерифу у Гелетину: „Издајте налог за хапшење. Потрудите се да Џон за то сазна и понудите му нагодбу и договор на железничкој станици у Синсинатију. За остало ћу се ја побринути".

У договорено време Џон Рино заиста је стајао на станици у Синсинатију нервозно се премештајући с ноге на ногу. Као што је шериф од њега захтевао, дошао је потпуно сам. Пре него што је стигао да потегне револвер, Пинкертонови детективи већ су му навукли лисице и зачас га убацили у воз који је управо кретао. Два дана касније Џон је под строгом стражом чамио у једном затвору у Мисурију.

Дошао је ред на Френка Рина који је после братовљевог хапшења пребегао са бандом у Ајову. Овога пута Пинкертон је задатак поверио свом двадесет двогодишњем сину Вилијаму. Испоставило се да је син на оца: успео је да врло брзо стрпа Френка и још три члана банде иза решетака. Вилијам се у Чикаго вратио поносан, али је његова радост била кратког века: сачекао га је телеграм у коме су га обавештавали да су разбојници успели да пробију отвор на дотрајалом зиду ћелије и умакну.

Неколико дана касније у агенцију стиже вест: Френк и његови компањони вратили су се у Индијану. И још нешто: разбојник се јавно клео да ће се осветити Пинкертоновима и „Адамс експресу". Овога пута разбојници се нису задовољили пуком пљачком — крвнички су претукли агента компаније и избацили га из воза док је још био у покрету. Порука јасна да јаснија не може бити: браћа су и званично објавила рат компанији и њеним детективима.

Узбуђење око најновијег препада се још није ни стишало, а разбојници су већ планирали нову пљачку. Овога пута починили су кобну грешку. Покушали су да подмите машиновођу чији је воз требало да превезе велику пошиљку злата. Испоставило се да су се обратили погрешној особи: машиновођа је одмах обавестио Алена Пинкертона.

Надомак Браунстауна, неколико километара југозападно од Сејмора, одједном су се с обе стране воза створили бандити. Пре него што је ико од њих успео да се с коња пребаци на неки од вагона, засула их је страховита пальба... Израњављени и крвави, разбојници су се изгубили у оближњем шумарку. На месту окршаја остала су само три тешко рањена пљачкаша. Сва четири брата успела су да умакну.

Вест о успешној заседи стигла је до Сејмора за тили час: на улицама је завладало невиђено славље. Први пут је некоме пошло за руком да бар осујети планове омражене банде! Али, радост је убрзо сменила сумња: хоће ли заробљени разбојници бити и кажњени? До тада ниједан члан банде никада није изведен пред неки суд у Индијани. Правда мора да буде задовољена, а за то ћемо се побринути сами, одлучили су гневни грађани.

Воз којим су заробљене разбојнике из Сејмора пребацивали у Браунстаун ради суђења зауставила је група од педесетак коњаника. Сви су преко лица имали мараме. Чувари су били немоћни: нападачи су извукли с воза избезумљене бандите и док су се ови копрцали и дозивали у помоћ, обесили их крај саме пруге. Три ноћи касније иста судбина задесила је још три члана банде које су после хапшења у Илиноису враћали у Индијану.

Убијте га!

Власти никада нису сазнале имена маскираних људи који су узели правду у своје руке, али се по Сејмору навелико причало да су се тајанствени бранитељи реда и закона заклели да ће се и браћа Рино ускоро зањихати на конопцу...

Двадесет и другог јула Пинкертонова агенција објављује: Вилијам и Симеон Рино ухапшени су у Индијанополису због препада на „Адамс експрес" надомак Маршфилда. Пинкертон не жели да ризикује: уместо у затвор округа Скот у Лексингтону где је пљачка извршена, у строгој тајности пребацује браћу у Њу Албани: тамошњи затвор важи за најсигурнији на читавом средњем западу.

Нешто касније, истог месеца, у Пинкертонову канцеларију у Чикагу стиже вест: Френк Рино виђен је у Виндзору у Канади, познатом стецишту америчких одметника. За свега недељу дана Френк и члан банде Чарли Андерсон нашли су се иза решетака. Постојао је само један проблем: по канадском закону, одметници нису могли да буду изручени америчким властима без решења о екстрадицији, а та процедура била је дуготрајна и изузетно компликована.

Френк Рино не трати драгоцено време. Из затвора се обраћа виндзорском подземљу: богата награда за оног ко убије Алена Пинкертона! Заинтересовани су се, разуме се, лако нашли и у размаку од свега неколико дана амерички детектив постао је жртва два неуспела атентата.

У међувремену, у Индијани се приближавао дан суђења Вилијаму и Симеону Рино. У ноћи пред суђење група маскираних грађана упала је у затвор у Лексингтону — нашли су празне ћелије. Опрезност Алена Пинкертона показала се сасвим оправдана: никоме није пао на памет затвор у Њу Албанију...

У Виндзору догађаји добијају неочекиван обрт. Док се Френкови канадски адвокати упињу из петних жила да докажу како „потпуно нови, типично амерички злочин пљачке воза" није обухваћен законом о екстрадицији, Френк упада у још већу невољу: огрешио се и о канадски закон. Испоставило се, наиме, да је покушао да подмити судију задуженог за решење о изручењу. Мора да је, суочен с могућношћу да окајава грехе у неком добро чуваном канадском затвору, Френк закључио како су му изгледи за бекство далеко већи у Индијани. На свеопште изненађење, Френк Рино изненада признаје учешће у моршфилдској пљачки воза.

Канада више није имала разлога да отеже са екстрадицијом и треће недеље октобра 1866. Френк Рино и Чарли Андерсон изручени су Пинкертону и његовим људима.

Двадесет и деветог октобра (Френк Рино и Чарли Андерсон) обрели су се иза решетака у Њу Албанију. У ћелији до њихове, налазили су се Вилијам и Симеон Рино.

Госпођо, где су кључеви?

Одговорност за даљу судбину бандита преузео је шериф Томас Фуленлав који је све одреда уверавао да нема никаквог разлога за бригу. И заиста, у то доба у Индијани није било сигурнијег затвора од овог у Њу Албанију: двоспратница од цигли, челичне решетке на ћелијама до којих се стизало само кроз тешка, гвоздена врата. Опрезни Пинкертон и поред свега није био задовољан:

— Како би било да их пребацимо у Индијанополис?

Томас Фуленлав се није дао поколебати. Буде ли ико покушао да ослободи затворенике, тврдио је, „наићи ће на врућу добродошлицу"...

Шерифови суграђани нису делили његово мишљење. Упозоравали су га да се излаже двоструком ризику: линчовању и покушају да се бандити ослободе. А становници Њу Албанија највише су страховали од одмазде: буде ли се ишта догодило разбојницима, њихови компањони могли би да сравне град са земљом. Фуленлав је остајао при свом: „Нема разлога за бригу!"

Новембар је, на опште изненађење, протекао мирно. Људи су почели да верују како је опасност прошла. У децембру се и шериф Фуленлав мало опустио: и даље је држао затворенике под даноноћном присмотром, али ни он ни његови заменици више нису били тако нервозни. Нису скакали на најмањи звук, нису им се привиђали маскирани нападачи, дешавало се и да забораве да закључају улазна врата... Управо ово последње догодило се и 11. децембра...

Читаво то послеподне провејавао је снег тако да се на земљи створио танак прекривач који је шкрипутао при сваком кораку. Па ипак, група од осамдесетак намргођених мушкараца која се те ноћи окупила на сејморској железничкој станици кретала се готово у потпуној тишини. Један за другим, пели су се у два вагона која су од јутра стајала на споредном колосеку... Три сата касније ћутљива група искрцала се недалеко од пусте железничке станице у Њу Албанију. Када су стигли пред затвор, сви су већ преко лица имали маске а поред револвера сваки је носио по тољагу...

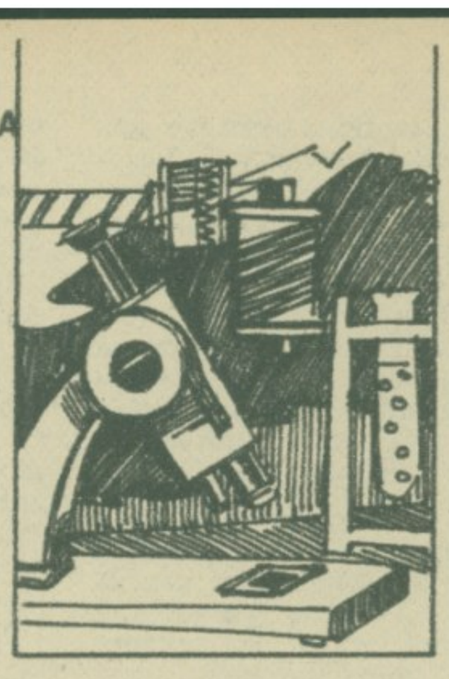
На другом спрату где су се налазиле ћелије и стан шерифа Фуленлава заменик Лутер Витен је дремуцкао крај камина. Пре него што се без свести сручио на под од ударца који је добио по глави, успео је само да крикне. Шериф Фуленлав је у том тренутку спавао у суседној соби, али је ипак чуо крик, истрчао у ходник и сјурио се низ степенице у нади да ће успети да се докопа улице и дозове помоћ. Метак га је погодио у руку, али је он наставио да трчи. На улазним вратима покушао је да заустави маскиране људе који су кукљали унутра — један од њих га је дршком револвера силовито ударио по глави...

Маскирани незнанци су зачас од избезумљене госпође Фуленлав сазнали где су кључеви од ћелија.

Све је било готово за двадесетак минута. Незнанци су донели пет потпуно нових конопаца. Употребили су четири — пети, везан у омчу, оставили су као упозорење последњем брату Рино који се још налазио на слободи.

Линчовање у Њу Албанију означило је крај владавине злогласне банде. Ни четврти, последњи од браће, нити ико од његових компањона, није се више никада појавио у Индијани.

М. И.

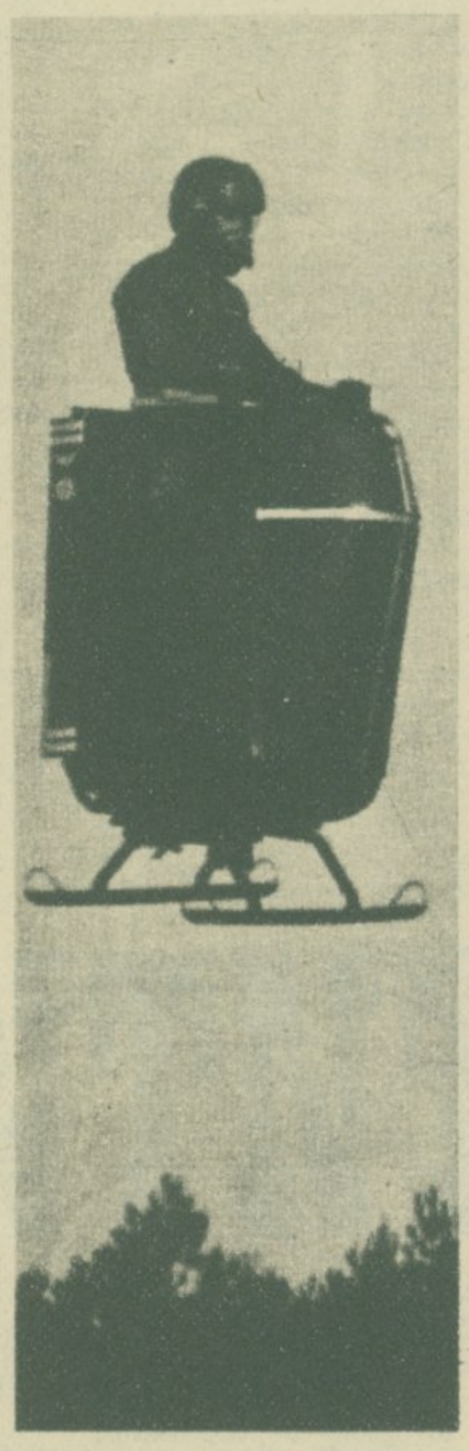

ЛЕТЕЋА ФОТЕЉА

Име најнеобичније летелице коју је свет до сада видео сасвим је немаштовито: ВАСП II. То је у ствари скраћеница енглеских речи које значе Виљемсова ваздушна системска платформа. А платформа више личи на неку говорницу постављену на скије. У њу уђе пилот и стоји ослањајући се рукама о платформу за коју је везан појасом. Она може да лети тридесет минута брзином од 100 километара на час, захваљујући тубропропелеру какав америчка војска иначе користи за самонаводеће ракете!

Главне предности овог најновијег летећег средства су, пре свега, што је мало, а нема ни крила ни елису као хеликоптер. Може да се дигне вертикално и понесе пилота између дрвећа, поред кућа или стена, то јест на сва она места недоступна и најмањим хеликоптерима. А за слетање му је довољна површина од само 93 квадратна центиметра!

Ова летелица није настала изненада, као плод тренутне инспирације неког генија, него је резултат двадесетогодишњих покушаја које финансира америчка армија. Прва платформа испробана 1962. могла је да прелети једва три и по километра и то за 13 секунди. То је нешто мало краће од времена првог лета браће Рајт. Пионири ваздухопловства сигурно

би били запањени да су могли видети ову справу и пилота Питера Кедзијерација, првог човека који је полетео ВАСП-ом II. А он је, после успешног приземљења, изјавио:

— Било је то као да ме је рука џина ухватила око струка и подигла!

Главни проблем који се постављао пред конструкторе свих досадашњих платформи био је погон. Прве платформе зато и нису могле да лете дуже од тринаест, па двадесетак секунди, јер су их покретали пропелери на водоник-пероксид. Следећи корак били су мали пропелери „Виљемс" смештени на подлози од фибергласа иза пилотових леђа. Али, тек овај најновији тип, ВАСП II, могао је да лети пола часа јер су се конструктори досетили да му уграде турбоелису дугачку 66 центиметара. Он производи буку као мали хеликоптери а тежак је једва 130 килограма.

Можда је најфантастичније од свега то што је летење на ВАСП-у II толико једноставно да га је могуће савладати за три часа обуке! Америчка армија за чији рачун је фирма „Виљемс интернешнел" конструисала прва два експериментална ВАСП-а II, знала је добро зашто је платила два и по милиона долара за пројект. Међутим, ВАСП II ће имати чак и важнију цивилну него војну примену: биће незаменљив у пожарима и свуда где је потребно извести брзо спасавање са места која су неприступачна за сва остала средства. Подсетимо се само да у пожарима вишеспратница људи страдају само зато што није могуће да им се брзо приђе споља!

НЕ ВИДИМ ОД СТОМАКА

Данас у многим кућама постоје ваге за мерење телесне тежине. Међутим, људима са слабијим видом (или већим стомаком!) није увек тако лако да прочитају своју тежину далеко доле на скали. Свесни тога, произвођачи вага из Њујорка избацили су на тржиште додатак (налик је на даљински управљач) који се прикључује у вагу и на коме може да се види тачна телесна тежина. Људи више неће морати да зову у помоћ некога од укућана да им каже јесу ли се угојили или не.

СКИЈАЊЕ НИЗ ЧЕТКУ

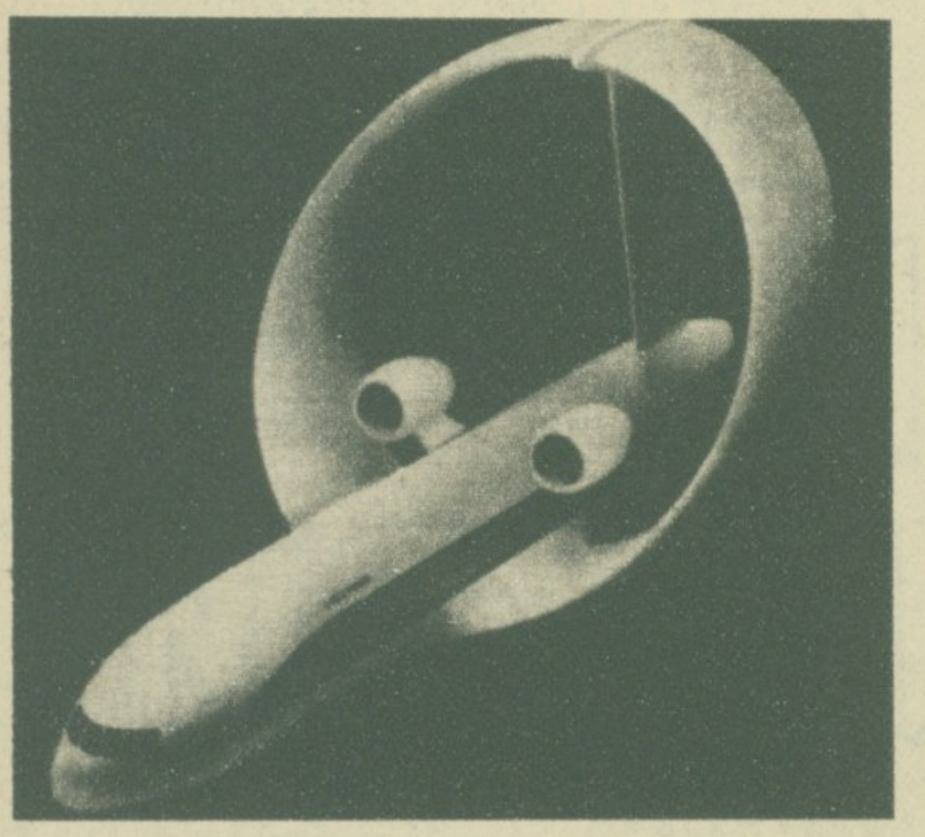
Сезона скијања трајаће убудуће непрекидно чак и у оним крајевима који немају снег читаве године! Наиме, произвођачи из фабрике „Дендикс Ски Слоупс" из енглеског града Гвента произвели су синтетичку материју која се поставља на планинске падине а скијаши по њој могу да изводе своје вратоломије баш као и по „нормалном" снегу. Овај вештачки снежни покривач направљен је од PVC синтетичких влакана која се постављају на подлогу од нерђајућег челика, а производи се у деловима који се састављају да би се добила површина довољно широка и дугачка да обезбеђује неометано скијање. Површина вештачког снега неодољиво личи на четку.

За сада, на вештачком снегу скијају се само спортисти којима су доступне падине Северног Андовера у близини Бостона где је ова маса први пут и постављена.

ХАЛО, БАКО, НАСМЕШИ СЕ!

На телевизор се прикључују разне видео игре, видео рикордери који обезбеђују програм по сопственом укусу, а одавно постоји и идеја (понегде је и реализована) о телефонима-телевизорима. Немачка фирма „Сименс АГ" недавно је у неколико градова инсталирала посебан систем назван „Бигфон) који ће омогућити да особу са којом разговарате и видите на екрану а служиће и као нека врста даљинског управљача.

ОКРУГЛА КРИЛА!

Произвођачи авиона покушавају да направе летелице које ће ваздушна путовања у будућности учинити још безбеднијим. Ако поредимо линије које имају данашњи авиони са онима које су имали пре на пример двадесет година, видећемо да се знатно разликују. Тако ће вероватно и авиони у 21. веку бити другачији од ових данашњих, тврде стручњаци који раде на све бољој аеродинамици ових челичних птица.

Инжењери и техничари аеро-индустрије „Локид" из америчке државе Џорџије највише експериментишу са измењеним обликом крила. До сада су на пробним авионима (то су мали авиони нешто већи од играчака) постављали крила окренута унапред, према кљуну летелице, затим покретна или уздигнута, конусна крила. Недавно је направљен најреволуционарнији захват — крила су постала кружна.

Она се високо изнад трупа спајају и формирају готово правилан круг. Авио-стручњаци из „Локида" поручују да су се оваква крила показала најбоља (бар у вештачким условима створеним у лабораторијама ове фабрике). Кружна крила олакшавају летелицу, смањују ваздушни потисак а омогућавају и безбедније слетање и узлетање. Да ли ће ови чудни авиони икада угледати светлост дана показаће будућност.

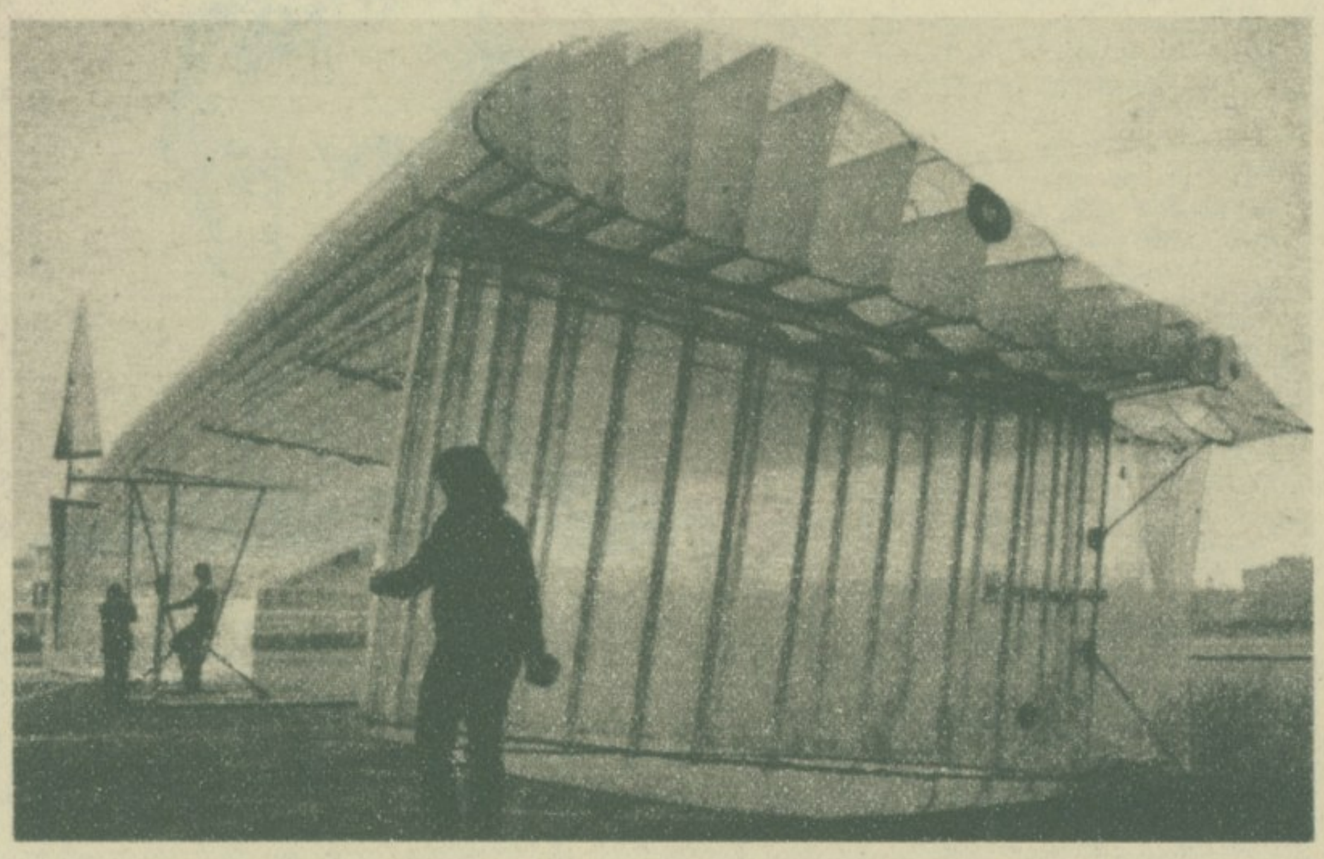
НАДУВАЈТЕ ПРЕ ПОЛЕТАЊА

Чак и данас, у ери надзвучних млазњака, постоје људи који из хобија воле да лете авионима на механички погон. Они или сами праве те летелице или их купују. Међу последњим који су се појавили је авион назван „Феникс" (још се не продаје) који се од свих досадашњих разликује по томе што је на надувавање!

Он има педале као на бициклу а покреће их механизам који ставља у погон пропелер (то углавном имају и сви досадашњи) с тим што није направљен од уобичајених лаких материјала који без проблема лебде у ваздуху већ од специјалне полиестерске материје.

Кад се савије, то је пакет тежак око 47 килограма, дугачак три и по метра и нимало не подсећа на авион. Да би човек њиме полетео, мора да га надува — „Феникс" постаје птица с распоном крила тридесет метара!

Произвођачи из Лондона који су смислили ову летелицу тврде да је веома безбедна и да пилоту пружа могућност дугог летења. Исти произвођач, „Ер Плејн Корпорејшн", спрема се да направи мање летелице на моторни погон. Кад се појаве у продаји (планира се да ће то бити до 1984. године) коштаће око седам хиљада долара (око 45 милиона старих динара).

НЕВЕРОВАТНА БАТЕРИЈСКА ЛАМПА

Постоји низ професија, од рудара до људи који раде на нафтоносним бушотинама насред океана, којима је батеријска лампа неопходна. И нису само они у ситуацији да је користе — у опасности светлост батеријске лампе може да спасе нечији живот. До сада су све те батерије, ма колико јаку светлост бацале, биле исувише слабе да би се њихова светлост видела на већој даљини. Сада је енглеска фирма „Строуб Ајдент" из Вотфорда произвела тако јаку батеријску лампу чија светлост, чак и по најлошијим временским условима, може да се разазна са удаљености од девет километара!

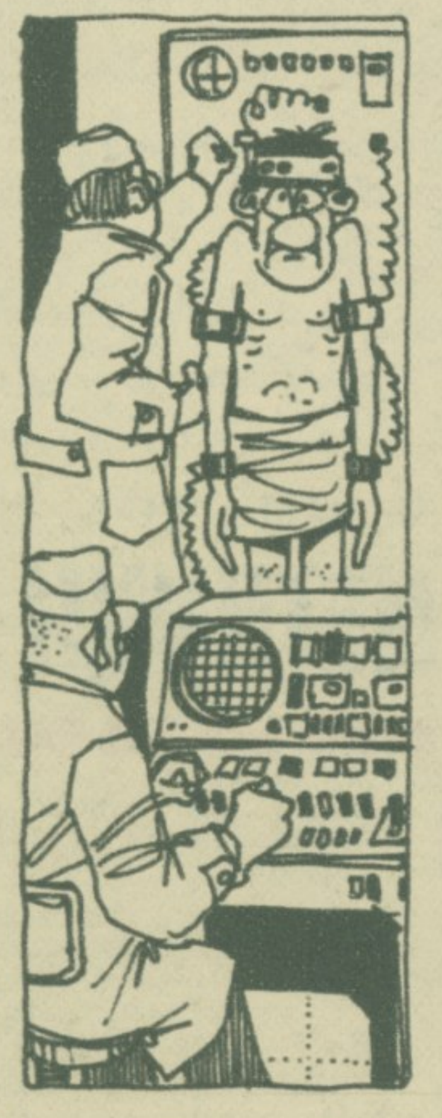
Њена светлост слична је оној коју производи електронски флеш прикључен за фото-апарате, а коју даје племенити гас ксенон. Међутим, није ово једина предност нове батеријске лампе. Наиме, литијумска батерија која представља њен извор енергије веома је дугог века. И после десет година не истиче јој рок — даје једнаку енергију као и када је произведена.

Ова батеријска лампа дугачка је свега 20 центиметара, у пречнику има само 4, а тешка је око 250 грама! Продаје се у неким деловима Европе и Америке по цени од 60 долара (око 400 хиљада старих динара).

ПОКЛОНИ МИ ФОТО СРЦА СВОГ

Најуобичајенији начин за утврђивање рада срца до сада је био електрокардиограм. Пацијент је само требало да оде у болницу где су му прикључивали електроде на поједине делове тела (груди, руке, ноге) и снимали активност срца која се показује у виду графикона на дугачким папирним тракама. Међутим, до сада се показало да електрокардиограм не показује баш најпоузданије све евентуалне неправилности или обољења овог виталног органа. Зато стручњаци већ дуго покушавају да пронађу савршенију „машину".

Недавно су завршили са испитивањем кардиоинтерграфа који је, у ствари, врста компјутеризованог ЕКГ. На овом апарату рад срца се много детаљније снима и самим тим је знатно поузданији. Према речима произвођача „ОЦГ Технолоџи Инкорпорејшн" из Њујорка, кардиоинтерграф у 80 посто случајева открива обољење. Иначе, ова нова техника снимања срца усавршавана је током десет година. Сада, када се појавио на тржишту, апарат се продаје за десет хиљада долара (око 63 милиона старих динара).

ИСТИНА О ПРОПАСТИ ХЕРКУЛАНУМА

ГДЕ СУ НЕСТАЛИ СТАНОВНИЦИ?

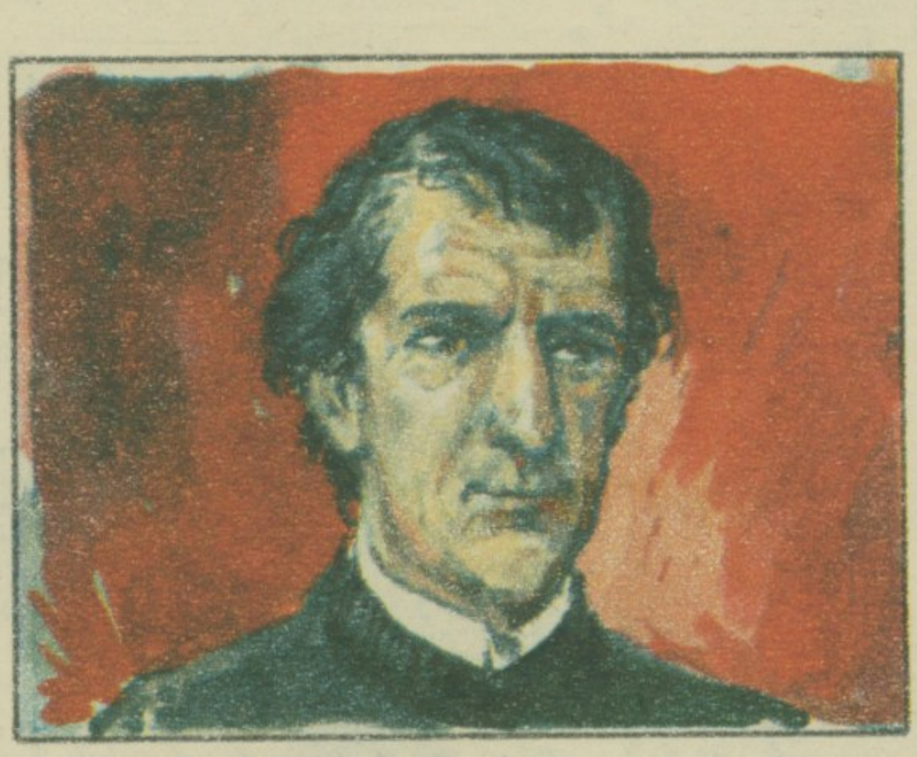
ИАКО ЈЕ ПРОШЛО ДЕВЕТ СТОТИНА ГОДИНА ОД ВРЕМЕНА КАД СЕ ДОГОДИЛА ТРАГЕДИЈА, ТАЈНА ХЕРКУЛАНУМА ЈОШ НИЈЕ РАЗЈАШЊЕНА. ЈЕР, НАУЧНИЦИ СУ ПРОНАШЛИ ГРАД САСВИМ ПУСТ.

„За ове мртве сасвим сигурно крив је Везув — рекао је недавно новинарима Ђузепе Мађи, који руководи радовима на ископавању у близини некадашњег Херкуланума, и показујући на двадесетак скелета и читаво брдо стврднутог вулканског пепела дугачко неколико стотина метара: — Тамо доле налазе се на стотине, ако не и хиљаде жртава!

У време првих ископавања обављених искључиво на подручју Помпеје, 1748. утврђено је да се под вулканским наслагама налази велики број пострадалих. Насупрот томе Херкуланум, који је погодила иста природна стихија, изашао је на видело нетакнут, али празан! Испод дебелих наслага блата и пепела, у кућама и на улицама, пронађено је само неколико жртава.

„Тражећи спас становништво је у журби напустило своја огњишта остављајући све за собом" — записано је у књизи „Херкуланум" чији је аутор познати италијански археолог Амедео Мајури.

У ствари, положај Херкуланума — између две реке које се уливају у залив, петнаестак километара јужно од Напуља — био је веома повољан за масе које су бежећи од ерупције хитале ка мору. Али, тврди Мађи, догодило се нешто што је мало ко могао да претпостави: дигли су се огромни таласи и сви који су се нашли на простору између мора и две реке набујале од провале облака остали су ту заробљени. У истом тренутку на град се сручила огромна блатна бујица, и прогутала све пред собом. Гушећи се у муљу, становништво и део њихових ствари стихија је у свом налету понела према обали — тамо где је некада била плажа и мало рибарско пристаниште.

Ђузепе Мађи који руководи радовима на ископавању поставио је тезу сасвим супротну од свих претходних по којима се становништво на време склонило у Напуљ.

Подручје на којем је лежао град за трен ока нестало је под блатом које је при том изгледа затрпало четири до пет хиљада особа, већином рибара, занатлија и трговаца.

Са јастучићима на глави

Херкуланум су основала италска племена пре равно 2582 године. А то је било време кад су, на овом делу Апенинског полуострва, грчке колоније, односно средишта културе Етрураца и Итала, живеле у међусобној нетрпељивости.

На месту где је никло ново насеље пружао се предиван поглед на читав напуљски залив. И то је све. Слободне земље за обраду није било а самим тим ни могућности за развој. Постојале су само две класе: патрицији са једне, и сви остали са друге стране.

После низа недаћа и немирног живота који је трајао вековима, у овој области завладао је мир који је гарантовао снажни Рим. Променио се и живот у самом Херкулануму: трговци су се нагло богатили а сви који су дотле важили за имућне отишли су да живе ван града. Они што су тек тада згрнули новац куповали су најотменије куће у центру, отварали на њима нова врата и прозоре, додавали спратове, делили их у станове и издавали.

У Херкулануму тог времена, кажу, одвијао се далеко активнији и срећенији живот него у Помпеји где је све имало неки лудачки ритам: трговци у граду склапали су искључиво велике послове и улетали у смеле подухвате. Све се сматрало робом и могло да се купи, чак и љубав.

На челу Херкуланума стајао је Марко Нонио Балбо, проконзул Крита и Киренаике (покрајина у Либији). Имао је добре везе са Римом и, кад би устребало, лако је добијао „препоруке", а у случају већих природних непогода као што је био земљотрес из 62. године — наговештај велике трагедије — стизала је и „државна помоћ". Помпеји не! Борба за власт у овом граду била је нешто потпуно страно. Секте, политичке струје и сукоби, такође.

Релативно миран и срећен живот Херкуланума у једном тренутку је прекинуо Везув: после вековног мировања вулкан се пробудио и најпре уздрмао околину. Међутим, нико није на ово обратио посебну пажњу због тога што су у овим крајевима земљотреси доста чести, па се становништво на њих већ било навикло.

Седамнаест година касније, док се становништво оба града још борило са штетама које им је нанео земљотрес, Везув се још једном огласио. Био је 24. август 79. године... Огромни црни облак прекрио је небо и за трен ока претворио дан у ноћ. На град Помпеју сручила се киша пепела и ситних каменчића лаве. Са јастучићима на глави и крпом на устима људи су панично бежали тражећи заклон.

Нису стигли ни да се уплаше

У Херкулануму није било тако: чула се само неподношљива бука. Уз то...: „Дан је постао ноћ, мрачнија и гушћа од сваке друге ноћи" — записао је Плиније Млађи.

Херкуланум је још био

ОЖИВИТЕ И ВИ КАМЕНЧИЋЕ

НОВИ УМЕТНИЦИ

„Забавник је мој омиљени лист, редовно га купујем и са задовољством прочитам од корица до корица. Мислим да је покретање акције за Зоо врт племенита идеја, а допада ми се и рубрика о кућним љубимцима, затим „Веровали или не!", „Јесте ли већ чули да...", „Хит страна", о „Малој пошти" да и не говоримо..."

Овако своје писмо почиње ученица из Шапца Драгица Савић која станује у Доситејевој улици број 40. и наставља:

„Волим што подстичете сарадњу са читаоцима и спремна сам да се у њу укључим са својим прилозима. Овог пута шаљем вам две карикатуре за музичку страну и, са малим закашњењем, неколико каменчића које сам сама „оживела". Надам се да ћете их снимити и објавити и, како сте обећали, вратити ми их.

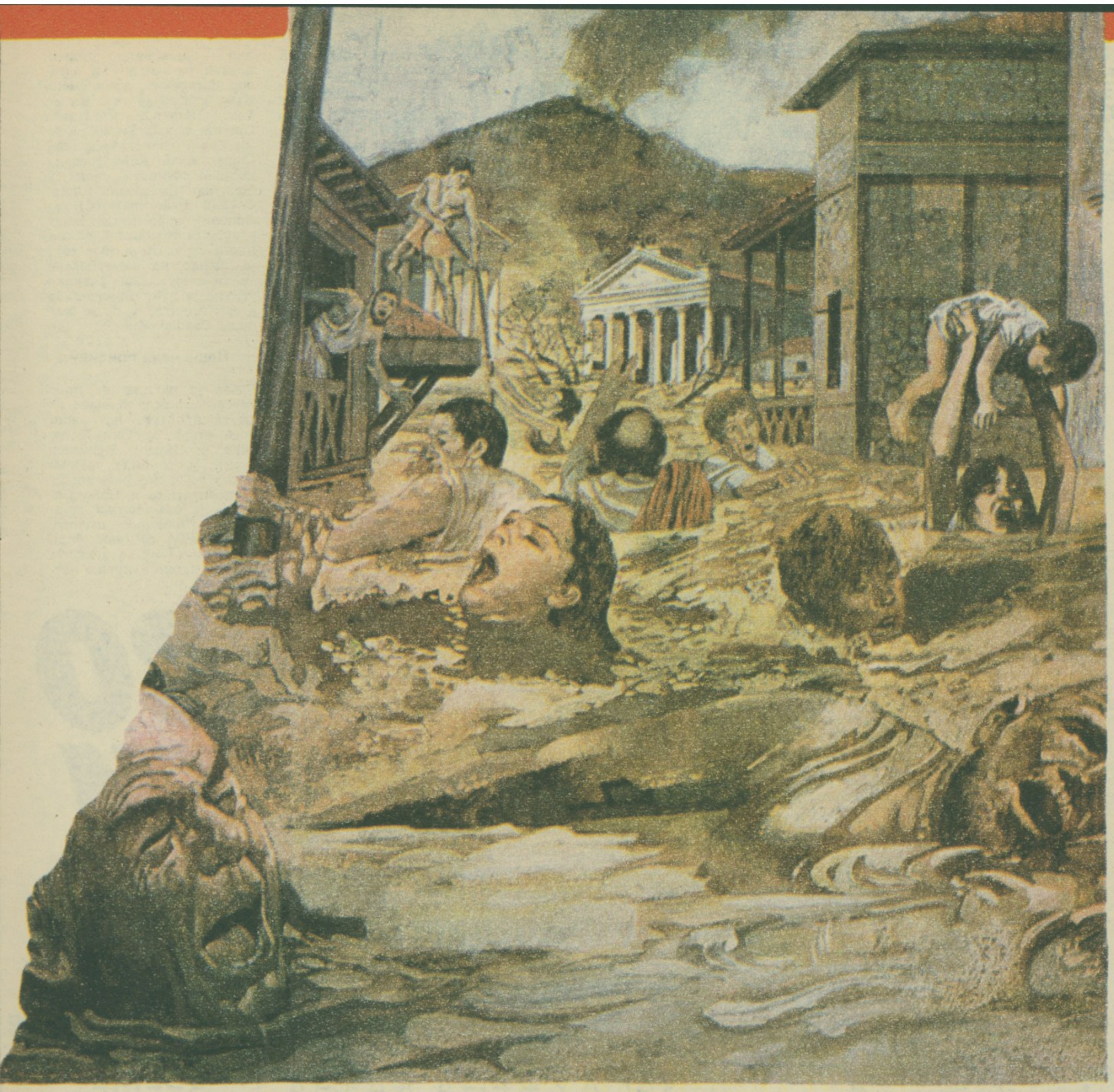

Много успеха у раду и све нај... нај... нај..."

Хвала ти, Драгице. Све што мислиш да може да буде занимљиво за наш и твој лист пошаљи нам Верујемо да ће се и оста-

жив, али одсечен. Командант римске флоте Плиније Старији покушао је да пристане уз обалу, али како? Море се нагло повукло... На сувом се пратакало на хиљаде риба. Сви пролази за становништво били су блокирани.

Прошло је неколико дана. Први налет ерупције мало се примирио. Људи су поверовали да су избегли велику трагедију. Међутим, почела је киша... Падавине су овог пута донеле сав пепео са висине око кратера. Хиљаде тона полузгуснуте масе помешане са блатом буквално је прогутало град. А све се догодило муњевитом брзином. Становништво чак није имало времена ни да се уплаши. Циновски врлози су их просто исисали из кућа и заједно са стварима понели према мору...

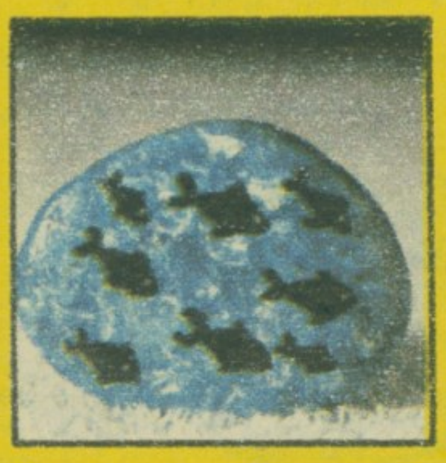
Приликом ових најновијих ископавања са спољне стране градских бедема — према мору — на површини од преко три стотине квадратних метара и на дубини од тридесет до четрдесет метара, екипа је најпре наишла на слој отпадака помешаних са комадима дрвета, а испод тога — на здробљену грнчарију, оруђе, делове поломљених статуа и тањире од бронзе са разним написима. Пронађена су и четири скелета, један склупчан а остали са згрченим прстима заривеним у земљу.

За пробијање очврсле мешавине блата и пепела употребљене су пнеуматске бушилице. Тако је пронађено још двадесетак скелета одраслих и деце, а свакодневно се откривају нови. Уз њих на светлост дана излазе и многе друге ствари међу којима су бројне статуе и орнаменти високе уметничке вредности. Дубина на којој су пронађени, положај тела настрадалих, све говори у прилог Мађијеве тезе.

Сад кад је „језик камена“ готово исцрпљен, откривају се остаци људи и све више је јасно да Херкуланум има још много шта да исприча о својим последњим часовима.

Д. В.

ли читаоци сложити да су твоји каменчићи веома лепо исликани. Препоручујемо да убудуће бираш необичне каменчиће и пратиш њихов облик. Уз твој таленат они ће бити не само лепи већ и маштовити и оригинални као што је овај тотем који си нам послала. Ако устреба, можеш се послужити и лепком: спојиш неколико каменчића и добијеш неку занимљиву фигуру...

Очекујемо нове прилоге.

МАРА, ЖЕНА КОЈА СЕ ПАМТИ

Све до половине деветнаестог века, у племену Кучи, и не само у њему, владао је обичај да се саплеменици не жене и удају између себе. Веровало се, наиме, да ће на тај начин племе сачувати здравље и тај неписани закон строго се поштовао. Тешко оном ко се огреши о њега.

Крајем осамнаестог века у кући угледног домаћина из Кучa Раша Поповића стасала је девојка за удају. Мара је била лепа и вредна и многим Кучима запала је за око. Али, закон се морао поштовати и све је остало на гледању. И онда се, изненада, загледала у једног угледног Турчина из Диноше, места двадесетак километара од Подгорице (данас Титограда). Неколико пута се Мара тајно састала са Елезом Брунчевићем, својим изабраником, и одлучила да побегне за њега. Друге није било, јер јој ни родитељи ни браћа не би дозволили да се уда за Турчина. Брука је то велика, и за кућу и за цело племе.

Договорено — учињено, и Мара Поповић је постала жена Елеза Брунчевића. До њеног новог дома убрзо је допро глас да су је се одрекли и њени Поповићи и сви Кучи. Кад је одлучила да бежи, знала је да ће се то догодити али ју је ово ипак потресло. Утеху је покушавала да нађе у мирном и складном животу са Елезом и једно време као да је заборавила на своје.

Морам да видим сестру

Пролазиле су године, нити је Мара ишла код својих нити су ови долазили код ње, као да никада није ни постојала. И већ је седма година од њеног бекства прошла, кад је њен брат Гога Поповић, мада тешка срца, одлучио да посети сестру. Није му било баш свеједно да сам оде међу Турке јер је код њих био познат као њихов заклети непријатељ. Зато је са њим пошао и његов рођак Илија Премић. Куч такође вешт оружју.

Сестра се обрадовала, просто је летела по кући да га што боље угости, уз пут га запиткујући о свему што се у Кучама догодило откад је она побегла за Елеза. И зет се обрадовао изненадној посети, коначно га је и такав јунак као Гога Поповић признао за зета. Међутим, није све било тако лепо како је изгледало: постојала је опасност да неко од других Турака сазна да је Гога Поповић гост у кући Елеза Брунчевића и ето невоље. Због тога су изналазили разне начине да тајну сачувају. Не задуго.

Ко зна како и од кога, тек један Турчин из Диноше сазнао је ко је у кући Елеза Брунчевића. За несрећу, баш некако у то време у пољу испод Диноше разапео је шатор и паша Соколовић (неки далеки рођак везира Мехмеда Соколовића) са бројном војском. Турчин је похитао у пашин шатор и обавестио га да је у селу Гога Поповић. Турском великодостојнику засијале су очи од задовољства. На врата куће Елеза Брунчевића убрзо је закуцао пашин гласник.

На капији, да нико од укућана не чује, рекао је Елезу да га пресветли паша зове на разговор. Турчин није имао куд и похитао је код Соколовића који је одмах прешао на ствар.

— Брунчевићу, тражим од тебе да ми предаш и Гога Поповића и Илију Премића! — рекао му је. — И сам знаш да су они толико правоверних посекли.

Елез се дуго нећкао изговарајући се својом чашћу и поносом, али кад му је паша обећао богате поклоне и две кубуре опточене сребром, пристао је.

Троје опсађених

Елез Брунчевић је знао да није лако учинити оно што је обећао паши. Сачекао је ноћ и под окриљем мрака кренуо кући. Наравно, не сам, са њим је пошао одред пашиних војника који је у тишини опколио кућу и заузео положаје око ње. Војници су остали да сачекају Елезов знак.

Домаћин је ушао у кућу и чим је прекорачио праг, какав је био обичај, предао жени оружје. Мара се тргла кад јој је Елез дао две сребрне кубуре, познавала је његово оружје. Поред тога, муж јој је много одоцнио и одмах се у њој родила сумња. Изговарајући се да мора још нешто да посвршава у авлији, изишла је напоље и још са врата угледала полусакривене Турке. Одмах јој је било јасно да је Елез издао њеног брата, па је утрчала у кућу, закључала врата и дохватила кубуре.

— Пасји сине, тако ли ти издаде мога брата! — вриснула је и утрчала у собу. — Ево ти награда од жене!

Два пуцња проломила су се собом и Елез Брунчевић се без гласа стропоштао. У исто време запуцали су војници који су опколили кућу, а са прозора су им одмах узвратили Мара, Гога и Илија. У ноћи се неколико Турака огласило јауцима, убрзо су замукли и пуцњи. Да не би, како су мислили, узалуд гинули, Турци су одлучили да сачекају дан и помоћ па да их онда или ухвате или живе у кући спале.

Узалудно је било турско надање јер је троје опсађених добро организовало одбрану: Гога и Илија, одлични стрелци, готово да ниједном нису промашили, док је Мара за то време са крова одбацивала бакље које су Турци бацали на кућу. Преко ноћи поново су замукли пуцњи, а следећег дана у зору Турци су још жешће навалили верујући да су Црногорци без муниције. Заборавили су да је Елез увек имао складиште оружја и муниције..

Док су око куће Брунчевића одјекивали пуцњи, позиви на предају и одговор опсађених, до племена Кучa стигао је глас да су Гога Поповић и Илија Премић опкољени и да ће им Турци сваког часа доћи главе. Куче није требало посебно позивати, многи су похитали на зборно место Славни кучки ратник Ново Поповић знао је да ће у сукобу са толиким Турцима многи страдати и због тога је дошао на невероватно смелу идеју: своје ратнике упутио је кући Брунчевића а сам похитао у поље код паше Соколовића.

Паша чека прилику

Кад је наишао на прве турске страже, повикао је да га пропусте јер паши носи откуп за Гога Поповића и Илију Премића. Пошто је то било уобичајено у то време, војници су га пропустили и Ново Поповић је без сметњи дојахао до пашиног шатора. Соколовићу су већ били дојавили да му са откупом долази на ноге кучки ратник и он је изишао пред шатор да га сачека: била је то јединствена прилика да се дочепа таквог јунака а још ће му и благо узети.

Мирно, као да је међу својима, Ново Поповић је

ЕВО ТИ

Чим јој је муж предао две нове кубуре опточене сребром, Мари је било јасно: издаја

САМО НЕДЕЉОМ

Шаргарепа се употребљава у исхрани већ више од 4000 година. Гајили су је још стари Грци и Римљани.

На двору Карла Великог (8. век) шаргарепа је изношена на трпезу само недељом, а све до 16. века сматрана је за посластицу. Тек у 17. веку почела је њена већа употреба по европским градовима. У средњем веку мрква је сматрана за лек и не без основа: у њој има веома много каротина који се у људском организму претвара у витамин А неопходан за очи, кожу и слузокожу.

ЗАСЛУЖЕНА КАЗНА

У америчком скијашком центру у Алти, у савезној држави Јутаху, завели су строге казне за оне који загађују природу. Сваком посетиоцу кога приметe да је бацио неки отпадак одузимају пропусницу за жичару која скијаше одвози до почетка скијашких стаза. Пропусница се враћа тек онда када кажњени сакупи пуну врећу отпадака које су бацили други гости, а који су остали неоткривени.

ВРЕМЕ СЕ ПОМЕРА

Група египатских, пољских и америчких научника дошла је до података који дозвољавају да се тачније одреди време настанка земљорадње. Према тим подацима у горњем Египту људи су се бавили земљорадњом још пре 18 хиљада година. У близини Асуана нађени су остаци класја и зрневља јечма чија је старост процењена на 18.000 година. Недалеко од првог налазишта откривено је камење које је служило за мле-

НАГРАДЕ!

сјахао с коња и не пуштајући узде коракнуо према паши који се цинично смешио. Међутим, осмех је ускоро замро и лице се у грчу искривило: Поповић је хитро извукао кубуру и опалио, паша је пао мртав. У пометњи која је настала Поповић је успео да узјаше коња и јатаганом, који се створио у његовој руци, почео да крчи себи пут кроз гомилу.

Запрепашћени Турци повадили су брже-боље кубуре и дохватили пушке, али је од тога била мала вајда. Нису могли да пуцају у гужви плашећи се да не погоде неког свог, па су се размакли и направили пролаз Нову Поповићу. Рачунали су да ће га, кад се дочепају својих коња, лако стићи а, ако буду имали среће, ухватити да га живог на колац набију.

Међутим, Ново је био мудар ратник, толике је турске потере већ претурио преко главе, и сада се послужио малим лукавством: уместо да коња потера према Кучима, што су гониоци и очекивали, окренуо га је према турској страни. И док су Турци дошли себи, Куч је, полегао по коњу, већ добро одмакао вешто избегавајући плотуне пушака који су одјекивали за њим.

На срећу, коњ га је убрзо довео до брда и Ново Поповић је сјахао и пешице побегао уз камењар. Помогла му је и ноћ која се већ спуштала.

Знан

У међувремену, Мара се са братом Гогом и рођаком Илијом и даље успешно одупирала свим нападима. Неколико пута је поклекла од умора, али није дозвољавала да то неко од њих примети, чак би и запевала верујући да ће јој то дати неку снагу да издржи.

Одред Куча који је Ново Поповић упутио према кући Брунчевића притајио се у близини и чекао да чује пуцањ од пашиног шатора, такав је био договор. Било им је тешко то чекање, посебно кад је с времена на време до њих допирала Марина песма, па неколико млађих умало није прекршило договор и појурило у бој с Турцима који су опсели кућу Брунчевића.

А кад се из поља разлегао пуцањ, прво један, па онда плотуни, одред Куча уз ратничке поклике навалио је на Турке који нису знали шта се догађа: прво се из поља чула пуцњава а сада, ево, и са друге стране. У кратком али жестоком боју многи од њих су страдали док су други, малобројни и срећнији, успели да побегну...

* * *

Неколико сати касније у Кучима, у кући Раша Поповића, окупило се безмало цело племе. У углу велике гостинске собе Мара је ћутећи држала мајку за руку. Реч није могла да проговори. За то време остали су седели око огњишта и препричавали оно што се догодило, али без неког гласнијег одушевљења. Притискала их је неизвесност око судбине Нова Поповића, такав јунак се ретко рађа а сад... Турци су га сигурно убили.

Управо кад су се многи спремали да пођу на починак, на вратима се, насмејан, појавио Ново Поповић...

П. Милатовић

вење зрневља. Старост тог камења је 14.000 година.

Ако је датирање ових налаза тачно, онда се време настанка пољопривреде помера уназад за читавих 5 до 6 хиљада година!

ЖЕНСКА И МУШКА ПОЛИЦА

У доба врло строге и моралне енглеске краљице Викторије (1837—1901) све лепо васпитане даме имале су бон-тон који је изашао из пера извесне госпође Гоф. Дотични приручник био је препун прекорисних и поучних правила уљудног понашања а једно од њих је, рецимо, гласило: ниједна права дама у својој библиотеци никада не држи књиге женских аутора поред књига које су написали мушкарци. Оне на једну, они на другу полицу!

БИО САМ НАПОЛЕОН

Становници америчког града Сатона имали су недавно ретку част да присуствују предавању писца, песника и научника др Дагласа Бејкера на тему „Зашто, где и како сте живели у претходном животу". Он је поред назива излагања у новинама огласио и време и место на коме ће заинтересоване упознати са својим изузетним открићима. Последња реченица огласа гласила је дословце: „Био сам Наполеон".

ДИКАН И ПРЕТЊА СА ОРИОНА

ВЕЛИКИ ДОГАЂАЈИ ИЗ ДАЛЕКЕ БУДУЋНОСТИ

...ИАКО СМО У НАУЦИ МНОГО НАПРЕДОВАЛИ, МИ СМО ЈОШ СТРАХОВИТО СУЈЕВЕРНИ. ПОКАЗАЋУ ВАМ ДОКУМЕНТАРНИ ФИЛМ.

ВИДИТЕ ЛИ ОВО! СВАКА ЖЕНА ДРЖИ ДЕТЕ НА ЛЕВОЈ СТРАНИ ЈЕР СЕ ВЕРУЈЕ ДА МУ ДЕСНА ДОНОСИ НЕСРЕЋУ!

ОВАЈ СТУДЕНТ ВЕРУЈЕ ДА ЋЕ АКО СВОЈИМ СТОПАМА СТАНЕ У ОТИСКЕ ТУЂИХ СТОПА У СНЕГУ -ДОБИТИ СЛАБУ ОЦЕНУ.

А ПОГЛЕДАЈТЕ ШТА РАДИ ОВА ЖЕНА!

ПЉУ ПЉУ ПЉУ

ПЉУЈЕ ТРИ ПУТ ЗА МУЖЕМ КОЈИ ИДЕ У СЛУЖБУ ДА ЈОЈ ГА НЕ ПРЕОТМЕ СУПАРНИЦА.

МОГАО БИХ ВАМ ПОКАЗАТИ ЈОШ МИЛИОН ОВАКВИХ ПРИМЕРА!

ПРИМЕРИ СУ ЗБИЉА ЖАЛОСНИ, АЛИ КАКВЕ ВЕЗЕ ИМАЈУ СА „ПРИЧАМА" О ПСИХО-ЗРАЦИМА?

ЧУЋЕТЕ! СВАКО ЈЕ НА ОРИОНУ СУЈЕВЕРАН НА СВОЈ НАЧИН, ИМА И ГРУПНИХ ВЕРОВАЊА, АЛИ У ЈЕДНОМ СМО СВИ СЛОЖНИ: ЗЛЕ ОЧИ СУ НАЈВЕЋА ОПАСНОСТ!

ВЕРУЈЕТЕ У УРОКЉИВЕ ОЧИ?

ДА, ОНЕ МОГУ СВЕ ДА ПОКВАРЕ И ИЗАЗОВУ НАЈВЕЋЕ НЕСРЕЋЕ!

ЗАТО СВАКО НОСИ ОВУ НАРУКВИЦУ КОЈА ОДЛИЧНО ШТИТИ ОД ЗЛИХ ОЧИЈУ.

ШТИТИ? КАКО?

НИСКОФРЕКВЕНТНИ ТАЛАСИ ИЗ НАРУКВИЦЕ СУ ТОБОЖЕ ПСИХО-ЗРАЦИ КОЈИ ОДБИЈАЈУ ЗЛЕ ПОГЛЕДЕ. И ТО ЈЕ НАРАВНО ОБИЧНО СУЈЕВЕРЈЕ!

А ВЕРУЈЕТЕ ЛИ И ВИ У СВЕ ТО?

ЗА СВАКИ СЛУЧАЈ ДА. ШТА ЋЕТЕ, НИКО НИЈЕ САВРШЕН. ИЗБЕГАО САМ ТРИ АТЕНТАТА НЕКИХ МАНИЈАКА...

САД КАД ЗНАТЕ НАШУ МАНУ, ДА ГОВОРИМО О НЕЧЕМ ВЕСЕЛИЈЕМ. У ВАШУ ЧАСТ ОДРЖАЋЕМО ВЕЛИКУ ПРИРЕДБУ.

ОДВЕШЋУ ВАС НАЈПРЕ У РЕЗИДЕНЦИЈУ ДА СЕ ОДМОРИТЕ.

ПОШТО ЈЕ НА ОРИОНУ НОЋ КРАТКА, ОБАВЕЗНО ЈЕ СПАВАЊЕ И ПОСЛЕ ДОРУЧКА...

ЗГРАБОН ЈЕ ГОВОРИО УБЕДЉИВО. ИПАК, МОЖЕ ЛИ МУ СЕ ВЕРОВАТИ?

НЕКО ИЗЛАЗИ ИЗ ЦЕВИ ЗА ВЕНТИЛАЦИЈУ!

НЕ ВЕРУЈТЕ ЗГРАБОНУ! ЛАЖЕ ЧИМ ЗИНЕ!

The Nidža and Laza Pro

ИДУЋЕГ ПЕТКА: ЗГРАБОНОВО НАЈСТРАШНИЈЕ ОРУЖЈЕ!

ВЕЛИКА ОТКРИЋА

ПУТ ЗА ПАЦИФИК

КАНУ СА ГРУПОМ ИСТРАЖИВАЧА БРАЋАО СЕ У ТРГОВАЧКУ СТАНИЦУ „СЕВЕРОЗАПАД" НА ЈЕЗЕРУ АТАБАСКА...

ДАКЛЕ, МАКЕНЗИ, ЈЕСИ ЛИ ДОНЕО СЛАНУ ВОДУ?

СЛАНУ И ЛЕДЕНУ... НИЈЕ БИЛА ТАКВА... ПОНД ЈЕ ПОГРЕШИО...

РЕКА ПРАВИ ВЕЛИКИ РУКАВАЦ И ТЕЧЕ ДАЉЕ НА СЕВЕР ДО СЕВЕРНОГ ЛЕДЕНОГ МОРА!

ЕВО СКИЦЕ! НАЗВАО САМ ЈЕ РЕКА РАЗОЧАРАЊА!

АЛИ, ТО ЈЕ ВЕОМА БОГАТА ОБЛАСТ ЗА ЛОВ! ПРАВО БОГАТСТВО ЗА ФИРМУ...

У КАНОУ ЈЕ БОГАТ ТОВАР КРЗНА!

АЛИ, ЗАШТО РЕКА РАЗОЧАРАЊА? НАЗВАЋЕМО ЈЕ ТВОЈИМ ИМЕНОМ – МАКЕНЗИ, ДА СЕ ЗНА ДА СИ ЈЕ ТИ ПРЕПЛОВИО?

ПОШТО САМ ТВРДОГЛАВ КАО СВИ ШКОТЛАНЂАНИ, ПОКУШАЋУ ОПЕТ ДА НАЂЕМ ПРОЛАЗ ЗА ПАЦИФИК!

ТРИ ГОДИНЕ КАСНИЈЕ, У ЈЕСЕН 1792, АЛЕКСАНДАР МАКЕНЗИ СПРЕМАО СЕ ЗА НОВУ ЕКСПЕДИЦИЈУ...

ПОДИГНУЋУ НОВУ СТАНИЦУ НА ИНДИЈАНСКОЈ ТЕРИТОРИЈИ, ТРГОВАЋУ С ИНДИЈАНЦИМА И НАУЧИЋУ ЊИХОВ ЈЕЗИК И ОБИЧАЈЕ?

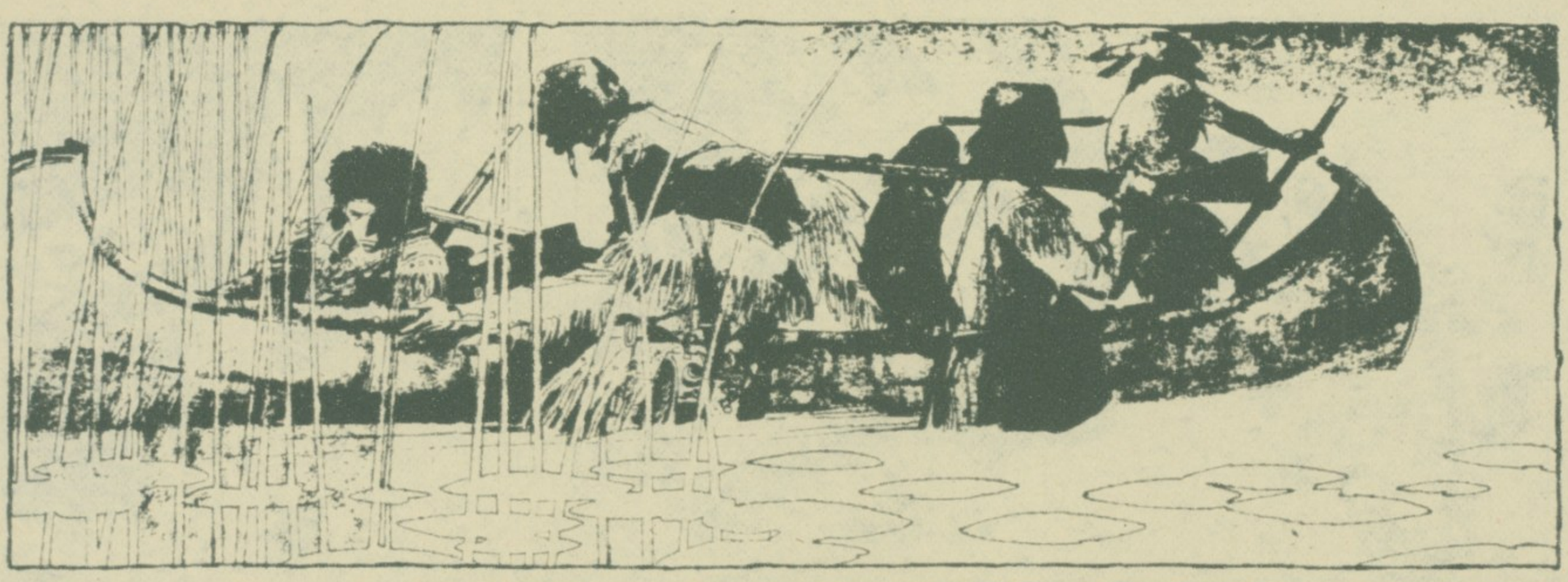
БУДИ ОПРЕЗАН! НИСУ СВА ПЛЕМЕНА ПРИЈАТЕЉСКИ РАСПОЛОЖЕНА!

БЕЗ БРИГЕ!

ОСТАЋЕМО ОВДЕ! МЕСТО ЈЕ, ИЗГЛЕДА, ПОГОДНО!

СТАНИЦУ ЋЕМО НАЗВАТИ ФОРТ ФОРК? НАДАМ СЕ ДА ЋЕ ИНДИЈАНЦИ УСКОРО ДОЋИ ДА ПРОДАЈУ КРЗНА!

Макензи је убрзо успоставио пријатељске односе са индијанцима који су долазили да тргују...

ТАКО, 9. МАЈА 1793. МАКЕНЗИ ЈЕ БИО СПРЕМАН ЗА СВОЈУ ПУСТОЛОВИНУ. СА ЊИМ СУ ПОШЛА ДВА ИНДИЈАНЦА, ДВОЈИЦА ИЗ ПРОШЛЕ ЕКСПЕДИЦИЈЕ; КАНАДСКИ ИСТРАЖИВАЧ МАК КЕЈ И ЈОШ ЧЕТВОРИЦА ЉУДИ...

БИЛИ СУ ТО СНАЖНИ И ХРАБРИ ЉУДИ КОЈЕ ЈЕ ПРИВЛАЧИО ОДЛАЗАК У НЕПОЗНАТО...

ИДЕМО ПРЕМА ПЛАНИНАМА ИЗА КОЈИХ СУ ДРУГЕ ДВЕ ВОДЕ, ГДЕ СУНЦЕ ЗАЛАЗИ!

ЈЕДНА ОД ТИХ РЕКА ЈЕ ОНА О КОЈОЈ ЈЕ ГОВОРИО УРАГОН!

ВИДЕО САМ КУКОВЕ КАРТЕ! САД СМО НА ПРАВОМ ПУТУ!

ПОСЛЕ ДЕСЕТ ДАНА ЕКСПЕДИНИЈА ЈЕ СТИГЛА У ПОДНОЖЈЕ СТЕНОВИТИХ ПЛАНИНА. РЕКА СЕ ПРОБИЈАЛА КРОЗ КАМЕНЕ ЗИДОВЕ...

БРЗАК! ПАЗИТЕ!

ОВДЕ ЈЕ ВОДА ВЕОМА ОПАСНА!

УХ! ОТПАДОШЕ МИ РУКЕ ОД ВЕСЛАЊА!

ДРЖАЋЕМО ЧАМАЦ, А ТИ ДОДАЈ УЖЕ!

ГОТОВО! РАЗБИЋЕ СЕ О СТЕЊЕ!

ИЗВУЦИМО ГА НА ОБАЛУ! НЕ МОЖЕМО ДАЉЕ ОВАКО!

МОРАМО ПРВО ИСТОВАРИТИ СВЕ ИЗ ЧАМЦА!

НЕЋЕ! НАСУКАО СЕ!

УПОМОЋ! ПОМОЗИТЕ МИ!

ДО БАВОЛА! ОДЕ УЖЕ!

ЧЕКАЈ, ПОМОЗИ БУ ТИ!

ПРЕМОРЕНИ ЉУДИ ОКУПИЛИ СУ СЕ ОКО ВАТРЕ ДА ПРЕНОЋЕ...

ОВА ЕКСПЕДИЦИЈА НИЈЕ БИЛА СРЕЋНА!

ЗАШТО БИЛА?

ЕХ! ЗА МЕНЕ СЕ ЗАВРШИЛА!

И ЗА МЕНЕ, ТАКОЂЕ!

НА ОВАКВОЈ РЕЦИ И ЈОШ С РАЊЕНИКОМ...

ИДЕМО НА СПАВАЊЕ... СУТРА ЋЕМО РАЗГОВАРАТИ!

МАКЕНЗИ НИЈЕ СПАВАО. ПИСАО ЈЕ СВОЈ ДНЕВНИК. МАК КЕЈ ТАКОЂЕ НИЈЕ ЗАСПАО...

ПОСУСТАЛИ СУ...

АЛИ ТЕК СМО КРЕНУЛИ! А САМИ ЗНАТЕ ДА ПОВРЕЂЕНИ НИЈЕ ПРОБЛЕМ!

ЗАИСТА ИХ НЕ РАЗУМЕМ! ЗАР НИЈЕ УЗБУДЉИВО УПОЗНАТИ НОВЕ КРАЈЕВЕ И ЉУДЕ?!

5

ТАКВУ РЕКУ ЈОШ НИСАМ ВИДЕО! НИСАМ НОВАЈЛИЈА, А НИ ОНИ! НИКАД СЕ ТОЛИКО НИСАМ УТОРИО!

ТО ЈЕ УТОР ЗБОГ НАПОРА КОЈИ ПРУЖА ОВА ДИВНА АВАНТУРА!

ХЕЈ, СЛУШАШ ЛИ МЕ?

АХ, ДА... ШТА КАЖЕШ?

НИШТА... САМО ТИ ГОВОРИ... ОПКОЉЕНИ СМО?

ДОБИ ЋЕ НЕКО И ПРОМЕНИЋЕ ИЗГЛЕД ОВОМ КРАЈУ! ХЕЈ, ШТА ТИ ЈЕ?

ИНДИЈАНЦИ? ШТА ЋЕМО?

НИШТА? ВЕЋ НАС ДАНИМА ПОСМАТРАЈУ? НИСУ НИКАД ВИДЕЛИ БЕЛЦЕ?

ДРУГИ ИХ НИСУ ПРИМЕТИЛИ?

НИСУ? САМО НАША ДВА ИНДИЈАНА?

ДА ИХ НАПАДНЕМО?

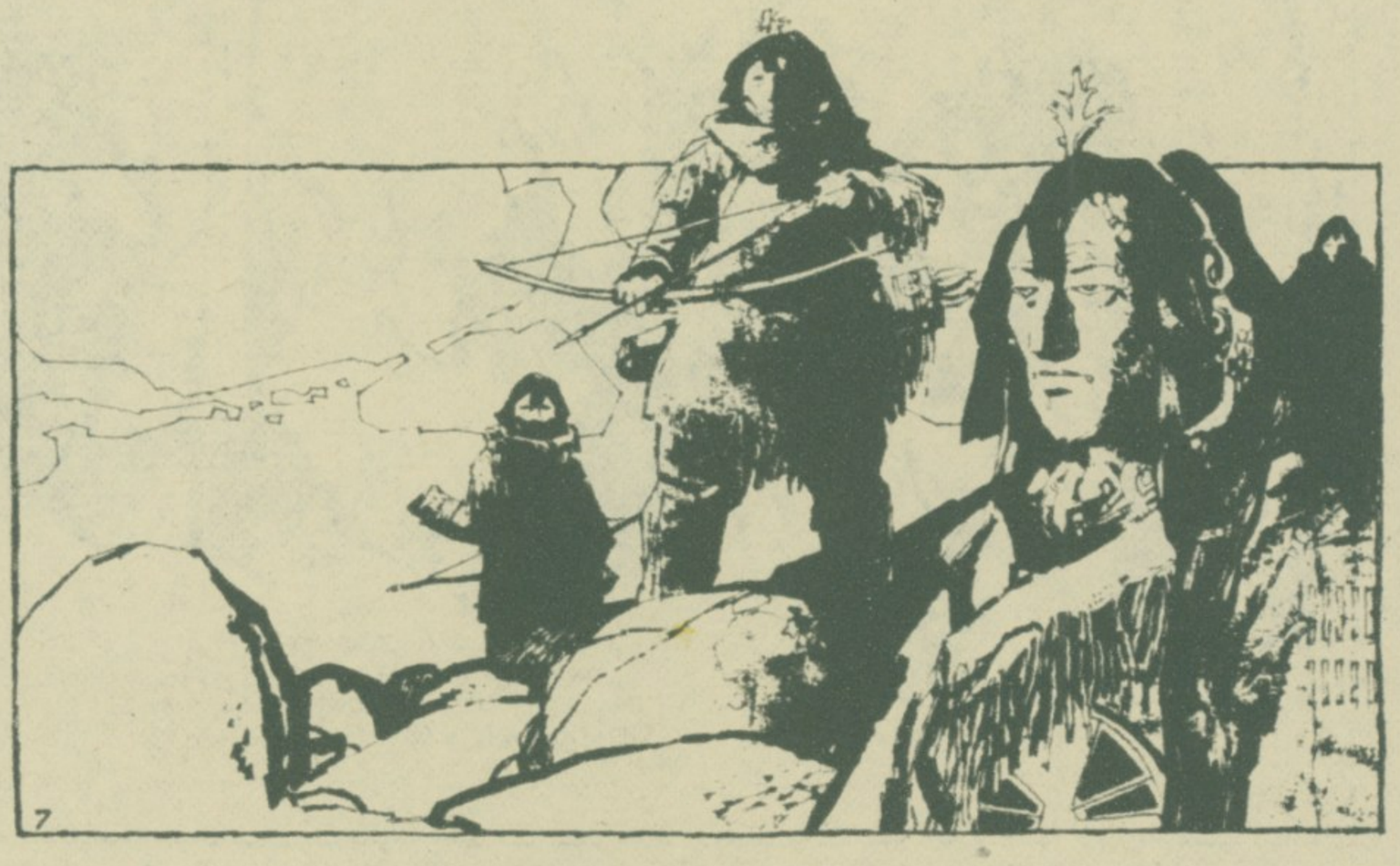
НИКАКО! ПРАВИМО СЕ ДА ИХ НИСМО ВИДЕЛИ!

УЈУТРУ, ПОШТО ЈЕ МАКЕНЗИ УБЕДИО СВОЈЕ ЉУДЕ ДА НАСТАВЕ ПУТ...

АЛИ, НИСУ ДАЛЕКО ОДМАКЛИ...

7

ЈЕСИ ЛИ ПОЛУ-ДЕО ?! ОСТАВИ ТО!

КАЖУ ДА ЈЕ ОВО ЊИХОВА ЗЕМЉА И ДА НЕ ЖЕЛЕ НА ЊОЈ СТРАНЦЕ !

Али, МАКЕНЗИ ЈЕ ТРАЖИО ДА ГА ВОДЕ ПОГЛАВИЦИ...

ЧУО САМ ДА ЉУДИ СА КОСОМ БОЈЕ СУНЦА И ЛИЦЕМ СВЕТЛИМ КАО МЕСЕЦ ДОНОСЕ НЕСРЕЋУ?

НЕ СВИ? МИ СТО ДОШЛИ С ПОКЛОНИМА?

ОВО ЈЕ ЗА ТЕБЕ! ДОБРО ЋЕ ТИ ДОЋИ У ЛОВУ! НАУЧИЋУ ТЕ ДА СЕ СЛУЖИШ ТИМЕ!

И ОСТАЛИ ЧЛАНОВИ ЕКСПЕДИЦИЈЕ ПОКЛАЊАЛИ СУ ИНДИЈАНЦИМА НОЖЕВЕ И МЕТАЛНЕ СЕКИРЕ...

ЗАШТО ТИ ПОКЛОНИ? ТИ НЕМАТО НИШТА ДА ВАМ ДАМО?

ПУСТИ НАС ДА ПРОЂЕМО ИЗА ПЛАНИНЕ?

ТРАЖИМ ВЕЛИКУ СЛАНУ ВОДУ?

ТУ ВОДУ ТРАЖИТ?

А ШТА ЋЕ ТИ ТОЛИКА ВОДА, СТРАНЧЕ?

ШТА ЋЕТЕ ТАМО? ПУТ ЈЕ ЈАКО ТЕЖАК?

ЗНАМ ОПАСНУ ВЕЛИКУ ВОДУ КОЈА СЕ ДИЖЕ КАО ПЛАНИНА!

ЕХ... ТАКО...

СТВАРНО, ШТА НЕ НАМ ТА ВОДА? ЗА ПИЋЕ И УТИВАЊЕ ИМА ДОСТА ДРУГЕ ВОДЕ!

АЛИ, МАКЕНЗИ ЈЕ БИО УПОРАН. ПОКУШАО ЈЕ ДА УБЕДИ ПОГЛАВИЦУ У ВРЕДНОСТ ТОГ ОТКРИЋА...

НЕ РАЗУМЕМ ТВОЈЕ РЕЧИ, АЛИ ОЧИ ТИ СИЈАЈУ КАО НАШИМ ДЕЧАЦИМА КАД ТРАЖЕ ПУСТОЛОВИНУ? МОЖДА НИЈЕ МУДРО, АЛИ ПОМОЋИ ЋУ ТИ!

А САДА СЕДИ У МИРУ И ПРИЈАТЕЉСТВУ С ТВОЈИМ ЉУДИМА КРАЈ НАШЕ ВАТРЕ!

ПОМОЋИ ЋУ ТИ ДА ПРЕЂЕШ ПЛАНИНУ И НАЂЕШ ВОДЕ ТАМО ГДЕ СУНЦЕ ЗАЛАЗИ!

НЕКОЛИКО ДАНА КАСНИЈЕ МАКЕНЗИ И ЊЕГОВИ ЉУДИ, У ПРАТЊИ ИНДИЈАНАЦА, ПЕЛИ СУ СЕ ПРЕМА ВРХУ ПЛАНИНЕ ...

На челу експедиције, Макензи је први стигао на врх 12. јула. Био је први бели човек који је видео ово континентално развође...

Воде које се спуштају низ овај део планине одвешће те тамо куда си кренуо? Ми се сад враћамо? Због чега?

Две групе су се одвојиле. Макензи је са својом почео да се спушта...

Земљиште је било клизаво. Требало је прокрчити пут...

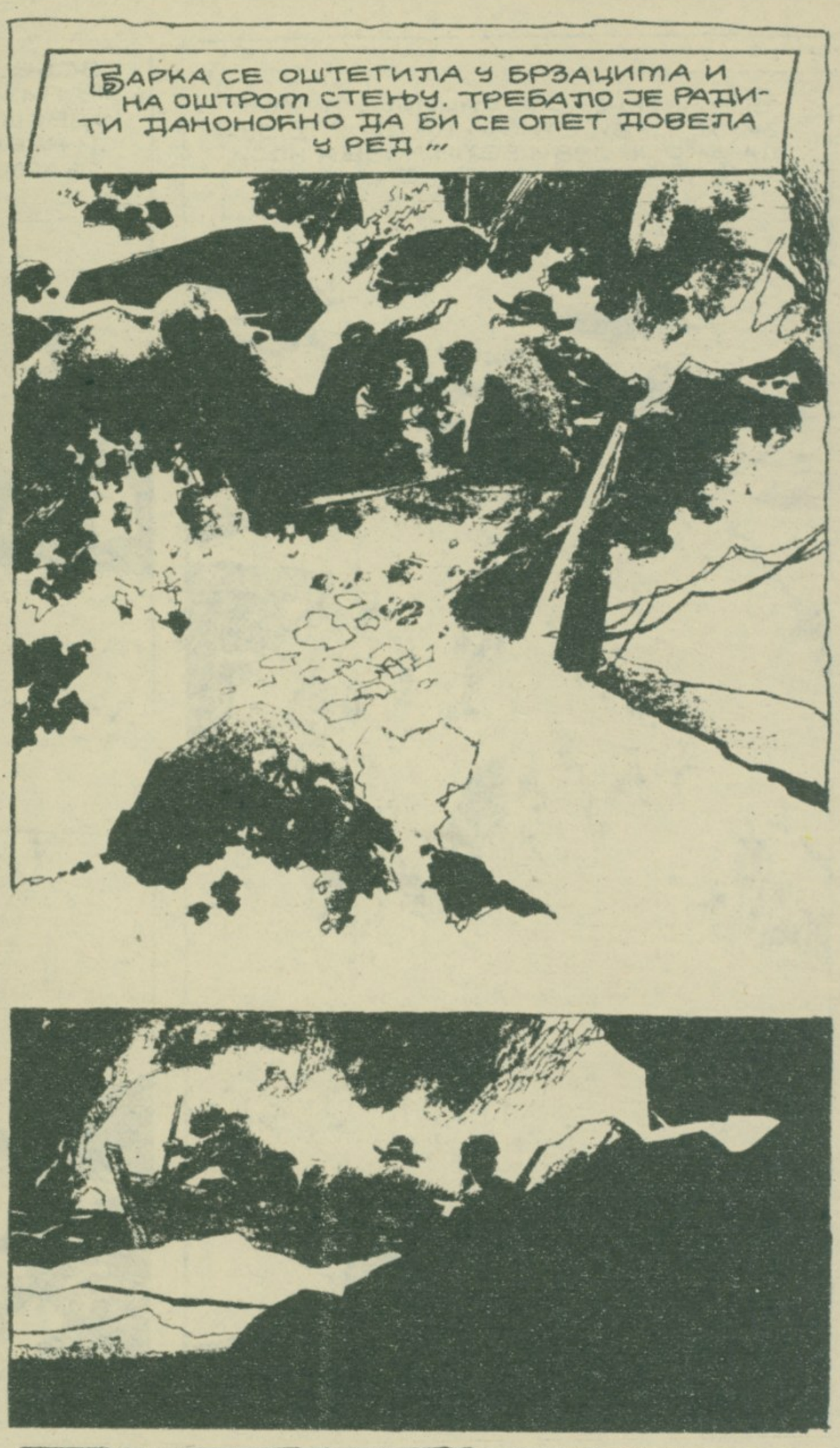
... остављајући се и рукама и ногама о стене...

Преморени, људи су постали бутљиви...

Затим су ушли у мрачни каньон веома високих зидова, где је светлост једва допирала ...

Барка се оштетила у брзацима и на оштром стењу. Требало је радити данонобно да би се опет довела у ред ...

Следећих дана било је исто ...

Не осећам више руке, а ноге су ми слеђене!

Само још мало, а онда ћемо се огрејати крај ватре!

Експедиција је најзад стигла до широке и мирне реке...

Кад...

Вратимо се натраг! Хоћемо натраг!

БАШ НЕМАМО СРЕЋЕ! САД КАД ЈЕ КРЕНУЛО НАБОЉЕ...

МОЖДА НАМ ЈЕ ТАКО СУЂЕНО...

НЕ ДОЛАЗИ У ОБЗИР! ИДЕМО ЈОШ НА ЈУГ ДО САН ФРАНЦИСКА, А ТАМО СУ ШПАНЦИ!

ЕХ! ВРАТИМО СЕ И ГОТОВО!

САД ДА СЕ ВРАЋАМО КАД СМО ДОВДЕ СТИГЛИ?! НИКАД, МАКАР ЈА ИШАО САМ! НАЋИ ЋЕМО ЈОШ ЈЕДНУ РЕКУ СЕВЕРНИЈЕ!

ВИДЕЋЕТЕ, ВРАТИЋЕМО СЕ ЖИВИ И ЗДРАВИ!

КОГА УБЕЂУЈЕШ, СЕБЕ ИЛИ НАС? ЈА САМ С ТОБОМ!

Људи су се поново дали наговорити и пут је настављен по блату и леденом ветру...

Пробијали су се кроз густу шуму...

После две напорне недеље, експедиција је стигла до друге реке поред које је живело гостољубиво индијанско племе ...

Макензи је схватио да су стигли на циљ ...

Тамо ће те одвести наш чамац!

Два месеца од поласка, 20. јуна 1793. године, Макензијева експедиција стигла је до мора ...

ПРИМЕЋУЈЕШ? СТАНА ЈЕ!

ИДЕМО ПРЕМА ПУЧИНИ!

ЈЕСАМ ЛИ ВАМ РЕКАО ДА ЋЕМО УСПЕТИ!

ПРИБЛИЖАВА СЕ ВЕЛИКА ВОДЕНА ПЛАНИНА! БОЉЕ ДА СЕ ВРАТИМО!

ПРЕ НЕГО ШТО СЕ ВРАТИМО, ХОЋУ ДА ОСТАВИМ НЕШТО У СЕЋАЊЕ НА НАШ ПОДВИГ!

АЛЕКСАНДАР МАКЕНЗИ СТИГАО ИЗ КАНАДЕ ПРЕКО КОПНА 22. ЈУЛА 1793.

ОСАМ ГОДИНА КАСНИЈЕ, МАКЕНЗИ ЈЕ ОБЈАВИО СВОЈ ДНЕВНИК КОЈИ ЈЕ ПОСЛУЖИО ЧУВЕНОЈ ЕКСПЕДИЦИЈИ ЛУИСА И КЛАРКА.

КРАЈ

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ШТА СИ ПРОНАШАО, СРЕЋНИ ЕДИ?

НИШТА... НИ ЈЕДНОГ ЈЕДИНОГ ТРАГА! НИШТА!

СТОЈ! ОВО МИ ЈЕ СУМЊИВО!

БРЗО, ШТА СИ ПРОНАШАО?

ПУСТИ МЕ ДА ДОБРО ПРОСТУДИРАМ СТВАР!

WMPK!

ХММММ...

© 1982 King Features Syndicate, Inc. World rights reserve

ДВЕСТА СЕДАМДЕСЕТ ДВА НЕПРИЈАТЕЉА, ОД КОЈИХ ТРОЈИЦА ИМАЈУ КИЈАВИЦУ, СЕДАМДЕСЕТ ЈЕДАН КОЊ И ДВАНАЕСТ ПАСА ПРОШЛИ СУ ОВУДА ПРЕ ЧЕТИРИ ЧАСА И ДВАДЕСЕТ ЈЕДАН МИНУТ!

DIK BROWNE

НАРАВНО, ОВО ЈЕ САМО ГРУБА ПРОЦЕНА!

7-18

ИЗА ТАЧКЕ БЕЗ ПОВРАТКА

ДА ЛИ ЈЕ ПИЛОТ НАТЧОВЕК

КРИТИЧНИ ТРЕНУТАК ПРИ СВАКОМ УЗЛЕТАЊУ ПОЗНАТ ЈЕ КАО БРЗИНА V-1. АКО ДО НЕКОГ КВАРА ДОЂЕ ПРЕ V-1, АВИОН МОЖЕ ДА СЕ ЗАУСТАВИ. ОНОГА ЧАСА КАД СЕ V-1 ПРЕЂЕ, МОРА ДА СЕ УЗЛЕТИ МА ШТА СЕ ПОТОМ ДОГОДИЛО. КАПЕТАН ШПАНСКОГ АВИОНА ХУАН ПЕРЕС ПЕРЕС ПРЕКРШИО ЈЕ ПРАВИЛО ОДЛУЧИВШИ ДА ИПАК НЕ УЗЛЕТИ: ДЦ-10 ЈЕ ВЕЛИКОМ БРЗИНОМ ИЗЛЕТЕО С ПИСТЕ, УДАРИО У ТРИ ВОЗИЛА НА АУТО-ПУТУ, ТРЕСНУО У ЈЕДНУ КУЋУ И ЗАУСТАВИО СЕ У ПОЉУ ШЕЋЕРНЕ ТРСКЕ.

Цртеж је направљен према једној од ексклузивних фотографија које је снимио Американац Чип Петерсон само неколико секунди пошто се спасао из настрадалог авиона.

Главни узрок авионске несреће која се догодила на аеродрому у Малаги 13. септембра ове године и однела у смрт педесет пет путника је прскање гума на предњим точковима док је DC-10 шпанске компаније „Спантакс" пуном брзином јурио писто м за узлетање.

Ово је закључак истраге спроведене на лицу места при чему је искључена могућност да је дошло до изненадног квара на мотору. Хуан Белидо, директор шпанске истражне комисије, изјавио је да су први комадићи гуме нађени само километар далеко од почетка полетне писте. Комисија је, иначе, једва успела да састави једну од гума вадећи комад по комад испод олупина авиона. Верује се да су обе гуме прсле пре него што је авион стигао до краја полетне писте.

Црна кутија налази се на „дешифровању" у Сједињеним Америчким Државама, па још није познато да ли су гуме и једини узрок трагедије. Без обзира на исход, све чешће незгоде изазване прскањем гума наметнуле су, после ове несреће, озбиљна размишљања о коефицијенту сигурности великих путничких авиона на аеродромима где дужина полетне писте и локални услови узлетања остављају пилоту сувише малу границу дозвољених грешака.

Одлука о животу и смрти наслепо

Почетком септембра о овом проблему говорили су чланови истражне комисије Британског министарства трговине у извештају о незгоди на лондонском аеродрому Хитроу пре две године. Том приликом су на авиону DC-10 компаније „Пан Америкен", док је покушавао да узлети, после три гуме. Пилот је успео да заустави авион на свега сто двадесет метара од краја писте! Ево шта каже извештај:

„Услед све већег оптерећења точкова и све већих брзина којима су изложене гуме, проценат незгода у вези с гумама је у постепеном порасту... У случајевима проблема с гумама или кад постоји сумња да нешто није у реду с њима на пилоту је да донесе крајње тешку одлуку која захтева непогрешиву процену ситуације уз помоћ великог искуства".

Према доказима на аеродрому у Малаги пилот авиона DC-10 педесет петогодишњи Хуан Перес Перес морао је да донесе такву одлуку — да ли да настави узлетање или да нагло и снажно кочи — у деловима секунде чак не знајући шта се догодило апарату. У авиону не постоји инструмент који би показао да је прсла гума. Пилот је једино осетио изненадне снажне вибрације, али није имао никаквог начина да установи о каквом се квару ради.

— То је могло да буде и подрхтавање контролних уређаја — каже овај пилот. — Чини ми се да је оно што сам урадио спасло доста живота.

Критична тачка за сваки авион који узлеће је кад достигне брзину познату као V-1. Брзина V-1 различита је за сваки лет и зависи од више чинилаца међу којима су и тежина авиона, ветар, температура. За DC-10 под пуним оптерећењем и на топлом времену V-1 износи око сто педесет чворова, односно око двеста седамдесет седам километара на час.

Успорено убрзавање

Ако би дошло до било каквих проблема пре достизања V-1, пилот, у теорији, може безбедно да заустави авион на преосталом делу полетне писте. Али, оног тренутка кад се пређе брзина V-1, пилот **мора** да узлети, ма шта се догодило.

Док се Перес за командама „Спантаксовог" DC-10-30 (најтежег DC-10 авиона) ближио брзини V-1, неколико минута пре подне ва у понедељак 13. септембра, знао је да има таман довољну границу „дозвољених грешака". Пре свега, авион, који је тог јутра стигао у Малагу из Мадрида на путу за Њујорк и имао три четвртине резервоара напуњених горивом за лет преко Атлантика, био је само хиљаду двеста килограма испод дозвољене тежине за узлетање, што је у ствари 0,48 процената до крајње границе.

С обзиром да је полетна писта у Малаги довољно дугачка за велике авионе и да је температура износила 25°Ц, Перес је морао да се труди да брзину V-1, израчунату за њега тог дана на двеста осамдесет километара на сат, достигне што пре. Уместо тога, авион је веома споро постизао убрзавање.

Један очевидац, шпански контролор лета, рекао је да је кљун авиона почео да се подиже веома далеко на писти, много даље од места са кога је икада видео да узлећу DC-10. Затим је чуо грмљавину млазних мотора док је Перес очајнички кочио. Али, већ је било касно.

Пали бисмо у море!

Због чега је авион зашао толико далеко пре брзине V-1? Одговор може да буде да је гума која је пукла — и (што потврђује и Хуан Белидо) почела да губи чврстину на око километар пре полетне писте — успорила убрзање. Још није

ТРИ КОРАКА ДО КАТАСТРОФЕ

1. Авион ДЦ-10 компаније „Спантакс" налази се у непосредној близини или чак на V-1 — тачки без повратка, после које пилот мора по сваку цену да узлети. 2. Авион је изненада почео да се тресе као да га је нешто снажно ударило. Нос апарата почиње да се подиже. У нормалним околностима о прекидању узлетања не би могло да буде ни говора, а... је пилот Перес у делићима секунде закључио да се већ налази сувише далеко на полетишту због чега никако не би смео да узлети. Он притиска кочнице мада је свестан да ће излетети са писте. Око 300 метара даље налази се низак зид с оградом високом 2,70 метра. Пилот подиже нос авиона да би избегао најгоре док пролази кроз њега и преко прометног ауто-пута Малага — Кадис. 3. После два минута авион је у пламену. Путници из предњег дела авиона спасавају се искакањем и спуштањем низ специјална платна намењена хитним случајевима. Али, задњи излази блокирани су ударом. Црни дим куља у авионску кабину где је страдало највише путника.

утврђено у ком тренутку је Перес осетио снажне трзаје по којима се видело да се догађа нешто ужасно. Белидо је, у име истражне комисије, изјавио:

— Не знамо да ли је до вибрације дошло мало пре или мало после V-1. У сваком случају негде око V-1.

Ситуацију у којој се нашла посада шпанског авиона описао је непосредно по удесу један британски пилот авиона DC-10.

— Време које преостаје пилоту за одлуку код брзине V-1 при пуном авиону и по топлом дану је минимално. Чак и кад се све одвија најбоље, V-1 је веома критична тачка. После V-1 не може да се размишља о одустајању од узлетања јер више нема довољно писте.

Упркос томе, Перес је у критичним деличима секунде одлучио да се заустави. Био је уверен, како је касније рекао, да би, да је узлетео, авион вероватно пао у море при чему би страдало много више људи.

Ужасан психички притисак

Кад пилот одлучи да прекине узлетање, његова инстинктивна реакција је да спусти нос авиона и хитро свом силином притисне систем за кочење. Пересу је, вероватно, било познато да се у Малаги, на триста метара иза краја полетишта, налази низак зид са оградом. Можда је због тога, према сведочењу очевидаца, нос авиона остао уздигнут док је DC-10 великом брзином излетео с писте, срушио малу бетонску ивицу, пробио зид и ограду и ударио три возила на ауто-путу Малага—Кадис пре него што је тресnуо о кућу удаљену око десет метара и зауставио се у пољу шећерне трске.

Овај маневар свакако је спасао животе путника у предњем делу авиона, али су се задња врата заглавила од удара и они који су имали несрећу да ту седе нису успели да се извуку. Стручњаци ипак сматрају да је много више путника могло да се спасе у минутима пре него што се авион запалио. Питање због чега су процедуре хитног евакуисања затајиле једно је од многих које истражна комисија испитује.

Горући проблем око кога се све врти, нарочито због сигурности будућих летова, јесте осетљивост авионских гума и ужасан психички притисак којима су пилоти у таквим ситуацијама редовно изложени. Питање је, само, постоји ли неко решење и када ће се спровести тако да више не стрепе ни путници ни људи који их возе и одговарају за њихове животе.

Б. Д.

ПИТЕР И ВЕШТАЧКА МАЧКА

Они који су крајем седамдесетих година били станари студентског дома „Стив Наумов“ у Скопљу, сигурно се сећају Питера и његових пријатеља, пса Рекса и мачке Златке. У писму које сам добио ових дана пише још и ово. „Драги Питер, испричај Забавнику и твојим старим другарима повест о Рексу и Златки ... Твој Том“.

Рекс је посебна прича и њу чувам за себе, али њу вама, Тому и старим другарима казати истиниту причу о једној чудној, мени драгој мачки.

Тог кишовитог априлског јутра хитао сам на писмени део испита тако да сам промукло маукање које је долазило из високе траве заборавио чим сам напустио двориште студентског дома. И можда би све остало на томе да ме у подне није дочекао, рећи али много жалоснији, зов мачета.

Међу онима који су се окупили око мене мокрог до паса и малог покислог створења, које је само личило на мачку био је и Том. Падале су разне шале али ја сам окупљенима казао да ће моја Златка надмашити Рекса, којег сам управо тих дана поклонио једном Албанцу са Газибабе. Ето тако, помало необично, Златка је добила име а ја необичног цимера.

Први дан нашег познанства протекао је бурно. Њено прво и последње купање завршило се на моју штету. Мали ноктићи оставили су дуго трагове на мојим рукама али је зато њена длака повратила своју природно белу боју. Истога дана набавио сам флашицу са цуцлом. Млеко и топло ћебе учинили су своје мали цимер је исте вечери задовољно уснио на мом узглављу.

Кад је Златка поодрасла, бацили смо цуцлу и набавили малу земљану зделу. Управо за њу је везан почетак нашег чудног дружења. Кад сам први пут у њу сипао млеко, Златка је одбила да једе, међутим, кад сам нешто касније навалио на хлеб и маргарин и она је задовољно полокала своју порцију. Од тог јутра јели смо истовремено и никад се није догодило да Златка једе без мене.

Дани су пролазили а мало бело створење је постало саставни део мог живота. Разумели смо се добро, толико добро да сам се помало плашио. Златка је, на пример, слушала све моје захтеве, у почетку само кад смо били сами, а касније смо све то показивали многим и честим посетиоцима.

Они који су једном посетили „десетку“ у мушкој згради, сигурно се сећају и могу да потврде да је Златка знала да се нађути, да плаче, да ме милује, да глуми препад на миша. Обичавала је да ме сачека у заседи и да ми, увек са различитог места, скоком пожели добродошлицу. Знала је да разликује моје добре и мање добре другаре. Посебно се радовала Фати и Драгану, Ботету, Тому ... Са њом смо шетали око Дома.

За време ферија однео сам је кући. Мој млађи брат који увек има свог кућног љубимца, није могао да поверује да негде постоји паметнија мачка од нашег Врце. Отац ми је замерао говорећи да то не приличи мојим годинама. Ја сам тврдио да сам најмање крив за такво Златкино понашање. Тога лета сам отпутовао и задржао се у гостима девет дана. За то време Златка је одбила да једе па је, кад сам се вратио, изгледала као при нашем првом сусрету, оног кишовитог априлског дана. После тога отпале су очеве замерке, а ја сам Златку морао да понесем са собом у Скопље. Уз пут у возу одржали смо бесплатну забаву, после које је један кондуктер тврдио да је то вештачка мачка.

О њеној тузи кад сам био болешљив, о заједничком бдењу кад сам спремао испите и другим невероватним ситницама може се написати књига. А наш растанак, који ће сигурно интересовати Тома и друге наше познанике, заиста је невероватан.

Захваљујући Златки упознао сам пуно лепих девојака. Златка не само што их је примамљивала већ их је и „класирала“. Ако би се нека девојка више заинтересовала за мене, Златка ју је испитивала, а онда прихватала или одбацивала. Знам да је неизмерно волела моју колегиницу Фату и пријатеља Драгана.

Ја сам обичавао да преко разгласа поздравим Златку. Чинио сам то сваке недеље у четрнаест часова истом песмом „Погледај звезде“ и касније кад би чула само почетак те песме, Златка би раздрагано скочила на мене и неизмерно се дуго мазила.

Једног дана нашу собу је посетила врло лепа девојка. Златка се у прво време држала резервисано, али како су Бетине посете учестале, почела је да се мења. Прво је одбила да се играмо, затим није хтела да једе кад и ја, на крају је у више наврата насрнула на нашу гошћу.

Приликом једне Бетине посете Златка је била у самосталној шетњи и кад је гребањем на вратима најавила свој повратак, Бети је инсистирала да не отворим. Нешто касније појавила се на прозору. Тужно је замаукала али није се осврнула на отворен прозор кроз који је улазила у нашу собу кад сам био одсутан.

Више се никад нисмо видели, али сам чуо да и данас у студентском дому „Стив Наумов“ у Скопљу живи велика бела и неприступачна мачка.

Моја жена Бети каже да то никако није моја драга Златка.

Миле Раденковић-Питер,
Ул. Женевска 10/20,
Скопље
(Хонорар 1500,00 дин)

ПОМОЗИМО ЗОО ВРТУ

ПРИЛОЗИ ШКОЛА

Кад је „Политикин забавник“ покренуо акцију „Помозимо Зоолошком врту“, на хиљаде наших читалаца, а међу њима и велики број школа, обећало је да ће се радо укључити у ову хуману акцију. Али, само су неки одржали обећање. „Забавник“ зато подсећа оне који су заборавили на своје обећање да АКЦИЈА ЈОШ ТРАЈЕ!!!

Поједине школе се јављају и по неколико пута што значи да су акцију прихватили као своју а управо то смо од свих и очекивали.

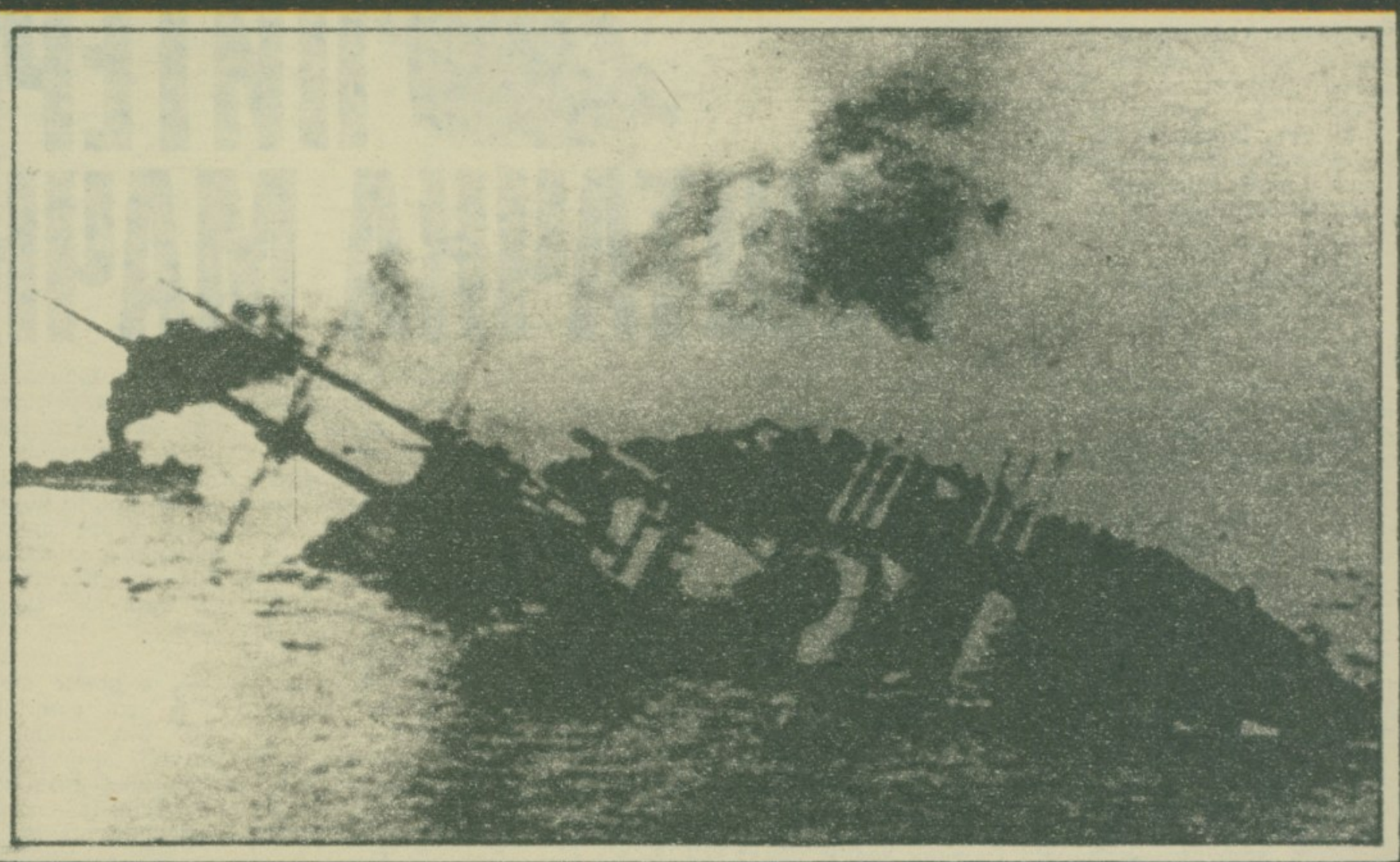
Своје прилоге по други пут су послали: **Основна школа „Ђорђе Крстић“, одељење 1/2 са учитељицом Снежаном Томановић — 1 000,00 динара, Основна школа „20 октобар“, II/6 (Вера Бјелаковић) — 3 400,00 и Основна школа „Браћа Барух“, IV/2, (Нинослав Вељковић) — 810,00.** По први пут се јавила **Основна школа „Владимир Назор“ из Земуна чији су ученици уплатили 1 623,00 динара.**

Појединачне уплате:

Жаклина Бат, Загреб, 200,00 динара и **Марија и Ивана Адамовић**, Сремска Митровица, 200,00.

ПРВИ СВЕТСКИ РАТ

ПАКАО КОД ПРЕМУДЕ

Када се изврнуо на бок, „Сент Иштвану" више није било спаса. Снимак је начињен са једног од бродова који је прискочио у помоћ.

Започело је нервозом, завршило се драмом. Многи детаљи и данас су спорни, и узрок трагедије је загонетка, па ипак све то не мења ток збивања.

За почетак се узима 11. јун 1918. Тог дана, највероватније поподне (временска ознака је неутврђена, али битна) у базу аустроугарске морнарице у Пули стигло је наређење команданта флоте Николе Хорти ди Надјбења. Носила је ознаку „строго поверљиво". Са садржином је упознато само неколико особа, командант базе и капетани четири бојна брода обавезно. По некима, наређење је упућено из Министарства рата у Бечу, али то за догађаје који су следили није значајно.

Шифровани текст стављао је у задатак бојним бродовима „Принц Еуген", „Вирибус Унитис", „Тегетхоф" и „Сент Иштван" да у пратњи мањих ратних бродова исплове из Пуле и ударе свом силином на Отрантска врата, најужи део Јадранског мора између Италије и Албаније која су савезници блокирали флотом и авијацијом онемогућивши немачким подморницама стационираним у заливу Боке которске слободу акције у Средоземљу.

Под заштитом таме

Флота у Пули обавезана је да исплови у два дела: први неколико часова пре другог.

У рату су бродови и посаде увек спремни за покрет. Ако је требало допунити количину муниције и друге опреме то је чињено брзо. Тако је било и овог пута. Морнарима је одмах било јасно да се припрема нешто крупно. Закључили су то по оштрини којом су официри издавали заповести, мада ни ови сами нису знали о чему се ради већ су само извршавали налог претпостављених.

На бродовима је завладала напетост. Куда се иде, када, зашто? Официри су зебли, али не од предстојећег задатка него од морнара. Аустријанци су их регрутовали и из поробљених земаља, највише из нашег приморја. Само на „Сент Иштвану" било је неколико стотина примораца. После которске побуне морнара остали су се стално комешали. Сваког тренутка могли су да откажу послушност. Рат им је дојадио, мучило их је вођење и умирање за туђина. И сада је у њима почело да кључа.

Официри су одахнули када је ескадра испловила из Пуле у први мрак.

Прву групу су чинили бојни бродови „Принц Еуген" и „Вирибус Унитас" и више мањих бродова, углавном торпиљерки. Два часа касније на море се отиснула и друга ескадра сличног састава. Кичму су представљали бојни бродови „Тегетхоф" и „Сент Иштван", оба исте величине. Сваки је имао по 20 хиљада тона носивости и 1300 чланова посаде.

Кад се има у виду дужина живота једног ратног брода, „Сент Иштван" је био нова пловна јединица. Изграђен је у ријечком бродоградилишту и порinут у море 1903. Представљао је праву пловећу грдосију. Да би се схватила његова величина треба рећи да је највећи брод у другом светском рату, носач авиона „Саратога", опслуживало три хиљаде људи!

Другом ескадром и целом операцијом руководио је капетан бојног брода Зајц, искусан и смирен поморски официр. Наређења је издавао са „Сент Иштвана", што је био још један доказ лепоте и снаге тог брода.

Обе ескадре пловиле су у такозваној бразди, поретку који штити конвој од изненадног напада и истовремено омогућава брзо узвраћање удараца. Пловили су у два одвојена дела из предострожности: Јадранским морем кружили су италијански торпедни чамци (Италија је у првом светском рату била на страни савезника) а торпеда су опасност за сваки ратни брод.

Иако су обе ескадре пловиле под заштитом мрака, ноћ није донела спокојство. Она може да буде заштитник, али и непријатељев савезник. Дању је другачије, нико не може да прође неопажен.

Неочекиван сусрет

Капетан бојног брода Зајц седео је у кабини на командном мосту „Сент

ДВА ИТАЛИЈАНСКА ТОРПЕДНА ЧАМЦА НА ИЗВИЋАЊУ СЛУЧАЈНО СУ НАБАСАЛА НА АУСТРОУГАРСКУ ФЛОТУ: БИО ЈЕ ТО КРАЈ ЗА ГРДОСИЈУ „СЕНТ ИШТВАН“ КОЈА ЈЕ ЗА СОБОМ ПОВУКЛА 700 ЉУДИ.

Иштвана“ и често бацао поглед на карту подручја или се распитивао за курс. Дувао је слаб југо. И Зајца је мучила тама.

— Колико има до свитања? — упитао је официра одговорног за навигацију.

— Ускоро ће зора, господине! — одговорио је официр. — Пред Премудом смо.

Зајц је устао и напустио командни мост.

Премуда, мало острво јужно од Лошиња и у скупини острваца истурено према пучини, тешко је могло да се назре у тами. Да ли је неко у ескадри могао слутити да ће бродови баш ту бити нападнути. А управо се то догодило. Сасвим случајно. Два италијанска торпедна чамца на извиђању набасала су на други део пулске флоте!

Команданту торпедних чамаца, капетану корвете срце је заиграло када је угледао тамне обрисе пловеће силе која се ваљала морем. Дошло му је да пукне од муке што не може да нападне: према непријатељу његови су чамци били патуљци, а изгледи да умакне — готово никакви! Ипак, срећа га је послужила. Док је погледом испраћао ескадру, наишао је колос „Сент Иштван“. Пловио је спорије: због изненадног квара на машинама незнатно је заостао.

Италијанским торпедним чамцима није било тешко да се неопажено привуку и заузму најповољнији положај. У море је пљуснуло неколико торпеда пробијајући се кроз воду као змије. Два су погодила „Сент Иштвана“ у десни бок.

Брод се затресао, а затим наставио даље. Високи стубови воде сукнули су увис и обрушили се на палубу носећи у море људе који су се ту затекли.

Ужасна смрт

Кроз две огромне рупе на челичном боку вода је покуљала у утробу брода. „Сент Иштван“ је успорио и почео да се нагиње на десну страну.

На бродовима из ескадре чули су две јаке експлозије. Закључак да су упали у заседу натерао је заповедника пловних јединица да пожуре. „Сент Иштвану“ ионако нико ништа не може. Друкчије се не може објаснити зашто нису стали. Тек кад су до њих допрли светлосни сигнали са позивом за помоћ било је јасно да се нешто озбиљно догодило. Бојни брод „Тегетхоф“ скренуо је назад да помогне командном броду.

По једним изворима, торпедни чамци су напали и „Тегетхоф“, а са бојног брода је одговорено ураганском ватром. По другим, Италијани су се повукли чим су погодили „Сент Иштван“.

Док се „Тегетхоф“ журно враћао у помоћ, минути су истицали. То драгоцено време уједно је представљало агонију рањеног колоса. Оно што се догађало на палуби и у просторијама тешко се може описати речима. Палубу нико није смео да напусти, официри су били спремни да пуцају. У неколико одељења вода је блокирала врата. Људи су остали заробљени. Очајнички су гребали ноктима по зидовима, дозивали у помоћ, преклињали. Надирући у кабине море је мрвило и морнаре и ствари.

Мање групе покушавале су да се успентрају уз уске степенице на виши ниво и у најбољем случају домогну палубе. Јачи су повлачили слабије, ударали, газили. Море их је све враћало назад. Морнаре у потпалубљу вода је затекла буновне и препречила им пут. За њих није било наде. Чекали су смрт. Многи су плакали.

Повици и врисак проламали су се кроз ноћ и мешали са шумом ветра. Нагињање брода није заустављено ни кад су тешке топовске цеви окренуте према левом боку, „Тегетхоф“ је чинио очајнички напор да „Сент Иштвана“ узме у тегаљ и насуче. Можда би то и успело да се није десило најгоре: пловећа прдосија се нагло извртула и пала лубом поклопила посаду!

„Сент Иштван“ је нестајао у мору попут човека који тоне у живом песку. За собом је повукао 700 живота, углавном људе из наших крајева.

Када се море над њим склопило, на истоку су се појавили први сунчеви зраци. Од укупно 1300 људи спасло се само 600.

★

Потапање „Сент Иштвана“ оставило је још једну дилему. Наиме, постоји претпоставка да су двојица наших морнаричких подофицира из аустроугарске базе на Лошињу сазнали за време испловљавања флоте из Пуле и, са одобрењем свог претпостављеног, пребегли Италијанима у Анкону обавестивши их о свему. Италијани су послали два торпедна чамца и... даље се зна. Ово се тешко може прихватити јер су заповедници бродова у аустроугарској морнарици добијали налог за покрет у последњи час. Двојици наших подофицира требало је времена да допру до Анконе, с торпедним чамцима да стигну у близину Премуде. И сами Италијани помињу два торпедна чамца на извиђању, никако на посебном задатку.

Мићенко Тодоровић

ПРВИ АЛБУМ

ВРУЋ ВЕТАР ПРОДУВАО

У продавницама плоча појавио се албум „Усмерен ђак“ београдске групе „Врућ ветар“. На албуму се налази девет композиција: „Усмерен ђак“ (по којој је албум добио име), „Весна“, „Девојка за четири зида“, „Зашто ниси као она“, „Док мислим на тебе“, „Канва си ти девојка“, „Љубавна песма“, „Ти тако не би“ и „То је за одликаше“. Све су компоновали Миодраг Бата Сокић и Зоран Тутић, а и текстови се везују за њихова имена.

Групу „Врућ ветар“ основали су у пролеће 1980. године у Београду Бата Сокић, некадашњи басиста групе „Сунцокрет“ (чији је вођа био Бора Ђорђевић), Зоран Тутић, Ненад Божић, такође ненадашњи члан „Сунцокрета“, Раша Живковић на бубњевима и Драган Миљановић — вокал. У том саставу снимили су и свој први сингл „Она се мени и њему руга“ који су успешно представили на Суботичком фестивалу. Други сингл „Стисни мало зубе“ издали су у лето 1981. године. И када се од групе очекивало да сними и први ЛП, „Ветар“ се утишао. Дошло је наиме, до промена у саставу — Ненад Божић и Раша Живковић отишли су из групе. Трио који је остао снимио је албум „Усмерен ђак“ а на снимању су им помагали Ненад Стаматовић, гитариста групе „Булевар“, и Желимир Васић на бубњевима.

На питање да ли су још увек окренути новом таласу или су одлучили да промене свој музички стил, Зоран Тутић одговара: „Рокенрол је права ствар. Сад смо рокенрол бенд“.

Група опет ради као квинтет јер су им се придружили Властимир Недић на бубњевима и Сава Бојић — гитара.

Чињеница да се песме са албума „Усмерен ђак“ увелико врте на програмима радија говори да ће ова плоча бити веома слушана. А да ли ће „Ветар“ овог пута дунути као оркан или као поветарац, показаће време.

Песма недеље

ТО ЈЕ ЗА ОДЛИКАШЕ

Текст: З. Тутић
Музика: З. Тутић/Б. Сокић
Изводи: Врућ ветар

Аутобус, људи,
девојка путује сама.
Путују људи, она је права дама.
О, како је лепа (ћути, ћути).
О, како је лепа (ћути, ћути).
Да л' да јој пријем?
Да л' да јој пријем?
Није то за тебе,
то други место тебе
иснако не би знао,
ћао, мали, ћао.

То је за одликаше.
То је за одликаше.

Аутобус стаје.
Девојка силази сама.
Нестају људи,
одлази моја дама.
О, како је лепа (ћути, ћути)
О, како је лепа (ћути, ћути).
Да л' да јој пријем?
Да л' да јој пријем?
Није то за тебе,
то други место тебе,
иснако не би знао
ћао, мали, ћао.

То је за одликаше.
То је за одликаше.

БЕРЗА ПЛОЧА

Мењам два албума Џимија Хендрикса »The Best Of« и »The Cry Of Love«, »New Horizon« Ајсака Хејса, »Chirpy, chirpy — cheр, cheep« — Мидл Оф Д Роуд а уместо Ајсака Хејса и Мидл Оф Д Руд могу дати албум „Због тебе“ Здравка Чолића и „Доживјети стоту“ групе Бијело дугме. Све ово нудим за два албума групе AC/DC или Ајрон Меден. У обзир долазе и друге групе само нека свирају хеви-метал.

Мухамед Кешетовић
15 мајевачке бригаде 65 ц
75000 Тузла

ПЕВАЧИЦА КАО ГЛУМИЦА

ЛЕНА КАО МАТА ХАРИ

У Лондону је недавно почело приказивање мјузикла „Мата Хари“ — о чувеној шпијунки — у коме главну улогу има позната рок певачица Лена Лович (Lene Lovich), иначе наша земљакиња, жена која је последњих година својим плочама изазвала прави дар-мар у рок музици. Лена, која нови албум није снимила пуне две године, изгледа да је решила да своју будућност изгради на даскама које славу (и живот) значе: колико ће у томе успети, видећемо... У међувремену, њена верна публика као да губи стрпљење — време је за нову плочу, али Лени је, изгледа, позориште много важније...

МОЈ ИЗБОР

Зовем се Благојче Шорковски и живим у Битољу. Редован сам читалац Политикиног забавника а у њему ме највише занима „Хит страна“.

Ево десет песама које најрадије слушам:

ДОМАЋЕ:

1. **ДУБЛЕР — Генерација 5**
2. **НА ЗАПАДУ НИШТА НОВО — Рибља чорба**
3. **ВРЕМЕ ЈЕ НА НАШОЈ СТРАНИ — Парни ваљак**
4. **ШИРОКЕ УЛИЦЕ — Прљаво назалиште**
5. **МАЉЧИКИ — Идоли**

СТРАНЕ:

1. **HELLS BELLS — AC/DC**
2. **BURN — Дип Парпл**
3. **START ME UP — Ролингстонс**
4. **WATER ON GLASS — Ким Вајлд**
5. **GIRLS ON FILM — Дуран Дуран**

ЈЕСТЕ ЛИ ПОП - ЕКСПЕРТ

1. Најновији албум енглеске певачице Тоје Вилкокс зове се:
   а) „Мењање"
   б) „Изазов"
   в) „Желим да будем слободна"

2. Београдска група Зана своју нову ЛП плочу „Додирни ми колена" снимила је у:
   а) Белгији
   б) Шведској
   в) Норвешкој

3. Британски дует Линкс својом музиком припада правцу:
   а) фанки звука
   б) блузу
   в) новом романтизму

4. Најновији албум Парног ваљка зове се:
   а) „У име народа"
   б) „Код хајдучке чесме"
   в) „Концерт"

5. Гитариста Радомир Михајловић Точак снимио је до сада:
   а) 1 соло албум
   б) 2 соло албума
   в) 3 соло албума

6. Певач Дејвид Силвијан члан је групе:
   а) Мотелс
   б) Цепелин
   ц) Полис

7. Гитариста Ролингстоунса зове се:
   а) Пит Таусенд
   б) Кит Ричардс
   в) Ричи Блекмор

8. Најновији албум енглеске групе Рокси Мјузик зове се:
   а) „Авалон"
   б) „Ловац"
   в) „Дивља планета"

9. Група Софт Сел је:
   а) дует
   б) трио
   в) квинтет

10. Загребачку групу Прљаво казалиште предводи:
    а) Драго Млинарец
    б) Пико Станчић
    в) Јасенко Хоура

ТАЧНИ ОДГОВОРИ:

1. а 2. б 3. а 4. в 5. а 6. б 7. б 8. а 9. в 10. в

ШКОЛА ГИТАРЕ

1. Акорди — 2. Теорија
3. Мелодије **180 динара.**
Плаћате поштару
Виши курс — **120 динара**
Васиљевић Милун
пост рестант,
11001 Београд

ХИТ ГАЛЕРИЈА

Драги Забавниче,
Редовно читам све твоје рубрике, али прво што окренем над нупим Забавник је »Хит страна«. Много ми се

допада »Хит галерија« па сам одлучила да ти пошаљем свог Морисона јер смотрам да много личи на правог. Унапред захвална:

Ивана Лепојевић
Кларе Цетнин 3а
11080 Земун

Демис Русос

Аутор: Д. Шимат
Р. Маркотић 15
58000 Сплит

Џоан Баез

Боб Дилан

ПОЛ МАКАРТНИ

Аутор:
Драгиша Поповић
Ивана Рибара 79/20
11070 Нови Београд

Џим Морисон

Аутор:
Весна Миленновић
Јурија Гагарина 183
11070 Нови Београд

СЕЋАТЕ ЛИ СЕ ДИЛАНА?

Аутор:
Весна Миланковић
Јурија Гагарина 183
11070 Београд

БИМ И БУМ

МИ СМО ДЕЦА МАЛЕНА...

ВИ ДЕЦА! ВИ СТЕ СПАДАЛА!

КАД СЕ ПОНАШАТЕ ТАКО, УВЕК ПОМИСЛИМ ДА СТЕ ПОДЕТИЊИЛИ!

ХЕЈ!

ТАЧНО! МЛАД И СНАЖАН ДЕЧКО!

ОВО ОДЕЛЦЕ ЋЕ ПОМОЋИ ИНСПЕКТОРУ ДА ОСТАНЕ МЛАД!

Продавница костима

И СНАЖАН, БРАТЕ!

ЛЕПАК

© 1982 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

А ЛЕПИЛО ИМА ДА ДРЖИ К'О ЛУДО!

ТИХО! БЕБЕ СУ ОБИЧНО НЕРВОЗНЕ АКО ИХ НЕКО НАГЛО ПРОБУДИ!

ЛЕПАК

ЗАИСТА, МАМА, ИНСПЕКТОР ЈЕ НАЧИСТО ПОДЕТИЊИО!

И-ЈУ! ДА ТО НИЈЕ ОД СУНЦА?

УСТАЈ, БЕБИЦЕ!

ХЕЈ! КО? ШТА?

БЕНГ!

ОПЕТ ВИ, КРВОПИЈЕ ЈЕДНЕ!

УПОМОЋ, МАМА!

САСВИМ ЈЕ ПОДЕТИЊИО! 'ОЋЕ ДА СЕ ИГРАМО!

A. DeCesare 1-24

ОВО ЋЕ ГА СМИРИТИ ДОК ДОЂЕ ДОКТОР! ХАЈДЕ, БУДИ ДОБАР ДЕЧАК!

ГЛБ! ФУЈ!

БРЗО, ДОКТОРЕ! ИНСПЕКТОР НАМ СЕ ПОБЕБИО! НЕ, НИЈЕ ПОДЕТИЊИО, ЈОШ ГОРЕ

ПЕЦКАРИ

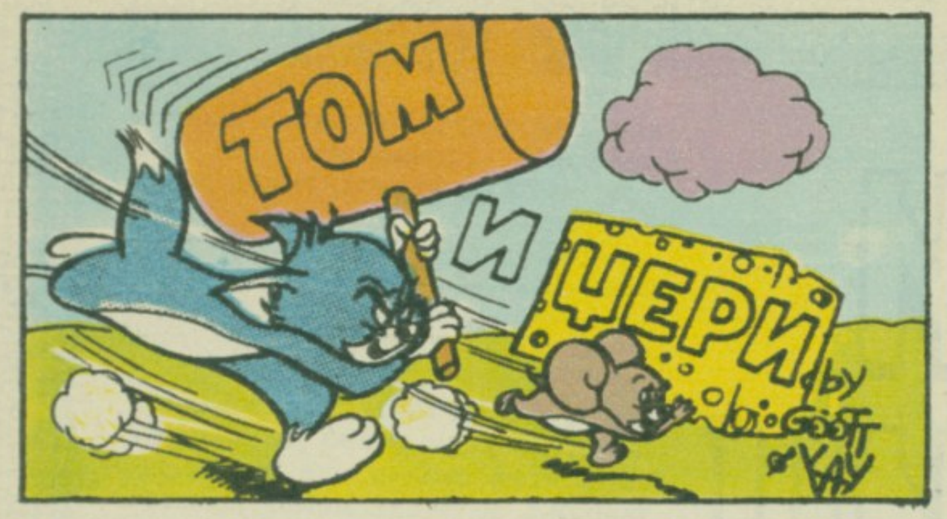
АУУ, КАКАВ УЛОВ!

ТО ЈЕ МАМАЦ, ГЛУПАНЕ!

ШТО ВЕЋИ МАМАЦ, ТО ВЕЋА...

БУЋ!

...РИБА!

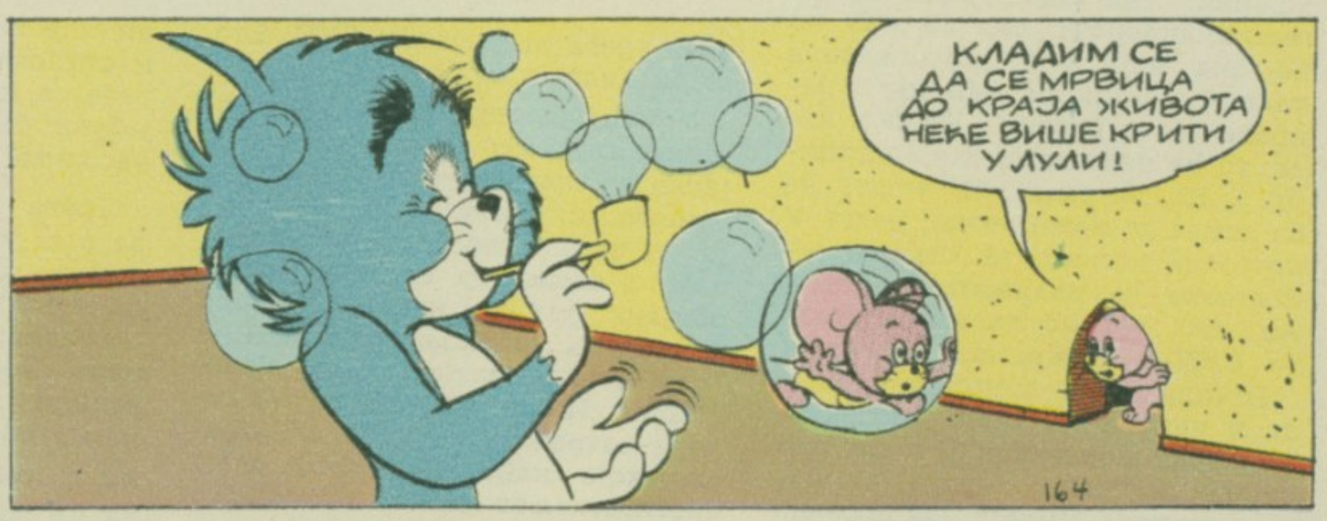

PEZ®

HP Kolinska
Kolinska

ДРАГИ PEZ ПРИЈАТЕЉУ
Нове фиґурице — PEZ КАМИОНЕ, потражите у вашој најближој продавници.
Играјте се PEZ КАМИОНИМА, сладите се PEZ БОМБОНИМА!

ИСТИНИТА ДЕТЕКТИВСКА ПРИЧА

КУТЉИВИ ПОМОЋНИК

Једини траг који су провалници оставили за собом била је напола поједена јабука, па ипак, инспектор Иван Берлековић надао се да ће га она довести до »правих« људи.

Пред затвореним вратима крзнарске радње „Куна“ тискала се гомила. Они најближи вратима покушавали су да кроз густу тамну завесу назру шта се унутра дешава. Остали су салетали питањима пуначку, омању жену у кућној хаљини: сва зајапурена, живо гестикулирајући, она је већ по ко зна који пут објашњавала како су „сиротог Милију“ покрале „неке барабе“. Како и када, то ће већ испричати милицији... Не, за сада још ништа не би хтела да каже овако, јавно. У интересу истраге те своје претпоставке ће задржати за себе. Ах, ево, управо долазе другови из СУП-а. Боже, што су брзи!

Гомила се за тренутак утишала и направила место инспектору Ивану Берлековићу и његовој екипи да прође. Унутра, у радњи, власник Милија Јаковљевић седео је на ниској тапацираној столици лица загњуреног у шаке. Око њега је стајало неколико рођака и пријатеља: све у свему десетак људи.

„Е, баш лепо“, помислио је Иван „ако су лопови и оставили неке трагове, ови су их сигурно уништили“. А онда је гласно рекао:

— Будите љубазни, па сачекајте испред јер овако не можемо да радимо. Ви, Милија, останите!

Строги Иванов глас није остављао места приговору. Ћутке, један по један, изишли су на улицу.

Бунде су нестале

Док је екипа вршила увиђај, инспектор је посматрао власника: блед, угашена погледа, изгубљено је ходао по радњи. Зар је могуће да су баш све однели па чак и комаде које је тек почео да кроји?

— Кад сте открили крађу? — пренуо га је из размишљања Иван.

— Јутрос. Стигао сам нешто раније јер сам хтео да преуредим излог, прегледам листу поруџбина. Кад сам откључао врата и ушао, све је, на изглед, било у реду, на свом месту. Тек после неколико тренутака пало ми је у очи да су ормари одшкринути. Да су и празни видео сам тек кад сам пришао да их затворим. Само што се нисам онесвестио! Појурио сам у собу позади у којој иначе држим сашивене бунде. Све вешалице биле су празне. Онако, у шоку, прво сам позвао брата и још неке рођаке: тек онда ми је пало на памет да ми они не могу помоћи и да треба да позовем СУП. Ето, то би била цела прича.

У међувремену, екипа је завршила свој део посла. Било је јасно да провалу нису извршили почетници: брава на вратима која из задње собе воде у двориште, а њима су се послужили, обијена је са неколико врло прецизних удараца. Отисака није било. Значи, радили су у рукавицама. Ипак, Иван је од техничара затражио да узму све отиске које нађу. Као што је и претпостављао, сви су припадали власнику и његовим рођацима и пријатељима. Морао је да покуша да нађе неки други траг. Само, одакле да почне? Можда од ормара? Одлучио је да их пажљиво прегледа. Претраживање није дало никакав резултат.

Заборавни молери

Затим је педантно завирио у сваки угао предњег дела радње у коме није било превише намештаја. Поред великог огледала ту су се налазиле још само две фотеље пресвучене сомотом, столица на којој је седео Милија и стилски сто на коме је поред вазе са цвећем и чинијом пуном јабука било и неколико модних часописа.

Друга просторија је служила за рад. У десном углу су се налазили кројачки сто, машина за шивење и полица с алатом. Дуж слободних зидова стајали су ормари. Поред самих врата која су водила у двориште Иван је приметио кофу са молерским четкама и две кутије боје. Сагнуо се да их изближе погледа и спазио напола поједену јабуку. То је

могло да буде оно што му треба — траг.

— Изгледа да волите јабуке? — упитао је власника радње.

— Волим, али избегавам да их једем јер имам „социјалне“ зубе. А зашто питате? — заинтересовао се Милија.

— Ништа, тек онако — одговорио је Иван не испуштајући из руке огризак. — Реците ми јесте ли скоро бојили нешто у радњи? — питао је даље.

— Јесам. Пре месец дана позвао сам једног мајстора да ми префарба дрвенарију. Да сам знао како ће радити, никад га не бих узео.

— Зашто? — заинтересовао се сада Иван.

— Шта да вам кажем? Најпре је донео алат па се после тога није појављивао недељу дана. Онда, кад се најзад смиловао да почне да ради рекао је да може да долази само увече после затварања. Шта сам могао, пристао сам. Међутим, нервирало ме је што је страшно спор па је, вала да због тога, једне вечери, довео помоћника. Тај се изгледа није много разумео у посао. И стално је ћутао: два дана уста није отворио. Једва сам чекао да заврше и оду, па ми је вероватно тако и промакло да су оставили кофу, четке и боју. Чудно је да се нису вратили по то.

— Можда су имали разлога — промрмљао је Иван више за себе.

— Молим? — упитао је Младен.

— Ништа, ништа — рекао је Иван и затражио адресу мајстора.

Послужите се!

— Одмах ћу је наћи — ужурбао се крзнар и почео да прелистава notes. — Мајстор се зове Предраг Милојковић, станује у Крушевачкој. Ту је и број телефона. Презиме и адресу његовог помоћника не знам а име му је, колико се сећам, Милан.

Записавши ове податке Иван је одлучио да се врати у Станицу и одмах да налог за привођење Милојковића и његовог помоћника. Два часа касније обојица су били у његовој канцеларији. Од тренутка кад је ушао Милојковић није престао да протестује:

— Шта ово значи? Чекају ме муштерије а ја... То стварно нема смисла. Сигурно је у питању нека забуна и било би добро да се она што пре разреши.

За разлику од бучног мајстора његов помоћник, који је иначе радио као курир у фабрици намештаја, све време је ћутао. Само је гледао негде мимо инспекторове главе.

— Смирите се, Милојковићу! — рекао је Иван. — Брзо ћемо завршити, седите и испричајте ми како сте провели претходно вече и ноћ?

Док је мајстор причао, инспектор је отворио кесу која је стајала на столу. У њој су биле јабуке. Прво је њима понудио Милојковића.

— Хвала — рекао је овај и обрисавши је овлаш рукавом одмах загризао.

Иван је затим кесу пружио младићу. Овај је махинално пружио руку и осмехнуо се. Истог тренутка Иван је био сигуран да пред собом има човека који је провалио у крзнарску радњу.

Знате ли на основу чега је инспектор извео закључак да је Милан провалник? Да ли сте погодили, проверите у решењу на страницама „Мале поште“.

НОВА НАГРАДНА ИГРА

„Политикин забавник“ вас позива да учествујете у игри која треба да покаже колико познајете своју земљу и свет уопште. То вам неће бити тешко јер сте на страницама „Политикиног забавника“ имали прилике да се упознате са земљама и градовима свих континената. Сви који пошаљу тачне одговоре могу постати добитници једне од 222 вредне награде.

222

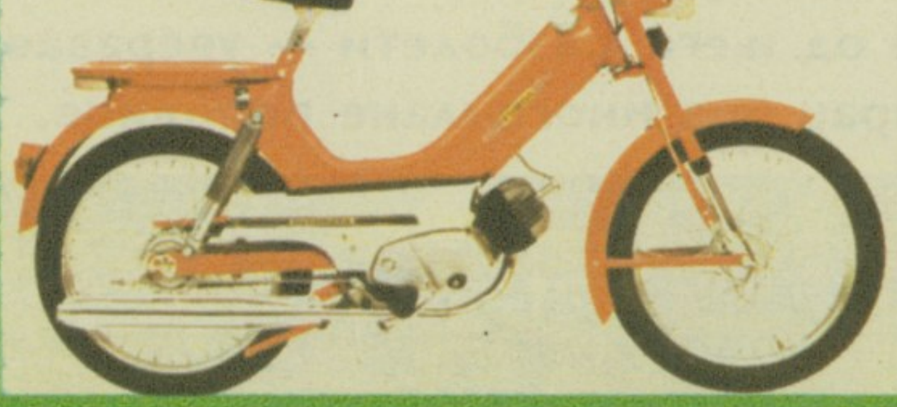
НАГРАДЕ

КОЛИКО ПОЗНАЈЕТЕ СВЕТ

ОЧЕКУЈЕ ВАС:

- МОПЕД „АУТОМАТИК 3“
- 3 БИЦИКЛА СА ДЕСЕТ БРЗИНА
- 10 ПАРИ СКИЈА СА ВЕЗОВИМА (величина по жељи добитника)
- 1 ТЕЛЕВИЗОР
- 1 ЛАЈТ ШОУ (комплетан уређај)
- 6 ФОТО-АПАРАТА
- 200 НАЈПОПУЛАРНИЈИХ ЛП ПЛОЧА

TOMOS AUTOMATIC 3 K

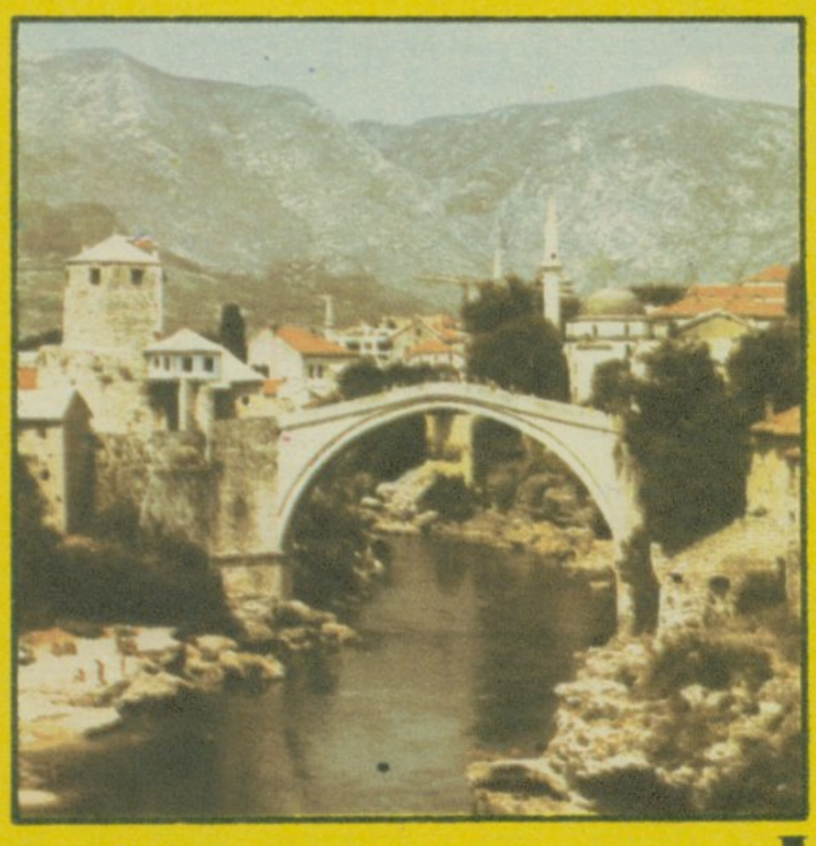

ПРАВИЛА ИГРЕ

У игри „КОЛИКО ПОЗНАЈЕТЕ СВЕТ“ имају право да учествују сви читаоци „Политикиног забавника“ без обзира на године. Потребно је само да тачно реше свих шест задатака који ће бити постављени у овом и следећем броју, и оба купона пошаљу на адресу „Забавника“.

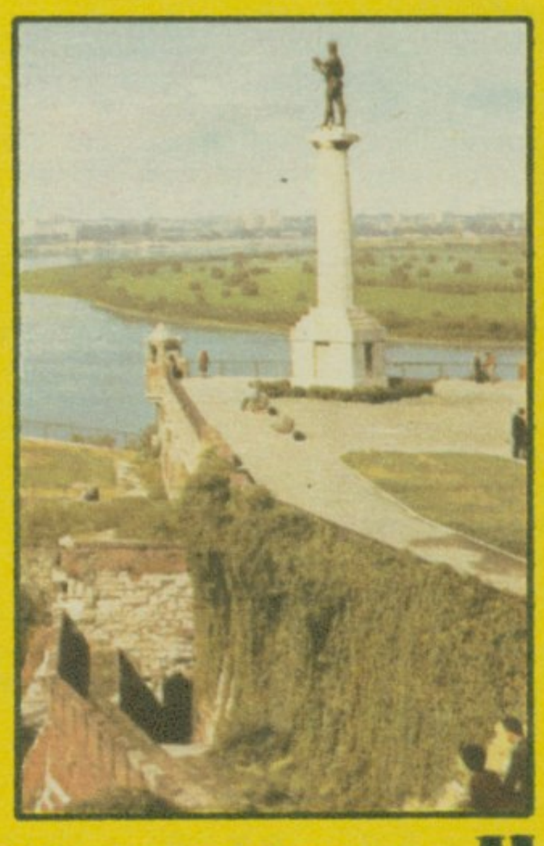
ВАШ ЗАДАТАК

У овом броју налазе се фотографије три симбола југословенских градова. Добро погледајте приложене фотографије, па тачан одговор упишите у КУПОН БРОЈ 1. Али, пазите! Немојте одмах слати! Сачекајте следећи број „Политикиног забавника“ у коме вас очекује још један задатак. ОБА КУПОНА НАЛЕПИТЕ НА ДОПИСНИЦУ И НАЈКАСНИЈЕ ДО 17. ДЕЦЕМБРА ПОШАЉИТЕ НА АДРЕСУ: „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, МАКЕДОНСКА 29, 11001 БЕОГРАД, ПОШТАНСКИ ФАХ 124, са назнаком „222“. Не заборавите да на другој страни дописнице читко испишете име и презиме и тачну адресу са поштанским бројем места.

Овај мост се налази у:
1. **Сарајеву**
2. **Мостару**
3. **Скопљу**

I

Овај споменик се налази у:
1. **Београду**
2. **Нишу**
3. **Загребу**

II

Ово су зидине:
1. **Котора**
2. **Задра**
3. **Дубровника**

III

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

I	II	III

КУПОН бр. I

У овај купон упишите број који се налази испред тачних одговора.

РАКЕТА

● ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА ● РЕЈ БРЕДБЕРИ ● ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА ●

ЂАВО

— Бодони, купи машине које су ти потребне за радионицу. А путовање на Марс заборави, то је само пусто маштање. Сви ћете се од њега разболети — уверавао је старац оца многочлане породице.

Фиорело Бодони често се будио ноћу и слушао како ракете уз шум одлећу у небо. Устајао је дубоко уверен да је његова жена дубоко утонула у сан и на прстима излазио на кућни праг. Ту би се за неколико минута ослобађао од природних мириса кухиње којима је била прожета читава кућица над реком. И у тим тренуцима тишине дозвољавао је свом срцу да узлети у небеско пространство трагом ракета.

И те ноћи стајао је полуодевен у тмини и пратио ватрене струје које су настајале на небеском своду кад би ракете по својим трајекторима летеле на Марс, Сатурн и Венеру.

— Хеј, Бодони!

Бодони се трже.

На једном сандуку, покрај саме воде, тако глатке и тихе, седео је старац.

— Ах, то си ти, Браманте!

— Излазиш ли тако сваке ноћи, Бодони?

— Да, само због тога да бих се наздисао свежег ваздуха.

— Тако? А ја волим да гледам ракете. Био сам дете кад су почеле да лете. Превалио сам већ 80 година, а никад нисам имао могућности да полетим у ракети.

— Ја ћу једном, кад-тад, полетети.

— Глуп си ти, Бодони — повика Браманте. — Никад ти нећеш полетети. Свемир постоји само за богате. Знаш ли ти колико кошта карта за једно путовање на Марс? А твоја породица је, нека су ти деца жива и здрава, велика.

— Имам нешто мало уштеђевине. Не, сви не можемо путовати. Али, једно од нас ће моћи да путује на Марс — Бодони одговори старцу док су му тамне очи сијале.

— Глупаче! — прекиде га Браманте. — Како ћеш изабрати између вас толиких онога који ће путовати? Ако то будеш ти, жена ће ти позавидети. Кад јој по повратку будеш причао о свом чудесном лету, зар њу неће морити завист?

— Неће...

— А деца? Зар мислиш да ће њима бити довољно то што им је отац летео на Марс док су они морали да остану код куће? Отроваћеш им живот! Они ће читавог живота маштати о ракети, разболеће се од маштања. Не уноси збрку у њихове душе, саветујем ти. Остави их, нека буду свесни тога да су сиромашни.

— Али...

— Претпостави да на Марс одлети твоја жена! Шта ћеш осећати знајући шта је све она видела, а ти ниси? Нећеш више моћи ни да је гледаш. Не, Бодони, купи машине које су ти потребне за радионицу! А ово — то је само пусто маштање.

Старац је заћутао.

— Лаку ноћ — рече Бодони.

— Спавај добро — одговори старац.

Бодони није спавао целу ноћ. Превртао се с бока на бок, не склопивши очи. Браманте је био у праву. Било би боље да купи машине.

— Једи, Фиорело — казала му је ујутру Марија, његова жена.

— Не могу, нешто ми се грло стегло — одговори.

У собу су улетела деца. Тројица малишана свађали су се око ракете-играчке. Обе девојчице имале су лутке које су представљале становнице Венере или Нептуна са зеленим косама, три жута ока и по дванаест прстију на свакој руци!

Бодони се нагло диже од стола.

— Слушајте ме, сви! Има довољно новца да би неко од нас могао да одлети на Марс.

Деца заграјаше.

— Јесте ли ме разумели? — запита он. — Само једно од нас. Ко?

— Ја, ја, ја! — викала су деца.

— Ти — рече Марија.

— Ти — одговори он.

И сви заћуташе. Деца су размишљала.

— Нека иде Лоренцо... он је најстарији.

— Не, Миријам... она је девојчица.

— Помисли о томе шта ћеш све моћи да видиш — обрати се Марија мужу. Али, израз њених очију био је необичан, глас дрхтао. — Метеорите, Месец. Читаву васиону. Онај ко полети мора добро да прича. А ти умеш да говориш.

— Овако — наједном се одлучи Бодони. Извукао је из метле неколико сламчица. — Извлачићемо сламчице.

Пружио им је снопић сламки.

— Свако дете извукло је по сламку, полако, свечано.

— Дугачка.

— Дугачка.

— Дугачка.

У соби је царовао мук. Остале су још само две сламке. Бодони је осећао како га срце просто боли од узбуђења.

— Сада ти — прошапутао је. — Ти, Марија.

Она извуче.

— Кратка.

— Ах! — уздахну Лоренцо полутужно, полурадосно. — Мама ће ићи.

Бодони покуша да се осмехне.

— Честитам. Још данас ћу ти купити карту.

— Причекај, Фиорело!

— Можеш да кренеш идуће седмице.

Она је видела ожалошћене погледе деце уперене на њу, несигурно се осмехнула и полако пружила сламку мужу.

— Не могу ја да летим на Марс.

— Због чега?

— Опет ћу имати бебу...

— Па?

— Је ли то истина?

— Решавајте без мене.

— Зашто ми то досад ниси казала?

— Заборавила сам.

— Марија! Марија! — погледа је он по образу. — Извлачићемо поново.

Дечак Пасло је отпрве извукао кратку сламчицу.

— Летим на Марс! — заиграо је дечак од радости. — Хвала ти, тата!

Остала деца устукнуше од брата. Пасло је, преставши да се смеје, гледао родитеље, браћу и сестре.

— Могу да летим на Марс, стварно? — несигурно је запитао.

— Да.

— И ви ћете ме, кад се вратим, волети као и сада?

— Свакако!

Пасло је загледао драгоцену сламку коју је држао у руци која је дрхтала. Сви су ћутали. Пасло одмахну главом.

— Заборавио сам — проговори полако — ја већ идем у школу. Не могу, нећу да путујем. Извлачите још једном.

— Нико неће да путује — рече најзад Лоренцо.

— Тако је најбоље — казала је Марија.

— Браманте је био у праву — одазва се Фиорело.

Бодони се упутио у своју радионицу. Доручак му је лежао у желуцу као камен. Стругао је метал, сортирао га, топио. Алатке и машине ломиле су се при раду: већ двадесет година конкуренција је држала Бодонија на прагу беде.

Поподне у радионицу уђе неки човек.

— Здраво, Бодони. Имам за вас један посао.

— Какав, господине Метјусе?

— Ракета. Заправо, само модел... Не осећате се добро? Не можете да примите посао?

— Не, не! — Бодони је ухватио човека за руку и стајао је као скамењен.

— У питању је једна ракета. Ви знате да кад се гради нова ракета прво се начини модел од алуминијума у природној величини. Можете добро зарадити ако је истопите. Уступићу вам је за две хиљаде.

— Немам новца.

— Жао ми је. Мислио сам да вам помогнем. Хтео сам да вам је уступим потајно, без лицитације. Али, шта се сад може.

— Чак и кад бих купио вашу ракету, не бих могао да је истопим. Прошле седмице пукла ми је пећ за топљење алуминијума.

— Свакако...

— Кад бих је купио, ништа не бих могао с њом да учиним.

Бодони склопи очи, отвори их и погледа Метјуса.

— Пођимо у банку, исплатићу вам две хиљаде — рече с муком.

— Али, ако не можете да је истопите...

— Довезите је само -- рече Бодони.

— Добро, добро. Вечерас?

— Вечерас — одговори Бодони. — Хтео бих да добијем ту ракету још вечерас.

Деца су стајала пред ракетом, премештајући се с ноге на ногу, не усуђујући се да јој се приближе.

Марија погледа мужа.

— Шта си то урадио? На шта си страћио нашу уштеђевину? Она никад неће полетети...

— Полетеће — рече он тихо гледајући ракету.

— Ракета кошта милионе. Ти их немаш...

— Полетеће — понови он. — А сад се вратите у кућу. Имам много посла. Сутра крећемо. Само, о томе ни речи, разумете? То је тајна.

— Упропастио си нас -- казала му је. — Потрошио си новац на ко зна шта. А треба купити машине за радионицу...

— Видећеш, Марија.

Око поноћи стигли су камиони и радници су почели да истоварују сандуке. А кад су они стишли, бацио се на рад. Тестерисао је, топио и заваривао метал, инсталирао је неке тајанствене апарате и испробавао их. У машинско одељење поставио је десет старих аутомобилских мотора. А затим је херметички затворио врата да нико не види шта он у ракети ради. У освит је ушао у кухињу.

— Марија — рекао је — хтео бих да доручкујем.

Она није одговорила ни речи. Кад је сунце изишло, он позва децу:

— Крећемо, крећемо. Само морате бити послушни.

— До виђења, мама! До виђења!

Она је стајала на кухињском прозору, без речи, не скидајући очи с деце и мужа. А кад су ови стигли пред ракету, Бодони рече:

— Слушајте, децо. Задржаћемо се на путу читаву седмицу. После тога ви морате опет у школу, а ја на свој посао. Још нешто, децо. Ово је веома стара ракета. Она може да лети само једанпут. Последњи пут. Држите отворене очи. Ово је највеће и највеличанственије путовање у нашем животу.

— Да, тата.

— Посматрајте и слушајте. Запамтите све што се буде догађало. Кад се вратите, причаћете о том путу све док живите.

— Да, тата.

Звездани брод је њутао као заустављени часовник. Врата су се шумно затворила за путницима. Бодони је ставио децу у висеће постеље од гуме и увезао их као мале мумије.

— Старт!

Бодони је притиснуо редом десетак дугмади. Ракета је заурлала и задрхтала. Деца у висећим постељама крикнула су од узбуђења...

Месец је минуо крај њих, као у сну. Са свих страна летели су метеорити налик на ватромет. Деца су била избезумљена од среће. Кад их је отац ослободио из постеља, прилубила су се уз окна.

— Гле, ено Земље... а оно тамо је Марс!

Ракета је расипала ватреноружичасте искре сличне цветним латицама. Казаљке на бројчаницима су подрхтавале... Време је јурило, као њихова ракета. Дечје очи почеле су да се склапају и они су, уморни од узбуђења, заспали у својим висећим постељама.

Само он није спавао. На врховима прстију изишао је из пилотске кабине и за тренутак је застао на излазним вратима. Затим је притиснуо дугме, врата су се отворила и он је изишао...

У космичко пространство? У црну реку метеорита? У недогледне просторе и бескрајна свемирска растојања? Бодони се осмехну. Око ракете која је подрхтавала простирало се двориште његове радионице, гомиле старог метала, шупа с разним материјалом. Видео је гвоздену ограду око дворишта, капицик са зарђалом резом, малени тихи дом, светлост у кухињи, речицу која увек тече према једном истом мору. Усред свега тога лежала је ракета у којој су у висећим постељама лежала његова деца.

Са кухињског прозора је гледала Марија. Он јој се осмехнуо и махнуо руком. Сунце се рађало. Бодони се журно вратио у ракету. Тишина. Деца су спавала. Спустио се на постељу и склопио очи. У себи је изговорио кратку молитву. Нека ништа не наруши шестодневну илузију моје деце. Нека се не догоди да се прекине филм у боји, нека се не покваре огледала и екрани који дочаравају велику илузију, нека не откажу стари аутомобилски мотори, нека све протекне срећно, нека се не открије моја велика лаж...

Пробудио се. На видику се указао Марс

— Оче, оче! — викала су деца усхићено.

Марс је био огроман и црвен, све се одвијало добро и Бодони је био срећан... Увече седмог дана ракета је престала да подрхтава.

— Стигли смо. Вратили смо се кући — рече Фиорело Бодони.

Деца су искочила из ракете и потрчала преко дворишта. Очи су им блистале, а срца куцала брже него обично.

— Спремила сам вам палачинке — казала је Марија стојећи на кухињским вратима.

— Мама, мамице! Зашто и ти ниси пошла с нама. Видела би и Марс и метеорите и све, све...

Пред спавање, деца су се окупила око оца.

— Желимо да ти захвалимо, тата. Никада нећемо заборавити ово путовање, тата. Увек ћемо га се сећати.

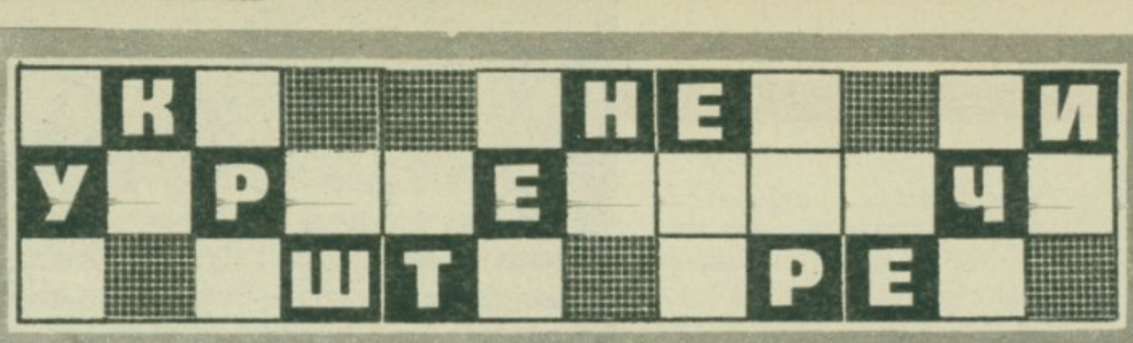
Позно у ноћ Бодони је отворио очи осећајући да га жена гледа. Она је дуго лежала, не покрећући се, а онда га је изненада пољубила у образ.

— Ти си најбољи отац на свету — шапнула је, затим је затворила очи и узела мужа за руку.

— Летење је било веома лепо? — запитала је тихо.

— Јесте.

— Можда — казала је — можда ћеш једном, једног дана, решити да полетиш са мном, не морамо тако далеко...

аутор ВеМак	ПРИПРОСТОСТ	ПРОБУДИТИ СЕ	СУДСКИ ПОСТУПАК	ПРИРОДНОСТ, НЕУСИЉЕНОСТ	ПЛАНИНА У СРБИЈИ	100 m² (мн.)	ОБРАЗОВАНОСТ	ПУСТИЊА У ЧИТЛУКУ	ОКЛОПЉЕНИ КОЊАНИЦИ (ФР.)
ДАТО ОДОБРЕЊЕ									
РАСТАВИТИ САШИВЕНО									
ПИСАЦ ИСТОРИЈЕ									
РЕКА У ФРАНЦУСКОЈ						ЛЕТОВАЛИШТЕ КОД ОПАТИЈЕ			
ПРКОС					РАСТ, УЗРАСТ				
ТАВА / ДИВ, ГОЛИЈАТ						МАРКА КОЛА / НАШЕ ОСТРВО			
А					РУСКО ТУШКО ИМЕ / КОСТУР				
"ТОНА" / ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА			ГРАД У НОРВЕШКОЈ					ГЛАВНА АРТЕРИЈА	
ЗНАК ЗА НЬУТН		УКОСО / ПЕЧИНСКИ УКРАС							НЕИСКУСАН
АУТО ОЗНАКА ОСИЈЕКА			ПРИПАДНИК ГЕРМАНСКОГ ПЛЕМЕНА						
ТРОЦИФРЕН БРОЈ				ГЛУМИЦА РЕТИК / ПТИЦА ГРАБЉИВИЦА			"РАДИЈУМ" / ВРСТА БИЉКЕ ЗУБОВАЊ		
ЗНАК ЗА ТАНТАЛ			ПОГЛАТИТЕ У ТЕНИСУ / АСТРОНОМСКА СПРАВА						
ХОЛАНДСКИ ПОРЕПОЛАБЕЛ	ВРСТА ВЕКЕТ ЧАТИЦА, ГАЗЕТА					ПОТПУН / ИЗГУБИТИ ИЗ СЕЋАЊА			
МУЗИЧКА МЕРА					ЗЛАТКО ТОМИЧИЋ / "МЕРА"			ЗНАК ЗА ИРИДИЈУМ	
ДРАГИ КАМЕН "МОРСКА ВОДА"									
ПОЗА, ДРЖАЊЕ					НОЋНИ ЛОКАЛ / "ЛИТ-АР"				ЖЕРАВИЊА
ОСОБА КОЈА СЕ БАВИ МИТОЛОГИЈОМ								ХЕМИЈСКИ КОМБИНАТ У ТУЗЛИ	
СВЕТА ГОРА У ГРЧКОЈ					СИТНА КИША КИШИЦА				
Р		ГРЕБЕН / УЛОГЕ			МЕСТО У ФРАНЦ. ВРСТА ЗГИЈЕ				
ЛИЧНА ЗАМЕНИНА	"РИЈЕКА" / УЗВИК ЗА УЗВРТКИВАЊЕ			У. В. / ФРАНЦ. ГЛУМИЦА АНУК			"ДИНАР" / РЕД, СЛЕД		ПЛАНИНА У СРБИЈИ
КОЈИ ЈЕ САМ, БЕЗ ДРУГИХ									
ПРЕБИЈАТИ СЕ									
ТВ ПРИЈЕМНИК									

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: Компресор, упоредити, текстилац, Ирак, нови, насад, Ван, Атињани, У, оне, Атос, море, опор, К, чврсто, калкулатор, Парнас, Ге, испади, Оз, лакат, На, спор, ток, т, оперисати, бања, тт, опера, ево, р, иверак, анатомија, ветеринар, имитирати, так, ја, Ин, Ира, ат, ћа.

THE MARY ROSE 1511-1982

У ЧЕЛИЧНОМ

О чувеном једрењану „Мери Роуз“, поносу Хенрија VIII, који је потонуо наочиглед краља и његове свите у рано поподне 19. јула 1545. у Портсмуту, тако рећи пред сам почетак битке са француском флотом, „Забавник“ је писао пре две године над је вађење овог брода постало реална будућност. Ове јесени подсетили смо читаоце нако је олупина „Мери Роуз“ пронађена и обавестили да се у Енглеској сваког дана с велиним узбуђењем очекује да најзад угледа светлост дана. Брод је, најзад, 11. октобра извађен уз доста комплинација упркос јединственој техници, у свету први пут примењеној. „Мери Роуз“ се сада налази на сувом доку број 3 луке у Портсмуту где ће остати док не буде изграђен музеј посвећен драгоценој олупини и предметима из епохе тјудорске Енглеске који су на њој нађени.

Пошто су све даске главних палуба брижљиво уклоњене а већи део левог бока пропао, „Мери Роуз“ је крхка као љуска од јајета и њом се руковало с крајњом пажњом тим пре што је десни бок, сачуван до висине од тринаест метара, био заривен у муљевито дно. Ризичном операцијом вађења руководио је пензионисани пуковник Вендел Луис, председник Комитета британских стручњака за спасавање потонулих бродова.

Прва фаза, изведена у јуну, састојала се од дводнев ног потапања и постављања подводног оквира чије су четири челичне ноге укопане у рупе дубоке око четири метра тачно изнад олупине „Мери Роуз“.

У другој етапи у јулу допремљене су попречне греде, једна по једна постављене на горњу страну оквира у жичаним прстеновима причвршћене за претходно обележене отпорне тачке корита „Мери Роуз“. Затим су кроз рупе избушене на отпорним тачкама, које су специјално обложене да би се терет равномерно распоредио и заштитило дрво лађе, постављене челичне шипке с навојима. На један њихов крај стављене су „петље“, а на други, с доње стране, гњурци су причврстили завртње. Кроз „петље“ до попречних греда оквира провучени су челични каблови.

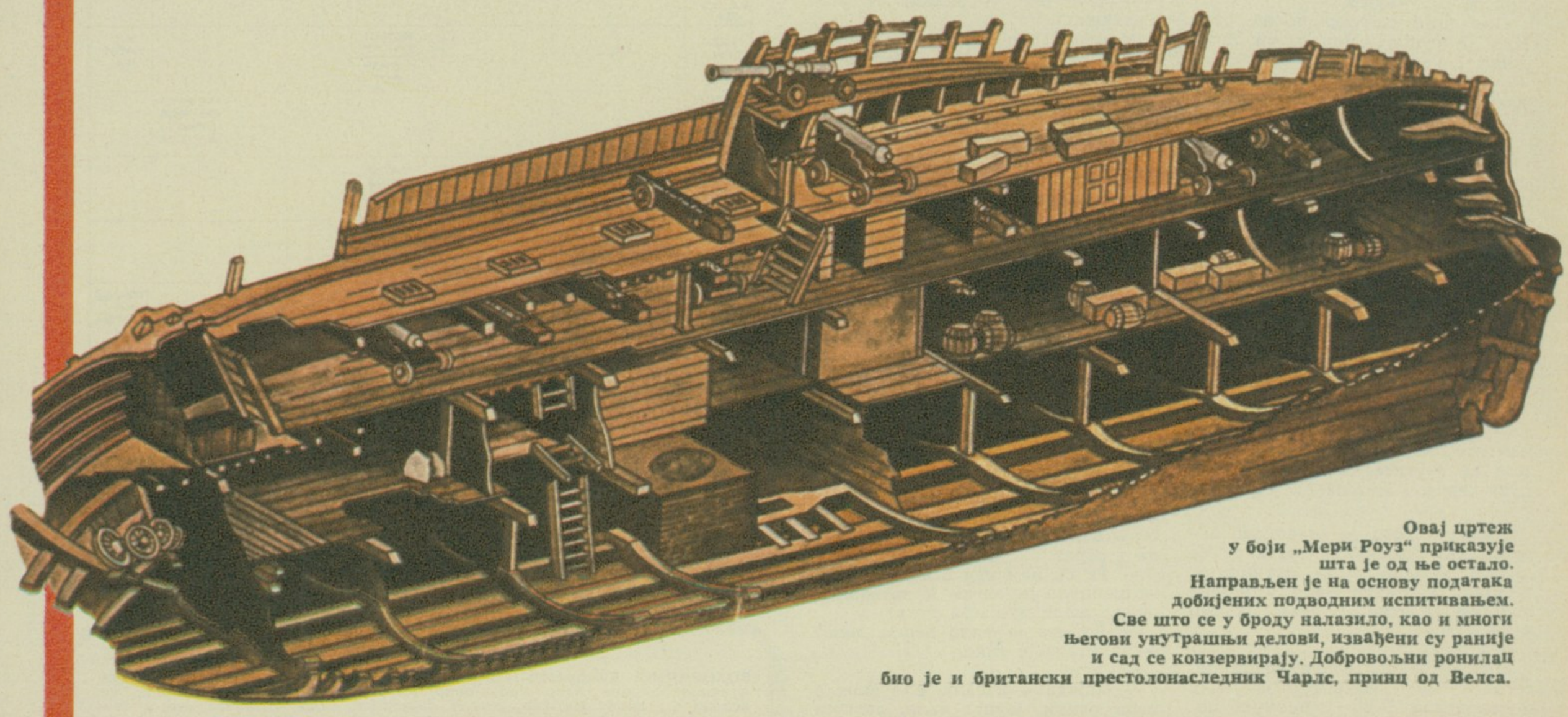
У међувремену је за „Мери Роуз“ тачно по мери направљено постоље слично колевци, па га тако и зову, на које је утрошено сто тридесет тона челика. Колевка ће бити стално постоље „Мери Роуз“ и на сувом доку број 3 и у будућем музеју. Ова колевка, снабдевена јастучићима за воду и ваздух, спуштена је на морско дно поред драгоцене олупине.

„Мери Роуз“ је одигнута од морског дна за десетак центиметра тако што је хидраулични систем за подизање (у ногама челичног оквира изнад ње) пажљиво активиран. Било је предвиђено да је, кад буде очишћена од стврднутог блата и других наслага, оквир закачи за огромну дизалицу монтирану на масивном катамарану (броду са два корита) јер се једино он од тежине челичног терета неће превернути, а затим да се дизалица и оквир с „Мери Роуз“ пребаце до челичне колевке при чему би оквир и колевка били спојени помоћу сонарног система.

Тако је и било с тим што је, кад је вађење почело, у недељу 10. октобра, дошло до извесних компликација. Једна хидраулична нога колевке се искривила, а друга сломила. Срећом, цела конструкција се већ налазила на дизалици и вађење је настављено с једним даном закашњења. Део брода је због квара на колевци мало оштећен.

Кад је „Мери Роуз“, у челичном сендвичу, изронила на сајлама дизалице, заштитни водени јастучићи у колевци испразнили су се да би се смањила тежина, а почели су да се пуне ваздушни који су их заменили. Дизалица је цео „пакет“ спустила на понтон који га је транспортовао до сувог дока број 3 где ће све остати док музеј не буде готов.

Б. Д.

Овај цртеж у боји „Мери Роуз“ приказује шта је од ње остало. Направљен је на основу података добијених подводним испитивањем. Све што се у броду налазило, као и многи његови унутрашњи делови, извађени су раније и сад се конзервирају. Добровољни ронилац био је и британски престолонаследник Чарлс, принц од Велса.

„Мери Роуз“
у пуном сјају и лепоти
креће у бој
с француском флотом.

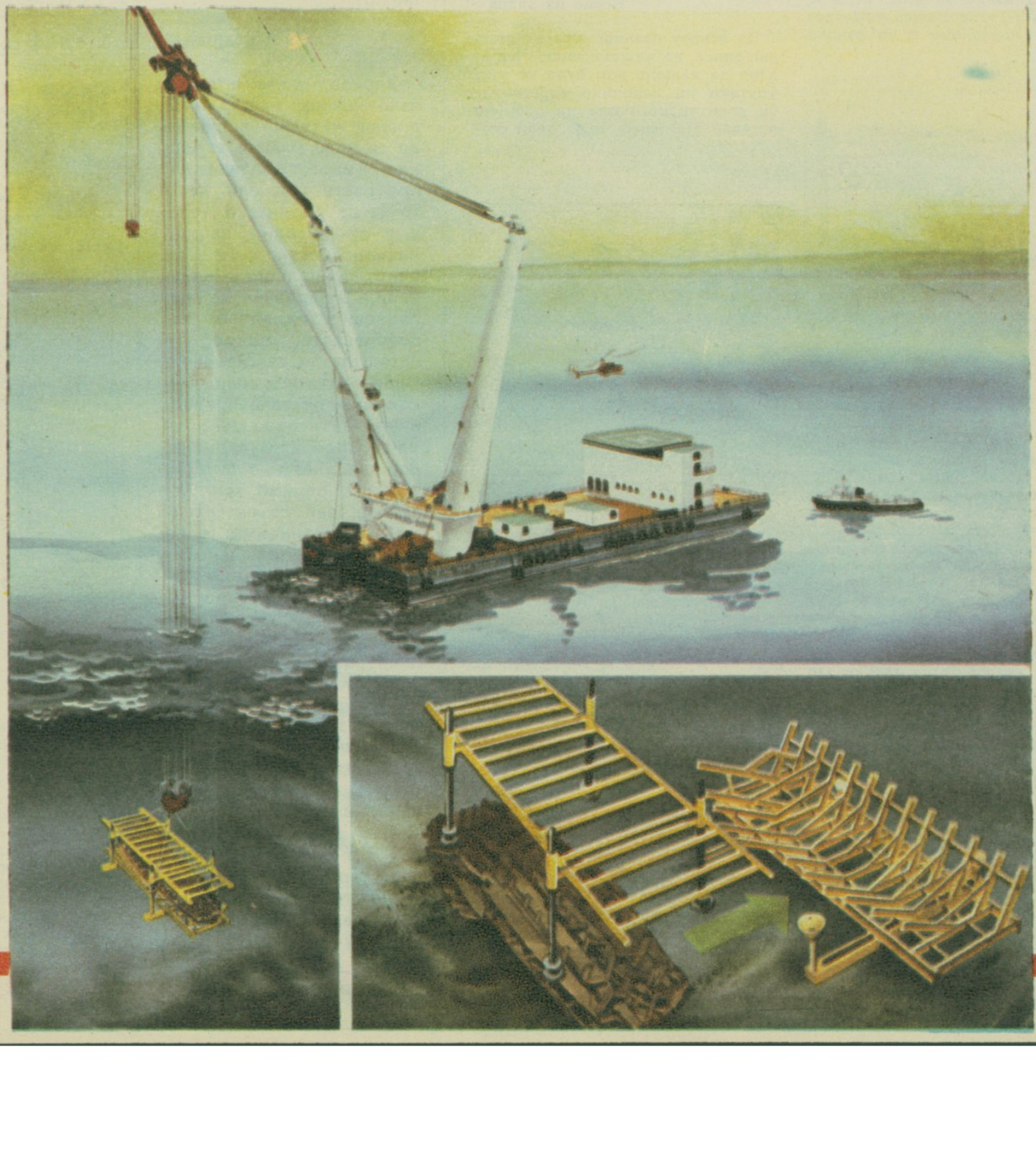
ЗАГРЉАЈУ

Сер
Џорџ Керу,
вицеадмирал
и заповедник
„Мери Роуз“
који је
заједно
са њом
отишао
на дно мора,
на
Холбајновом
портрету.

Грб Хенрија VIII, оснивача
британске поморске моћи.

Велика пловећа
дизалица висока
91,44 метра на
катамарану
дугачком 91,44
метара која је
„Мери Роуз“
подигла са
морског дна.
На цртежу у
оквиру види се
велики челични
оквир постављен
изнад „Мери
Роуз“ (лево) и
челична колевка
на коју је
некадашњи
једрењак
постављен.

Фотографија је скупља

Читам ваш лист већ пуних 14 година али вам се тек сада јављам с молбом да ми одговорите у „Малој пошти". Имам новчаницу од 500 динара коју је издала Народна банка Краљевине Југославије 6. септембра 1935. чију вам фотографију шаљем. У Каталогу марака и новца за 1981. који је издала ФНД »Jugoslavica moderna« поред те новчанице стоји ознака »R«. Нисам стручњак, чак се нимало не разумијем у нумизматику, али по томе закључујем да би та новчаница могла да има неку вриједност.

Читалац
из Херцег-Новог

Новчаница чију си нам фотографију послао није ретка. Напротив, штампана је и била у оптицају све до окупације 1941. Сем тога, а то се на фотографији види, новчаница је очигледно више пута била пресавијана па је самим тим и похабана. Имајући у виду све ово, вредност коју има је свакако мања од вредности њене фотографије. За беспрекорно очувану, непресавијену новчаницу може да се добије од 100 до 150 динара. Ако у каталогу »Jugoslavica moderna«, поред те новчанице стоји ознака »R« онда је сигурно у питању грешка. Дешава се да се у овом каталогу понекад појављују грешке.

Чудно неко дрво

Ваш сам читалац од малих ногу а сада сам већ студент, заљубљен у природу и путовања. У последње вријеме све више је почела да ме интересује ботаника. Због ње вам се и јављам. Прије двије године сам планинарећи пронашао дрво које после нисам успио да идентификујем ни у једној енциклопедији. Занимљиво је и да га нигдје више нисам срео. Покушао сам на више страна да утврдим о којој је врсти ријеч, али без успјеха. Несумњиво је само једно а то је да је ријеч о листопадном дрвету, помало сличном лешнику.

Верко из Задра

На основу оваквог, крајње штурог описа, не можемо ништа одређено да кажемо али ћемо те зато упутити на неколико адреса где би евентуално могао да добијеш одговор. Пре свега то је, теби свакако најближи, Природњачки музеј у Задру. Уколико ти они не помогну, обрати се ботаничару Лаву Рајевском у Ботаничкој башти на Локруму или Влади Перишину, стручном сараднику Градског музеја у Карловцу.

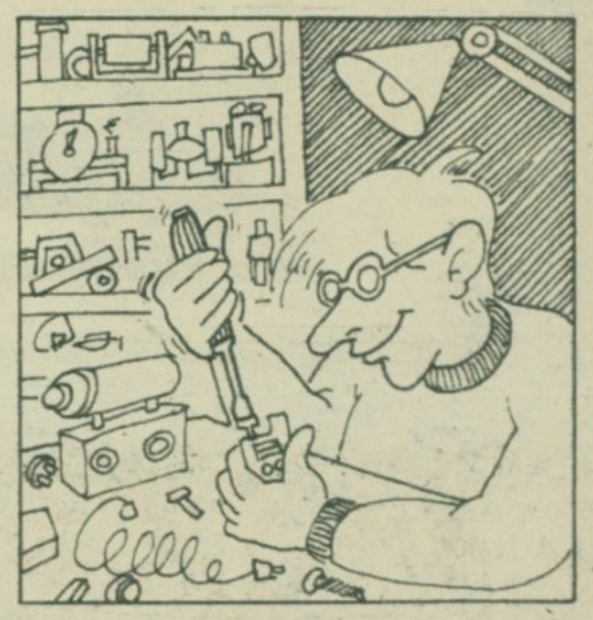
Проналазач Милош

Већ петнаестак година сам читалац вашег листа који сматрам врло квалитетним. Посебно ме је у последње време обрадовао прилозима из електронике коју изузетно волим. До сада вам нисам писао, али сад сам одлучио да вам се јавим јер ме је на то подстакао текст који је објављен у „Забавнику" број 1595. Реч је, верујем да знате, о Милошу Копривици, односно тексту о њему који сте објавили под насловом „Чудо од Милоша".

Мене, наиме, интересује Милошев дактилофон, како га је он назвао, и хтео бих да од њега сазнам нешто више о тој справи. Због тога вам се и јављам — потребна ми је његова адреса.

Милован Соларов,
Балзакова 44/II
21000 Нови Сад

Десетак наших читалаца већ се заинтересовало за адресу шеснаестогодишњег проналазача и ми им ево испуњавамо жељу; његова адреса је Милош Копривица, Шпанских бораца 34/2, 11070 Нови Београд.

ПИСМО НЕДЕЉЕ

НЕШТО ЧЕТВРТО

Твој сам дугогодишњи читалац и редовно пратим ову рубрику. Видим да у њој многима одговараш, па бих те замолио да ми кажеш које су националности Швеђани, односно да ли су Срби, католици, Муслимани или нешто посебно?

АНИ,
Сарајево

Упркос томе што си, како кажеш, наш дугогодишњи читалац, верујемо да си врло млад и да још ниси имао прилике да, пре свега у школи, нешто више научиш о томе шта су народи, нације, националности. Ти си очито припадност једној нацији изједначио са припадношћу одређеној вероисповести. Наиме, ти питаш да ли су Швеђани, Срби, католици или Муслимани, па тако припаднике два народа Југославије, Србе и Муслимане, поредиш, не нао што би требало рецимо, са Хрватима, већ са католицима, припадницима једне од највећих хришћанских религија. Под појмом националности, односно народности подразумева се ненолико сродних али ипак различитих значења а то су: припадност једној нацији по или при рођењу, затим држављанство, припадништво једној држави по пореклу, и свесно идентификовање са једном нацијом.

Што се Швеђана тиче они су скандинавски народ, германског порекла а на територију данашње Шведске доселили су се још у неолиту.

Рат жаба и мишева

Молим те да напишеш нешто о Хомеру и његовим делима „Илијада" и „Одисеја".

Милена Бранковић,
Дражевац

Хомер или Омир, како је још познат код нас, сматра се најстаријим хеленским песником и једним од најзначајнијих епских

стваоца у историји књижевности. Међутим, многи подаци о Хомеру заснивају се на митологији. Тако је сачувано и предање да је био слеп.

Најпознатији је по еповима „Илијада", који описује борбе око Троје, и „Одисеја", где су опевана лутања Одисеја, краља Итаке. Сматра се да је „Илијада" завршена око 700. године пре наше ере, а „Одисеја" око 50 година касније. И класични филозофи и савремени хомеролози не слажу се међу собом у томе да ли је

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Мина Рамовић, 11250 Железник, Бориса Кидрича 18а — 14 година, воли спорт, музику и путовања, одговара на свако писмо

Славица Спасић, 18000 Ниш, Браће Тасковића 73 — 14 година, воли све што воле млади

Јела Тешић, 22410 Пећинци, Шесте војвођанске бригаде 28 — 13 година, сакупља марке, салвете и папирнате лутке

Жаклина Дедејска, 92431 Босилово — 18 година, воли музику, сакупља значке и навија за Црвену звезду

Биљана Илић, 78307 Љубија, Драге Лукића 12 — 13 година

Татјана Голубовић, 19000 Зајечар, Насеље АВНОЈ-а ЦЗ II/40 — 13 година, воли музику, спорт и све што је лепо

Јелена Крајшић, 11000 Београд, Милоша Поцерца 30 — 10 година и сакупља марке

Катица Крегар, 42300 Чаковец, Тотовец 89 — 15 година, сакупља постере и значке, навија за Динамо

Сњежана Мацановић, 78307 Љубија, Драге Лукића 12 — 13 година

На друм се не може

Имам 15 година и интересује ме гдје се може купити картинг, затим да ли се може возити асфалтним путевима и треба ли полагати неки испит? Даље ме интересује да ли у Сарајеву постоји картинг-клуб и којег бих стручњака могао питати за савјет?

Мемсуд Делић,
Раковица 11
Сарајево

За сада картинг може да се купи само полован или да се направи у кућној режији под условом да могу да се набаве сви потребни делови. Како се иначе картинг прави могао си прочитати у нашем листу који је о томе писао почетком прошле године. Што се тиче вожње, с картингтом се не може у градски саобраћај.

Како у Сарајеву не постоји картинг клуб, за савет се можеш обратити „Картинг клубу Београд", Алексе Дејовића 11, Београд.

За све који пишу Малој пошти!

Хтеле бисмо да знамо шта значи и одакле потиче наше име и да ли се пише са „ј" или без њега?

Даниела С.
Даниела М.
Житковац

Одакле води порекло ваше име писали смо и то, наглашавамо, не једанпут за протеклих годину дана. Међутим, ваше писмо ипак објављујемо, пре свега да бисмо замолили читаоце да се мало више пажње прате одговоре које дајемо. Наиме, редовно се догађа да нам, тек што, рецимо, објавимо значење и порекло имена Ана, стигну писма са захтевом за исти одговор. А тумачење које важи за Ану из Бора важи и за Ану из Сарајева, па према томе нема никаквог разлога да се љутите зашто нисмо одговорили баш в а м а. Ствари потпуно исто стоје и кад су у питању ваша интересовања за одређене школе, тако да упркос томе што, готово по правилу, два пута годишње напишемо да девојчице не могу у средњу школу унутрашњих послова, и даље добијамо гомиле писама у којима се

оне упорно распитују за упис у њу. Слично је и са вашим питањима којим средствима да заувек одстраните пеге или маље, убрзате раст, постанете чланови неког клуба.

А сада, драге именењакиње, да поновимо још једном: ваше име је настало у француском и италијанском као женски облик од Данијел (дакле „и" се пише), како се иначе звао један библијски пророк. На хебрејском Данијел, код нас Данило, значи „Бог је мој судија".

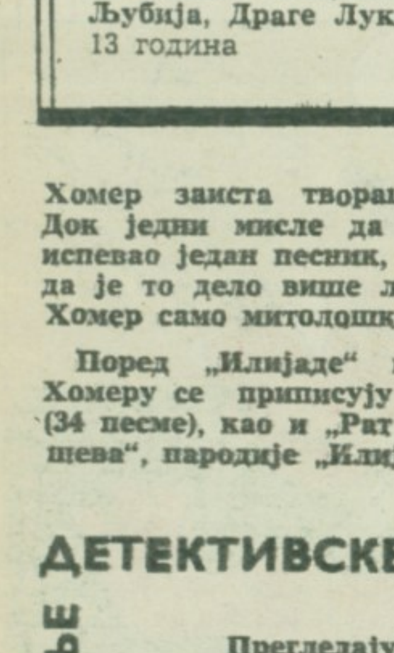
Хомер заиста творац оба дела. Док једни мисле да је оба епа испевао један песник, други тврде да је то дело више лица а да је Хомер само митолошка личност.

Поред „Илијаде" и „Одисеје" Хомеру се приписују и „Химне" (34 песме), као и „Рат жаба и мишева", пародије „Илијаде".

ДЕТЕКТИВСКЕ ПРИЧЕ

РЕШЕЊЕ

Прегледајући пажљиво огризак јабуке инспектор је приметио да отисци зуба нису једнаки: у горњој вилици човека који је јео недостајао је један зуб. Осмех који му је упутио Милан открио је да овом управо недостаје секутић.

ЗАБАВА — РАЗОНОДА — ЗНАЊЕ

- Забавите друштво ефектним мађионичарским триковима и оптичким илузијама (глава која говори, чаробни ормар и још преко 50 трикова са картама, бројевима и шибицама)
- Научите Вист, Реверси, Елеузис, Таблут и низ других игара картама и ратних и логичких игара свих народа света.
- Разонодите се решавајући оригиналне енигматске проблеме (лавиринти, Танграм, солитер, рокада, Брамин торањ...)

У КЊИГАМА
1. **МАЂИОНИЧАРСКИ ТРИКОВИ**
2. **ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ЗАБАВЕ И ЕНИГМЕ**

Свака књига 150 динара. Две књиге, уз **ПОПУСТ ОД 20%** само 240 динара.
Наручите на адресу: **ЗАБАВА, ФАХ 50, 11071 Београд.** Шаљемо одмах, плаћате кад примите.

„КЊИГА О УСПЕХУ"

■ **ИСКУСТВА ПОЗНАТИХ ЉУДИ** ■
■ **ЊИХОВЕ МИСЛИ И САВЕТИ** ■
■ **250 ДИНАРА! Плаћате поштару.**
Васиљевић Милун
пострестант, 11001 Београд

НАЈУСПЕШНИЈИ НАЧИН ЗА РАЗВОЈ ТЕЛА!
Аутор Петар Челик, шампион Југославије и Европе у обликовању тела (на слици). Написао је три брошуре:
1. РАЗВОЈ МИШИЋА РУКУ
2. РАЗВОЈ МИШИЋА ГРУДИ
3. РАЗВОЈ ЛЕЂНИХ МИШИЋА
Цена по комаду износи 100 динара, а цена за све три брошуре износи 250 динара. Плаћа се поштару приликом преузимања. Брошуре су обима 36 страна, илустровано са 6 колор и тридесетак црно-белих фотографија.
Наручите на адресу:
ПЕТАР ЧЕЛИК, фах 97/II, 21400 БАЧКА ПАЛАНКА

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Владимир Гајтовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Милош Томић.

Секретаријат:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" — ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 20 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 220,00 динара, полугодишња 440,00 динара и годишња 880,00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара и годишња 1.760,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" — претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	65.—
СР НЕМАЧКА	DM	115.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr.	107.—
ФРАНЦУСКА	Ffr.	267.—
ШВЕДСКА	Škr.	271.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" — Београд, број 60811-620-63-257300-00054, уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

Walt Disney

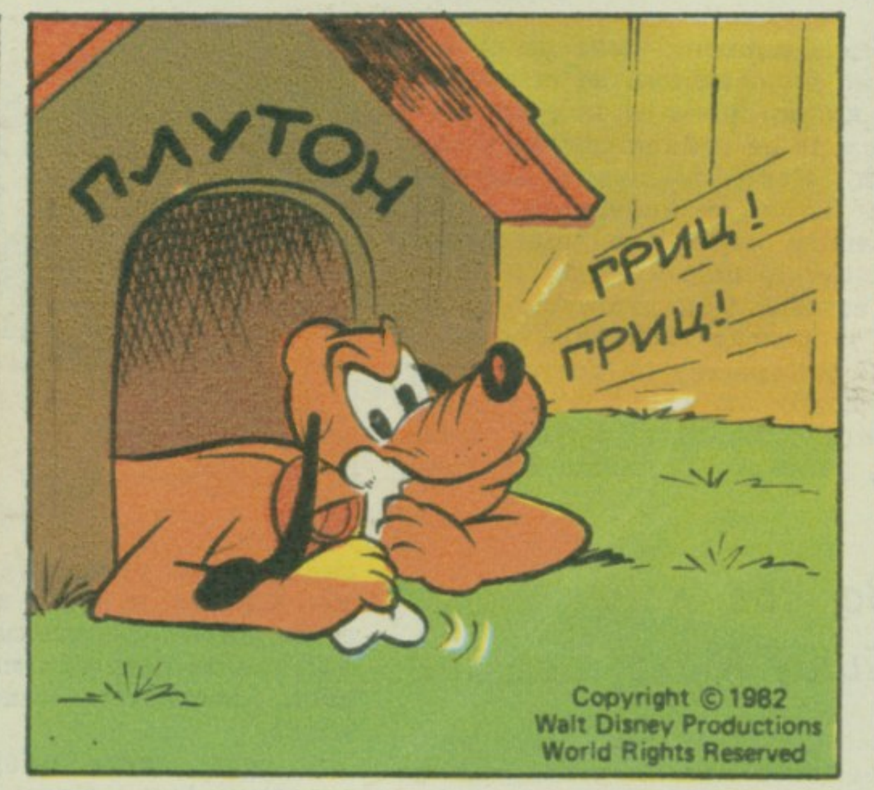
МИКИ

Copyright © 1982
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate.

